Registered NoN. N4

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

४६] आकोला—सोमवार तारीख ११ माहे मार्च सन १९१२ ई० [अंक १०

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट. हां. .... २ रुपये
वर्गणी आगाउच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोंटिशींचें दर

दर ओळीस दीड आणा.
हेडिंगच्या दोन ओळी धरल्या जातील नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.
सुचनाः— गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील यापुढें येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या अटींवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ डिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर ...कीं मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपयेप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पांच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमांच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक } G. A. Phillips.
आकोला ९।९।०९ } एजंट
नं १

मुंबई बँकचें सोनें.

मुंबई बँकचा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या सोन्याच्या चिपा मुंबई बँकच्या **आकोले** व **उमरावती** येथील ऑफिसांत विकत मिळतील. गिऱ्हाइकानें जास्त माहिती करितां बँकेंत तपास करावा.

एका चिपचें वजन २६३⁄३ तोळे असतें. साधारण भाव वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत बाजारभाव ह्या सदराखालीं सांपडेल.

मुंबई बँक } G. A. PHILLIPS.
आकोला २१.९.१० } एजंट
नो० नं० २

चांदीचीं भांडीं.

खरें सचोटीचें दुकान.

आमचे दुकानीं शुद्ध चिनई चांदीचीं सर्व प्रकारचीं सुबक व घाटदार भांडीं विक्रीस ... आहेत. माल ... नाकर्जादिवंक वक्तशीर व्ही. पी. नें पाठवूं. मालाच खरेपणाबद्दल जोखिमदार राहूं. एकवार अनुभव घ्यावा.

पुरुषोत्तम रामचंद्र वैशंपायन.
३ आदितवारपेठ, नासिक

श्री राधावल्लभाजयाति

वर्षफल ।

हमारे पास सिर्फ १ पोस्टकार्ड पर किसी फल वा फूल का नाम लिख भेजो हम आप के एक वर्ष का सुख, दुःख लोभ, हानि जीवन मरण, रोग, सन्तान तरक्की, मौकूफी, व्यापार में किस वस्तु स लाभ होगा दिसावरी काम में कैसा लाभ होगा और जो महीना हानिकारक उस का उपाय महीनेवार वर्षफल व्ही० पी० द्वारा २। रुपये में भेज देंगे. हमारे यहां जन्म पत्रादि उत्तमोत्तम बनते है अनेक प्रशंसा पत्र मौजूद हैं, विशेष परिचय के अर्थ ८॥ आना का टिकट भेज कर सूचीपत्र मंगा लीजीये.

मिलने का पत्ताः—
गोस्वामी राधामोहन शर्म्मा
नं ४ चित्तीखाना आगरा.

नोटीस

आकोला म्यु० कमेटी

आकोला म्युनिसिपल कमीटीनें लागू केलेले नवीन भंगीपट्टीचे नियम, सी. पी. ग्याझेट नोटिफिकेशन नंबर ९६ तारीख २०-१-१२ (सी. पी. ग्याझेट तारीख २७-१-१२ पहा) मध्यें प्रसिद्ध झाले आहेत. सदर्हु कर ता० १-४-१२ इ. पासून अमलांत आणण्याबद्दल कमीटीनें ता० ७-२-१२ इ. रोजीं स्पेशल ठराव केला आहे. व वऱ्हाड म्यु० कायद्याचे कलम ६१ (१) अन्वयें सदरील कर माफी वगैरे बद्दल खालील केलेले नियम सर्वांचे माहितीकरितां प्रसिद्ध करण्यांत येत आहेत.

१ कोणत्याही घराचे अगर जमीनीचे वहिवाटदारास, अगर त्याठिकाणीं राहणारांस सदर्हु घर अगर जमीन सोडून जाणें असल्यास व त्याबद्दल कराची माफी मागण्याची अगर दुसरे कोणत्याही सबबीवर कर कमी करून घेण्याची इच्छा असल्यास त्यानें प्रत्येक तिमाहीचे पहिल्या १० दिवसाचे आंत (ह्मणजे एप्रिल, जुलै, ऑक्टोबर व जानेवारीचे १० तारखेचे आंत) त्याबद्दल म्युनिसिपालीटीकडे लेखी खबर द्यावी.

२ नियम १ प्रमाणें नमूद केलेले मुदतीचे आंत वर प्रमाणें खबर न दिल्यास म्युनिसिपालीटीचे हद्दीतील कोणत्याही घराचे अगर जमीनीचे वहिवाटदारास अगर त्यांत वस्ती करणारांस, तिमाहीबद्दल पूर्ण कराची रक्कम द्यावी लागेल. आकोला ता० १०-२-१९१२

R. M. Gupte
चेअरमन स्यानिटेशन कमीटी आकोला
नो० नं० ९३

जाहिरात

आकोले म्यु० कमीटी करतां एप्रिल १९१२ इ. पासून दरमहा १५ रुपयावर एक कॉनसरव्हन्सी क्लार्क पाहिजे. ज्यांची येण्याची इच्छा असेल त्यांनीं १५ मार्च १९१२ पर्यंतचे आंत खालीं सही करणाराकडे अर्ज करावा. ज्याला इंग्रजी येत नाहीं, त्यांना अर्ज करण्याचे कांहीं कारण नाहीं. अर्जांत किती शिक्षण झालें आहे, वय किती, व पूर्वी कोठें नोकरी केली असल्यास त्याजबद्दलची माहिती असावी. आकोला ता० १०-२-१२

R. M. Gupte
चेअरमन स्यानिटेशन कमीटी आकोला
नो० नं० ९४

Advertisement.

It is hereby notified for the information of the public that the following moveable property belonging to late Mr. A. C. Brice of Murtizapur will be sold by public auction in the local market at Akola on the 15 th March 1912:—

1 Double—barrelled 12 bore shot gun (left barrel burst) with a brown canvas cover.

1 Single-barrelled rifle (bore not known) with a wooden case containing re-sizer (4 pieces in all) and a piece of wood.

1 Air Gun. No 103

Dated Akola, the 15 th February 1912 } A. D. Barr District and Sessions Judge, West Berar.

विहार आनन्दका सागर रंगीन तसवीरे सहित चारो भाग तथा पांचो अंग सचित्र कोख शास्त्र.

असली हमसे मंगावो धोकेसे बचो स्त्री पुरुषोंके जात, भेद, लक्षण अनेक देशस्थ स्त्रीनायका, कुमारी प्रकृती, सत्व दुती कूलटा, पातिव्रता, व्यभिचारणी आदिको पहचान, रजोधर्म लक्षण, ऋतुविहार मय सहवास स्थान क्रिया, शैय्यातिथ, कामस्थान सालासगर्रि, वर्तासोआमूशण, वस्त्रतअदिवमधान पुत्रस्टीकर्म, नपुंसकविद्या, उपदंश प्रमेह आदि अनेक रोगोंकी चिकित्सा औषधि, पशुदे भाषा जाननेकी रीति, मंत्रतंत्र, यंत्र, वशीकरण मुद्रा विद्या आदि अमुल्य विषयका भंडार किंमत रु०

पं० गंगाप्रसाद इंजीनियर शहापडी
नो० नं० १९ अलीगड

WONTED

A corresponding clerk on Rs 25 per Mausum for the Khamgaon Municipaty. The applicant should have passed the Matriculation examination.

Preference will be given to those having previous expiriane of Municipal work.

Appication with copies of testimonials which will not be returned, should reach the under signed by the 12 th March 1912 at the latest

No 102 K. S. Bhadang Vice Chairman

Khamgoan 12—2—1912 } Municipality Khamgaon

नोटीस

सर्वत्र लोकांस या नोटिशीचे द्वारें जाहीर करण्यांत येत आहे कीं, जनाब चीफ कमिशनर साहेब बहादूर मध्यप्रांत यांच्या जुडेशियल डिपार्टमेंट नोटिफिकेशन नंबर १६०३ तारीख १५ सप्टेंबर १९११ यांत प्रसिद्ध झाल्याप्रमाणें दिवाणी कोर्टांनीं निकाल केलेल्या मिसलांची व्यवस्था रक्षण व नाश या संबंधानें नोटिफिकेशन नंबर ३५६३ ता० २६ मार्च सन १९०६ मध्यें जे नियम प्रसिद्ध केले गेले आहेत त्या नियमानुसार ता० २६ मार्च १९०६ चे पूर्वीचे सर्व नियम रद्द समजले जाऊन पूर्वीच्या जुन्या मिसलांची व्यवस्था केली जाईल करितां सर्व लोकांस कळविण्यांत येतें कीं ज्यांनीं ज्यांनीं जुन्या मिसलामध्यें महत्वाचे कागद दाखल केले असतील ते परत घेण्या करितां ता० १ मे सन १९१२ चे आंत आमचे कोर्टांत अर्ज दाखल करून आपले कागद परत घेऊन जावें असें न केल्यास सदर्हू कागदांचा नवीन नियमाप्रमाणें नाश केला जाईल. कळावें.

अकोला

ता० १९ जानेवारी १९१२ इ.

A. D. BARR.
डिस्ट्रिक्ट व सेशनजज्ज
नो० नं० ४४ पश्चिम वऱ्हाड

आकोला बाजारभाव.

हुंडी दर्शनी		१००ऽ=
मुंबई ब्यांकिची सोन्याची चीप दर तोळ्यास		२४
चांदीचा		७७॥
जवारी नवी	६०	६५
गहूं		१००
गहूं बनशी	११०	१२०
चणे		४
तेल		८।-
तुप		१३
सरकी		११८=
कापूस		६६
जवस		१८०
तीळ		१६१

वऱ्हाडसमाचार.

फाल्गुन वद्य ८ शके १८३२ दुंदुभिनाम संवत्सर

लोककल्याण

(रा. रा. स्लाय साहेब कमिशनर यांनीं जळगांवास दिलेल्या संभाषणांतील सुविचार)

रा. स्लाय साहेब हे ता० ११ फेब्रुवारी रोजीं जळगांवास होते. तेथें त्यांनीं एका पानसुपारीच्या सुयोगानें सध्यां चालूं असलेल्या कांहीं महत्वाच्या गोष्टींत सरकारी कल्याणदृष्टी चांगल्या वक्तृत्वपूर्ण संभाषणांत व्यक्त केली. सर्वच संभाषण फार उत्तम आहे आणि त्याचा लाभ सर्व प्रांतातील लोकांस सहजगत्या व्हवा या हेतूनें आह्मी त्या संभाषणाचा समग्र भाग मुद्दाम प्रसिद्ध करीत आहों:---

" सभ्य गृहस्थहो आज सायंकाळीं मि० गदाधर गणेश यांनीं आपणास जी पानसुपारी केली व विशेषतः या पानसुपारीमुळें आपण एके ठिकाणीं जमून आपली ओळख ताजी करण्यास व जळगांव तालुक्याच्या भावी स्थिती संबंधानें कांहीं महत्वाच्या बाबींचा उहापोह करण्यास त्यांनीं जी आपणास संधी दिली याबद्दल आपण त्यांचे आभार मानिले पाहिजेत. या सुसंधीचा फायदा घेऊन वर दर्शविलेल्या महत्वाच्या बाबी संबंधानें मी थोडेसे शब्द बोलतो.

आपणास माहीतच आहे कीं आपल्या तालुक्यांत जमीन हक्का संबंधाची पूर्ण नोंद करण्याचें महत्वाचें काम सुरूं आहे. हल्लींच्या पद्धती प्रमाणें प्रत्येक सर्वे नंबराच्या खातेदारांचेंच फक्त नांव नोंदलें जातें. आणि शेताचा वर्ग करण्याबाबद हल्लीं जी पद्धत सुरूं आहे त्यामुळें असें नेहमी घडतें कीं, ज्या इसमाचें नांव खातेदार ह्मणून नोंदलेलें असतें त्याचा त्या सर्वे नंबरावर पूर्ण हक्क नसतो आणि बऱ्याच खातेदारांचा मुळींच हक्क नसतो. यामुळें पोट हिस्सेदार सर्वे नंबराच्या कांहीं भागांचा खरेदीदार व गहाणदार अशा शेंकडो लोकांचा जमिनीवर जो हक्क असतो त्याबद्दलची पटवाऱ्यांच्या दप्तरांत कांहींच नोंद नसते. ही वस्तुस्थिती सरकारला व लोकानांही फारच असमाधानकारक आहे. जमीनीचे खरे मालक कोण हें समजत नसल्यामुळें सरकारला व आपल्या हक्कांची नोंद नाहीं ह्मणून लोकांना ही स्थिती असमाधानकारक आहे. याचा परिणाम असा होतो कीं तंटे उपस्थित होतात व त्यांचा निवाडा दिवाणी कोर्टांना तोंडी व इतर असाधानकारक पुराव्यावरून करावा लागतो. जमिनींत ज्यांचा ज्यांचा हितसंबंध असेल अशा सर्व लोकांच्या हक्कांची नोंद करण्याचा आणि ज्या सर्व नंबरांत निराळे पोटहिस्से केले असतील ते पोटहिस्से मोजून त्यांची निराळी नोंद करण्याचा आतां इरादा आहे. संबंध असणाऱ्या लोकांना या गोष्टींची समज पडावी ह्मणून सरकारी ग्याझिटांत प्रसिद्ध झालेला ठराव व या संबंधानें जमीन महसुलाच्या कायद्यांत होणाऱ्या फेरफारांचा मसुदा आपणांपैकीं कांहीं जणांनीं निःसंशय पाहिला असेल. लोकांना या संबंधानें ज्या गोष्टी नजरेस आणावयाच्या असतील त्या आणण्यास संधी मिळावी इतकेंच नाहीं तर जमिनीतील त्यांच्या हितसंबंधाबद्दलच्या कांहीं महत्वाच्या बाबीकडेस त्यांचें लक्ष्य लागावें याकरितां वरील ठराव प्रसिद्ध करण्यांत आला आहे ज्यांचा ज्यांचा जमिनींत कोणताही हक्क संबंध असेल त्या सर्व लोकांनीं पुढें होऊन आपला हक्क कोणच्या प्रकारचा आहे हें सांगितल्याशिवाय वर सांगितलेल्या प्रकारची नोंदणी अर्थातच पूर्ण आणि बिनचूक होणार नाहीं. याकरितां जमिनीवरील आपल्या हक्कासंबंधानें पूर्ण माहिती देणें व कागदोपत्री नोंद बरोबर झाली आहे किंवा नाहीं हें पाहणें किती महत्वाचें आहे हें आपल्या सर्वांच्या मनांत बिंबावण्याची माझी इच्छा आहे. आपल्या राहत्या गांवाशिवाय इतर गांवच्या जमिनींत ज्या लोकांचा हक्कसंबंध असेल व ज्याच्या हक्क संबंधाबद्दल पटवाऱ्याला माहिती असण्याचा संभव नसेल त्या लोकांसंबंधानें तर ही गोष्ट विशेषेंकरून जरूरीची आहे. त्याचप्रमाणें जमिनीवर गहाणाचे व इतर बोजे असतील त्याबद्दल नोंद व्हावी ह्मणून माहिती देणें हें सावकारांना व इतर लोकांना फार महत्वाचें आहे. हक्क नोंदणीची अखेरची सुनावणी झाल्यानंतर त्यात जें काय लिहिलें असेल तें खरें मानिलें जाऊन पुराव्यास ग्राह्य धरलें जाईल असा जो कायद्याच्या नवीन मसुद्यांत एक ठराव आहे त्यामुळें तर वरप्रमाणें सावकारांनीं व इतरांनीं करावें हें त्यांना विशेषतः भाग आहे. याचा अर्थ असा आहे कीं कोणत्याही भावी उपस्थित होणाऱ्या तंट्यांत आणि सर्व दिवाणी कोर्टांत ती नोंदणी खरी मानली जाईल व ती बरोबर नाहीं असें जे ह्मणतील त्याना ती बरोबर नाहीं असें चांगल्या पुराव्यावरून सिद्ध करावें लागेल. ह्मणून मी तुमच्याच बऱ्या कारितां सांगतों कीं तुह्मी जमिनितील आपल्या हक्का संबधानें पूर्ण माहिती देऊन हक्क नोंदणीस पूर्णपणें मदत द्यावी. माझ्या हल्लींच्या दवऱ्यांत माझ्या नजरेस जें आलें आहे त्यावरून हक्क नोंदणीचें काम समाधानकारक रीतीनें चाललें आहे असें मला वाटतें व आपण सर्वांनीं या कामांत जर पूर्ण मदत दिली तर ही राज्य कारभारासंबंधी सुधारणा पूर्णपणें सिद्धीस जाईल व त्यामुळें जमिनींताल तुमच्या हक्का बदल तुह्माल कायदेशीर हक्काचा दस्तैवज मिळेल, भावी तंटे बंद होतील व भावी दिवाणी दाव्याच्या निकालाचें काम सोपें होईल

मी गेल्या सालीं जळगांव तालुक्यांत आलों तेव्हां येथें प्लेग सुरूं होता व त्यामुळें पुष्कळ लोक मेले, व्यापारांची नासाडी झाली व आपणा सर्वांच्या आनंदांत व सुखांत व्यत्यय आला. यंदाच्या सालीं आपण आतां पावेतों या भयंकर रोगापासून मुक्त आहां हें पाहून मला आनंद झाला आहे आणि ईश्वरकृपेनें हे रोग आतां येथें उद्भवणार नाहींत अशी माझी खातरी आहे यंदाचा हंगाम व्हावा तसा झाला नाहीं हें पाहून मला दिलगिरी वाटते. परंतु यापेक्षां जास्त पिकें बुडालीं नाहींत व आपले शेजारी खानदेशांतील लोकांची पिकें सफाई बुडाल्यामुळें त्याना जी दुःखस्थिति प्राप्त झाली आहे त्यापेक्षां आपली स्थिति चांगली आहे यांतच आपण आनंद मानिला पाहिजे. कमी झालेल्या पिकाचा मोबदला कापसाचा भाव चांगला राहिल्यामुळें कांहीं अंशी भरून निघाला आहे.

गांवसफाईचा कायदा जळगांवास लागूं करण्याचें काम चाललें आहे व त्यामूळें तुमच्या गांवची पुष्कळ सुधारणा होईल अशी माझी खातरी आहे. तुमच्या गांवी स्यानिटरी कमेटी आहे व ती गांवस्वच्छतेचें कांहीं काम करते. या कमिटीचे काम शिस्तवार चालून तुह्मी व तुमच्या मुलांबाळांनीं आपलें आयुष्य निरोगीपणानें, कार्यदक्षतेनें घालविण्यास तुमचें गांव योग्य व्हावें ह्मणून सफाईच्या सुधारणा कारितां जो पैसा लागेल त्यांपैकीं कांहीं पैसा कराच्या रूपानें वसूल करणें जरूरीचें आहे. जळगांवांत वजनदार व इभ्रतदार पुष्कळ लोक आहेत व त्यांनीं गांवच्या सुधारणेकडेस लक्ष दिलें पाहिजे. स्थानिक व्यवस्थेची पद्धत सुरूं करण्याचा हेतू आहे. या पद्धती प्रमाणें या ठिकाणच्या लोकांनीं आपले प्रमुख लोक निवडून आपली जरूरीयांत कामें करून घ्यावीं. म्युनिसिप्यालिट्या स्थापन करण्या सारखे जरी हें गांव मोठें नाहीं तरी कमिटीच्या निवडलेल्या मेंबरांनीं गांवच्या अभ्युदयाकडेस तनमन लाविलें तर गांवसफाईच्या कायद्या अन्वयें कांहीं अंशीं म्युनिसिप्यालिटीच्याच धर्तीवर त्यांना उत्तम रीतीनें काम करितां येईल. आपल्या गांवचो भरभराट करण्यास सफाईची व्यवस्था सुधारण्यास आणि तें निरोगी व सुखसमाधानाचें स्थान करण्यास आतां आपणांस मोठि संधी मिळेल व याबद्दल येथील रहिवाशांना अभिमान वाटेल.

तुमच्या गांवचा फायदा होण्यासाठीं मी आणखी एक गोष्ट केली आहे. तुह्मां पैकीं कांहीं जणांना आठवतच असेल कीं मी या पूर्वी येथें आलो होतो त्यावेळीं तुह्मी मला सांगितलें होतें कीं तुमच्या येथें दिवाणी कोर्ट नसल्यामुळें सर्व दिवाणी दावे खामगांव किंवा मलकापूर येथें चालवावे लागतात व त्यामुळें मुख्यत्वें करून पावसाळ्यांत जेव्हा पूर्णा नदीला उतार नसतो तेव्हां पक्षकार लोकांना फार खर्च व त्रास होतो. ही गोष्ट मी विसरलों नाहीं. व यासंबंधी मी मे. ज्युडिशिअल कमिशनर साहेब, नागपुर यांना लिहून जळगांव येथें दिवाणी कोर्ट स्थापण करणें जरूर आहे असें कळविलें आहे. या गोष्टी बद्दल आतां चौकशी सुरूं आहे, दिवाणी दाव्याचे आंकडे गोळा करून तपासले आहेत आणि मला खातरी आहे कीं पुढें जळगावास स्वतःचें दिवाणी कोर्ट मिळेल

सभ्य गृहस्थ हो, चालूं साल हिंदुस्थान देशास फारच महत्वाचें आहे. कारण इंग्रजी राज्याच्या इतिहासांत पहिल्यानेंच सार्वभौम बादशहा व बादशाहिणी यांच्या स्वाऱ्या आपल्या हिंदुस्थानातील राज्यांत आल्या व आपल्या राज्यारोहणाचें महत्व त्यांनीं आपणा सर्वांच्या प्रत्ययास आणिले आहे. इंग्लंडांतील राजधानींतील आपलीं महत्वाचीं कामें टाकून आपला स्वदेश आणि आपलीं मुलेंबाळें सोडून हिंदुस्थानांत येऊन त्यांनीं आपल्या हिंदी बादशहांला व प्रजेला पुन्हा भेटीचा अलभ्य लाभ दिला व दिल्ली राजधानी येथें राज्यारोहणाचा अश्रुतपूर्व समारंभ प्रत्यक्ष पाहण्याची आपणास संधी दिली [illegible] जें त्यांनीं महत्कृत्य केलें यापेक्षां आणखी कळकळीचें व प्रजावात्सल्याचें काम कोणचें आहे? राज्यारोहणप्रसंगीं जळगांवच्या लोकांनीं व जळगांव तालुक्यांतील सर्व जातींच्या व धर्माच्या लोकांनीं समयास उचित असा समारंभ एक दिलानें केला याबद्दल मला आनंद होत आहे.

बादशहा आणि बादशाहिणी यांची ही हिंदुस्थानची भेट फारच यशस्वी झाली आहे. त्यांची आपल्या सर्व प्रजेवरील दयार्द्र दृष्टी, सर्व जातींच्या व धर्मांच्या लोकांच्या भरभराटी संबंधानें त्यांची उत्कट कळकळ व दया आणि देशाच्या उन्नती यांनीं काय आहेत याबद्दचें त्याचें तंतोतंत या देशांतील लोकांच्या मनावर नेहमी जागृत राहील असा ठसा उमटला आहे. मुंबई शहर सोडताना बादशहांनीं आपणास मी सांगतों तो अखेरचा निरोप सांगीतला. ते ह्मणाले " आमची स्वतांची अशी खातरी आहे कीं ईश्वराच्या दयेनें आमच्या या आगमनानें या मोठ्या देशांतील लोकांना सर्व साधारण सुख होईल. जगातील इतर भागांतील आमच्या लक्षावधी प्रजाजनांचें कल्याण व हित संबंध याबद्दल जशी आह्मास आवड व कळकळ आहे तशीच आह्माला आमच्या हिंदुस्थानांतील प्रजेचें कल्याण व हित या संबंधानें नेहमी आवड व कळकळ राहील. या देशांतील सर्व जातीच्या व धर्माच्या लोकांनीं एके ठिकाणीं जमून खऱ्या अंत करणानें आमचें जें आगत स्वागत केलें त्यामुळें आह्मास अतीशय समाधान झालें आहे व यापुढें अशाच प्रकारें एक मतानें व सख्यत्वानें वागून ते आपलीं घरचीं व सार्वजनिक रोजचीं कामें करतील हें शक्य नाहीं काय? शक्य असेल तर आमची हिंदुस्थानची भेट खरोखरच यशस्वी झाली असें आह्मी समजूं "

वरील उदात्त शब्द ऐकून कोणाच्या अंगावर रोमांच उभे राहणार नाहींत ? बादशहाची वरील इच्छा पूर्ण करण्याचा आपण सर्वजण प्रयत्न करूं या. या देशाच्या भरभराटी करितां आपण सर्व जण एकदिलानें प्रयत्न करूया. राज्यकर्ते आणि प्रजाजन दोघेही मिळून आपण या उदात्त कृत्यास तनमनापासून मदत करूं व या देशांतील सर्व जातीच्या लोकांची स्थिती सुधारण्या करितां आपली शिकस्त करूं या. "

पोलीसाची सुधारणा

०+०

फौजदारी काम चालविण्याचे कायद्यांत (क्रिमिनल प्रो. कोडांत) आरोपीच्या कबुली जबाबी संबधानें जें कलम आहे तें पोलिसांच्या हातांत निरपराधी लोकांना छळणारें एक शस्त्रच आहे असा अनुभव वारवार येतो. हें कलम काढून टाकून इंग्लंड वगैरे देशांतल्या कायद्याच्या बरोबरील हिंदुस्थानांतला कायदा आणून सोडणें अगत्याचें आहे असें नाहीं. पोलीस खात्यांतले वरचे थोडे अधिकारी खेरीज करून बहुतेक खात्याचे लोक (ज्यांचा लोकांशीं प्रत्यक्ष संबंध येतो ते) बहुतेक अशिक्षित, हलक्या दर्जाचे व कमी पगाराचे असल्यामुळें कोणत्याही प्रकारच्या मोहाला लवकर बळी पडणारे असतात, ही गोष्ट पोलीस कमिशननें कबूल करून सुधारणा घडवून आणण्याचे उपायही सुचविले होते. पण अद्याप विशेषशी सुधारणा झालेली दिसत नाहीं. ना. मि. गोखले, ना. सर गं. चिटनवीस, ना. सर विठ्ठलदास ठाकरसी यांच्या सारख्या कौंसिलच्या मेंबरांच्या मागें जर पोलीस आपलें शुक्लकाष्ठ लावण्यास सोडीत नाहीं, तर इतरांची काय कथा? पोलीसांच्या सर्व शाखांत सी. आ. डी. सारखी लोकांना अत्यंत त्रासदायक अशी दुसरी शाखा नाहीं. राजकीय गुन्हे हुडकून काढण्यासाठीं या शाखेची अवश्यकता असते व सर्व सुधारलेल्या राष्ट्रांतून ही शाखा ठेवण्यात येत असते ही गोष्ट आम्हांस कबूल आहे. त्यासाठीं कांहीं थोडे मोठ्या पगाराचे व आपल्या कामांत पूर्ण वाकबगार असे लोक सरकारानें ठेवण्यास हरकत नाहीं. पण हल्लींप्रमाणें अशिक्षित व रिकामटेकड्या लोकांची या शाखेंत भरती करून राजनिष्ठ प्रजेला निष्कारण त्रास सोसण्यास लावणें योग्य नाहीं. ना. मि. गोखले यांनीं गुप्त पोलिसा संबंधानें तक्रार केली तशी तक्रार इंग्लंडांत लॉर्ड मॉर्ले, मि० बाल्फर मि० लॉइड जॉर्ज किंवा सर ए. ग्रे यांचे तोंडून कधीं निघाली आहे काय? इंग्लंडांत गुप्त पोलिसांचा येवढा सुळसुळाटही नाहीं व जे आहेत ते आपलें काम बिनबोभाट आणि व्यवस्थितपणें करणारे आहेत. तेव्हां पोलीस खात्यांत ज्या मुख्य सुधारणा आज पाहिजे आहेत त्यांतली पहिली सुधारणा ह्मणजे ही सी. आय. डी. ची शाखा बंद करणें ही होय. बंगाल्यांत लॉर्ड हार्डिंज साहेबांनीं आल्या बरोबर पहिलें काम तेथील सी. आय. डी. शाखा कमी करणें हें केलें. गेल्या तीन चार वर्षांत राजकी स्वरूपाचे गुन्हे बंगाल प्रांतांतच विशेष झाले असतांही तेथील सी. आय. डी. शाखा कमी करतां येते, तर त्या मानानें पुष्कळ अधिक शांततेनें वागत आलेल्या इतर प्रांतांत ही ते कां करतां येऊं नये तें कळत नाहीं. पोलीस खात्यांत वरले अधिकारी चांगले असून विशेषसा उपयोग होत नाहीं. ज्यांचा लोकांशीं प्रत्यक्ष संबंध येतो असे कान्स्टेबल, जमादार, फौजदार वगैरे खालचे लोक सुशिक्षित व कुलशीलवान् वर्गांतून नेमण्यात आले पाहिजेत. असे लोक दहापांच रुपयांसाठीं काळा डगला अंगांत चढविण्यास कबूल व्हावयाचे नाहींत. यासाठीं शिपाई, जमादार वगैरे जागांचे पगार वाढवावे लागले तरी हरकत नाहीं. पण हें घडवून आणिल्या वांचून आणि कबुली जबाबाचें कलम फौजदारी कायद्यांतून काढून टाकल्यावांचून पोलीसांत खरी सुधारणा कधीं होणार नाहीं.

जिल्हा कौन्सिलें.

–+०+–

जिल्हाधिकाऱ्यांना हरएक महत्त्वाच्या प्रश्नाच्या निर्णयाच्या कामीं सल्ला देण्यासाठीं जिल्हानिहाय कौन्सिल बनविण्याची ना० मि० गोखले यांची सूचना इतकी रास्त सुविचाराची व दूरदृष्टीची होती व ती त्यांनीं इतक्या नेमस्त शब्दांनीं पण युक्तीनें विषद केली होती कीं ती वरिष्ठ कायदे कौन्सिलांत बहुमतानें नामंजूर झाली हें खरोखर आश्चर्य आहे. लॉर्ड मोर्ले यांनीं जी कौन्सिलची सुधारणा केली तिची वस्तुतः ही पुरवणी–आणि अत्यंत अवश्य अशी पुरवणी–होती. कारण गव्हरनरादि अधिकाऱ्यांनीं कितिही उत्तम कायदे केले तरी त्यांची अमलबजावणी जिल्हाधिकाऱ्यांचे हातीं असल्यामुळें रयतेला सुखदुःख जें काय लागावयाचें तें या अधिकाऱ्यांकडून तेव्हा याना चागले सल्लागार दिल्याशिवाय मोर्ले साहेबाच्या सुधारणेची पूर्ति झाली असें कदापि ह्मणता यावयाचें नाहीं. शिवाय कौन्सिलांचा विस्तार करण्यांत व अधिकार विभागणी कमिशन नेमण्यात मोर्ले साहेबांचा आणखी एक हेतु स्पष्ट होता. तो हा कीं, हिंदुस्थानच्या राज्यकारभाराचे कामीं देशी लोकांची मदत ज्यास्त घ्यावयाची. गेल्या आठवड्यांत ना० मि० गोखले यांच्या जिल्हाकौन्सिलाबद्दलच्या सूचनेस ज्यांनीं प्रतिकूळमत दिलें त्यांनीं कौन्सिलाच्या सुधारणेच्या या मूळ उद्देशाचा नीट विचार केलेला दिसत नाहीं देशी लोकांची मदत तूर्त सल्लामसलतीच्या रूपनें कां होईना, घेतल्यावांचून राज्यकारभार केला असतां कशा चुका होतात याचा अनुभव आज पन्नास वर्षें सरकारनें घेतला आहे; ती मदत घेऊन राज्यकारभार चालविण्याचें तत्त्व स्वीकारल्या शिवाय नुसती अधिकार-विभागणी करण्यापासून रयतेला सुख न लागतां उलट दुःखमात्र अधिक होईल. कारण, मग शिरजोरपणाकडे प्रवृत्ति असलेल्या कित्येक जिल्हाधिकाऱ्यांना आज जी सामूबाईची भीती वाटत आहे ती ही वाटेनाशी होईल. तेव्हां अधिकार विभागणी करणें असेल तर ना० मि० गोखले यांची सूचना ही तिच्या जोडीला स्वीकारली पाहिजे हें उघड आहे. या सूचनेस सरकारी अधिकारी विरुद्ध जाणें हें स्वाभाविक होतें. आपल्या हातांतला अधिकार दुसऱ्याच्या सल्लामसलतीनें मर्यादित व्हावा ही गोष्ट सामान्य बुद्धीच्या माणसास कधीं रुचणार नाहीं पण सर रे० क्राडाक हे या सूचनेला इतकें विरुद्ध जातील व तिच्या विरुद्ध इतकी हास्यास्पद प्रमाणें पुढें करतील असें मात्र आम्हांस वाटलें नव्हतें. सर साहेब आमच्या प्रांताच्या चीफ कमिशनराची जागा सोडून नुकतेच गेले आहेत. ते इकडे असतांना देशी लोकांविषयीं त्यांची सहानुभूती असे. देशी गृहस्थांची सल्लामसलत राज्यकारभारांत घेणें योग्य आहे असें त्यांचें मत आहे पण ही मसलत अधिकाऱ्यांना वाटेल त्या गृहस्थांची ते घेतील; ती घेतलीच पाहिजे व त्यांतून ही लोकनियुक्त प्रतिनिधींची घेतली पाहिजे असा निर्बंध त्यांना नको आहे. थोडक्यांत सांगावयाचें ह्मणजे आजपर्यंत चालत आलेली पद्धतिच चांगली आहे, तींत सुधारणा नको आहे, व जिल्हाधिकाऱ्यांचे अधिकाराला आळा घालणाऱ्या या नव्या बंधनाची ही जरूरी नाहीं, जिल्हाधिकाऱ्यांच्या हातून चूक होणें अशक्य आहे, ते सर्वज्ञ आहेत तसेच सर्व शक्तिमान ही असले पाहिजेत, आणि सरकारनें त्यांच्या अधिकाराला बंधनें घालून त्यांच्या सर्व शक्तिमतेला अडथळा करूं नये असें सर रे. क्राडॉक यांचें मत दिसतें. वरिष्ठ कौंसिलांत अद्याप या मताचा प्रभाव आहे ही खेदाची गोष्ट ह्मटली पाहिजे.

यंदाचें बजेट

—०*०—

यंदाच्या बजेटाचें विशेष स्पृहणीय स्वरूप ह्मणजे त्यांत शिक्षण प्रसारार्थ ठरविलेली मोठी रक्कम हें होय. दिल्ली दरबारचे वेळीं खुद्द बादशहांनीं जाहिर केलेल्या ५० लाख रुपयाच्या देणगी खेरीज आणखी सव्वाकोट रुपये सरकार यंदा शिक्षण प्रीत्यर्थ खर्च करण्यास तयार झालें आहे ही संतोषाची गोष्ट आहे. या रकमेपैकीं बरीचशी रक्कम डाक्का युनिव्हर्सिटीकडे खर्च होण्याचा संभव असला तरी सरकारच्या औदार्याबद्दल तारीफ करणें वाजवी आहे. पण सरकारनें एकाएकीं दाखविलेला हा उदारपणा त्यांच्या सद्धेत विषयीं कुतर्क उत्पन्न करण्यास कारण होईल अशी आह्मांस भीती वाटते. सरकार सगळें शिक्षण आपले हातीं घेऊं पाहत आहे व त्यासाठीं हवा तेवढा खर्च लागला तरी तो करण्यास तें तयार आहे. पण याचा परिणाम असा होईल कीं ज्या शिक्षणाच्या योगानें आह्मांला प्रजेचे योग्य हक्क कळूं लागले त्या शिक्षणाकडे आखडतों हात धरून जुन्या काळचें वैदिक शिक्षणासारखें निरुपयोगी शिक्षण मिळूं लागेल, आणि त्यामुळें आज आमच्यांत झालेली जागृति थंड पडून पुनः आमचा देश अखंड काळनिद्रेंत घोरूं लागेल असें भविष्य कित्येक वर्तूं लागले आहेत! सरकारनें शिक्षणाला उदार देणग्या दिल्या नाहींत तोंपर्यंत तें कृपण होतें; बरें, आतां दिल्या तर त्या सद्धेतूनें नाहींत असा त्यांच्यावर आरोप! सारांश, टीकाकाराचें हें वर्तन पाहून 'राजा भिकारी माझी टोपी घेतली! राजा भ्याला, माझी टोपी दिली' असें ह्मणणाऱ्या उंदराची आठवण होतें. असल्या बालिश टीकेपासून काय हित व्हावयाचें आहे तें कळत नाहीं.

शास्त्रांचें पुनरुज्जीवन

—०—

बऱ्याच वर्षां पूर्वीं मुंबईच्या हिंदुयुनियनक्लबच्या हेमंत व्याख्यान मालेंत परलोकवासी न्या. काशीनाथपंत तेलंग यांनीं एक व्याख्यान दिलें होतें, आणि आमच्या हल्लींच्या राहणींत शास्त्रापेक्षां रूढीचाच प्रभाव कसा अधिक दिसून येत आहे तें दाखविलें होतें. आता काशीनाथ पंताचे चिरंजीव प्रो० पंढरीनाथ पंत यांनीं शास्त्रांचें पुनरुज्जीवन करण्याचा प्रश्न हातीं घेतला आहे. शास्त्रांचा खरा हेतु बाजूला ठेवून त्यांच्या अक्षरशः अर्थाला चिकटून राहण्याचा जुन्या लोकांचा प्रवृत्ति त्याना मान्य नाहीं, त्याच प्रमाणें शास्त्रांना धाब्यावर बसवून 'मनः पूतं समाचरेत्' असें वागण्याची अलीकडील तरुणांची प्रवृत्तिही त्यांच्या दृष्टीनें गर्हणीय आहे. त्यांच्या मतें सध्याच्या स्थितींत आमच्या समाजाचा तरणोपाय एका गोष्टींत आहे, आणि ती गोष्ट ही कीं सनातन शास्त्रांच्या आधारानें चालावयाचें, पण देशकालमानाप्रमाणें त्या शास्त्रवचनांचा जितका उदारपणें अर्थ करतां येईल तितका करून व शास्त्रवचनांचा संकुचितपणा टाकून त्यांचें पुनरुज्जीवन करावयाचें रा० तेलंग यांची कल्पना चांगली आहे. पण शास्त्रांचें हें पुनरुज्जीवन करावयाचें कोणीं? आणि शास्त्रांचा हा नवा अवतार मानण्यास कितीसे लोक आज तयार होतील हा प्रश्न आहे. श्रुतिश्च भिन्ना स्मृतयश्च भिन्नाः। नैको ऋषियस्य मतं प्रमाणम्। धर्मस्य तत्त्वं निहितं गुहायां। महाजनो येन गतः स पन्थ ॥ हा आमच्या समाजाचा मूल मंत्र आहे. शास्त्रवचनांच्या अर्थासंबंधानें एकमत होण्याचा संभव असता तर आज ही स्थिति कां येती?

आगाखानचा राजीनामा.

—+०+—

गेल्या शनिवारीं ऑल इंडिया मॉस्लेम-लीगची सभा कलकत्यास डाक्काच्या नबाब साहेबांचे अध्यक्षत्वाखालीं झाली. तिनें ना० आगाखान यांस चालूं सालासाठीं प्रेसिडेंट नेमिलें. ही गोष्ट ना० आगाखान यांस कळतांच त्यांनीं सदर मान स्वीकारण्याची आपली इच्छा नाहीं असें सभेस कळविलें. बंगालची विभागणी रद्द झाली या संबंधांत ना० आगाखान यांचें मत प्रसिद्ध झालेच आहे. नबाब साहेब किंवा मि० अमीरअली यांच्या मतांत आणि ना० आगाखान यांच्या मनांत जें अंतर आहे तें यांच्या मुळाशीं असलें पाहिजे हें उघड आहे. ना० आगाखान हे सुशिक्षित व उदार मताचे आहेत. मि. अमीरअली हेही सुशिक्षित आहेत, पण त्यांच्या विचाराचें क्षेत्र बरेंच मर्यादित आहे मुसलमान जातीचें हित व एकंदर हिंदुस्थानचें हित यांतलें योग्य प्रमाण त्यांच्या बुद्धीला अगम्य आहे. बरेंच दिवस आपल्या मुसलमान भाईशीं सहकारित्वानें राहिल्या नंतर अनुभवानें ना० आगाखान यांची स्थिति बदलून चुकली आहे. लवकरच ते राष्ट्रीयसभेंत प्रविष्ट होतील असा आमचा तर्क आहे.

मद्यपान

दुसरा बळी

न कळत आत्मवध मनुष्य कसा करितो पाहणें असल्यास त्याला दोन ठळक ःहरणें ह्मणजे येथील दोन व्यक्तींचे त्या महिन्यांच्या अवकाशांत घडलेले मृत्यु न. आत्मवधाला दारू पिण्याइतका वतर रामबाण दुसरा उपाय कोणतांच ीं असें अनुभवाला येईल. मद्यपान मनुला जडलें तेव्हां ते गंगाजीवना चैनीचा ह्मणून चार थोर मंडळींतील शोभेची ष्ट ह्मणून मनुष्य दारू पिण्यास प्रारंभ रतो. दारूच्या किंबहुना कोणत्याही मादक तूचा पहिला परिणाम इतका डोळ्यांत रत नाहीं. दारूला अमृत असें संबोधून थम पिण्याला प्रारंभ होतो. त्याला चव गर्दीच नसते खरी पण त्या नंतर थोडा ळ तरतरी व हुषारी वाटते, बुद्धि तीव्रपणें लूं लागते आणि विचारांची गर्दी वे मार होते. त्यामुळें मनाला कांहीं काल टतें कीं जीवनकला उद्दीपन झाली आहे, ाहींसा आनंद वाटून मन प्रसन्न व प्रफुल्ल तें आणि दारूची सुरसरी आहे तोंपर्यंत ानंद कलेच्या प्रवाहात पोहूं लागल्या सार ाही वाटतें, जे दारू पितात घोंटा वेतात केंग तसाच एखाद्या आनंदाच्या व्यसनांत ुग होतात ते सर्वजण वरील प्रकारचा सुखोन्मादक अनुभव सांगतात, आणि त्याच कारणामुळें प्रज्ञा, बुद्धि, व तारतम्य विचार असूनही मनुष्य आपण होऊन या क्षुद्र, क्षणिक व दुर्विगाच्या आनंदाच्या नादीं लागतो, शेवटीं होतां होतां तो धेडा आनंद मेणाचें गात्रें ढिलीं पडतात, त्याची बुद्धि नष्ट होते, व तो दारूच्या आहारीं जातो व्यसन त्याला गिळून टाकते याला नागविते व मृत्युपंथाच्या फरफर ओढीत नेते. मनुष्य हिरा खरा पण तो एकदा उल्ला व एकदां दुर्बळ, कमकुवत व परतंत्र होत चालला ह्मणजे त्याला चांगल्या विचाराच्या गोष्टी कळत असून देखील, त्याचे प्रज्ञानेत्र उघडपणें संसाराची धूळधानी व मृत्यूचें दरबारही दाखवीत असूनही तो शरीराचा दास व बंदागुलाम बनतो. आणि आपटबोध काम करीत नाहीं, शार्त्रेपुराणें लटकीं पडतात आणि दारिद्र्याच्या व विटंबनेच्या घोर दरींत तो शहाणपणाच्या कड्या वरून स्वतःस लोटून घेतो. वरील प्रकारानें आमचे मित्र रा. रा. चिंतामण गंगेश देशमुख हायकोर्ट वकील हे थोड्या महिन्यापूर्वी मरण पावले आणि त्याचे या नव्या व्यसनांतील सहाध्यायी रा. रा. विनायक हरी शेवडे वकील हे गेल्या २८ फेब्रुवारी रोजीं येथील सिव्हील रुग्णालयात मरण पावले. उभयतां चांगल्या स्वभावाचे, शिकले सवरलेले व बुद्धिमान असे होते. रा० शेवडे यांच्या मागें त्यांची तरुण पत्नी व मुलेंही अगदीं उघडीं पडलीं ह्मणून विशेष खेद वाटतो उभयतां आनंदाच्या नादानें मद्यपानाच्या फांशांत सांपडले तेव्हां प्रत्यकानें आपल्या आनंदाची कला उच्च प्रतीला नेण्यास शिकावें ह्मणजे योग्य वेळींच व्यसनगर्तेत पाय न पडतां चांगल्या स्थिर चिरकालीन खडकावर पाय ठेऊन तोच मनुष्य श्री, विजय व वैभव यांस आपल्या घरीं दास करून सोडतो.

शास्त्रीयज्ञानाचा उत्कर्ष,

अलीकडे औद्योगिक बाबतींत हिंदुस्थानची जी जागृति होऊं लागली आहे तिनें हिंदुस्थानच्या सांपत्तिक स्थितींत अद्याप जरी कांहीं सुधारणा घडवून आणिली नसली तरी आज उद्योगधंदे सुधारण्यास शास्त्रीय ज्ञानाची अत्यंत मोठी अवश्यकता आहे ही गोष्ट बऱ्याच लोकांस कळूं लागली आहे हो आनंदाची गोष्ट आहे. शिक्षणाच्या एकंदर बाबतींत बंगाल प्रांत सर्वांच्या पुढें आहे तसा या शास्त्रीय शिक्षणाच्या ही बाबतींत आहे. तेथें प्रो० जगदीशचंद्र बोस व डा० पी. सी. राय यांच्या सारखे उत्कृष्ट शास्त्रज्ञ शिक्षणखात्यांत आहेत. त्यांनीं व त्यांच्या शिष्यांनीं मिळून गेल्या सालीं १९ नवे रासायनिक शोध लाविले. इंडियन गिल्ड ऑफ सायन्सचे अध्यक्ष सर एडवर्ड थॉप यांनीं या शोधांची फार प्रशंसा केली असून लवकरच त्या शास्त्रीय संस्थेच्या अध्यक्षाची जागा एखादा बंगाली पटकावील असा सुयोग आलेला पाहण्याची आपली फार इच्छा आहे असें बोलून दाखविलें. या सदिच्छेस प्रत्येक हिंदी गृहस्थ ‘ तथास्तु ’ असें ह्मणेल यांत शंका नाहीं. हिंदी विद्यार्थ्यांना शिकण्याच्या सोयी व योग्य उत्तेजन मिळाल्यावर त्याला करतां येणार नाहीं अशी कोणती ही गोष्ट नाहीं. पण लायकी जाणून बढती देणारा मात्र पाहिजे. फार कशाला ! खुद्द बंगाल्यांत प्रो० जगदीशचंद्र बोस व डा० पी. सी. राय यांच्या सारख्या शास्त्रनिष्णात विद्वानांना अनेक वर्षें प्राव्हिन्शियल सर्विस मध्यें काढावीं लागलीं अशा गृहस्थांना बंगालचे डायरेक्टर ऑफ एज्युकेशन होण्याचा मान कां मिळूं नये ? फार तर काय, पण युरोपियन व्यवस्थेखालीं असलेल्या कित्येक लायब्ररींतून सुद्धां प्रो० जगदीशचंद्र बोस यांच्या विद्वन्मंडळींनें प्रशंसिलेल्या सर्वमान्य ग्रंथांना मज्जाव झालेला आह्मास ठाऊक आहे. सरस्वतीच्या राज्यांतला काळा गोरा असा वर्णभेद नाहींसा होईल तेव्हां सर एडवर्ड थॉप यांची सदिच्छा पूर्ण होण्यास मुळींच अवकाश लागणार नाहीं. पण तो नाहींसा केव्हां होणार येवढाच काय तो प्रश्न आहे.

अन्य व्यसन.

मद्यपानाचे परिणाम पुष्कळसे इतर विचार सूचवितें प्रत्यकानें आपल्याला आनंद कशांत होतो हें बारीक दृष्टीनें न्याहाळून पहावें; आणि जर आपण आपल्या आनंदाचा विषय नेहमीं फिरतां आणि चढविता ठेविला नाहीं तर जी स्थिती मद्यपी मनुष्याची तीच आपल्या जवळ जवळ करित आहे असें समजावें. आपल्या आनंदाची उडी नेहमीं वरवर जाईल असा प्रयत्न पाहिजे. आनंद देणाऱ्या गोष्टी नेहमीं बदलत गेल्या पाहिजेत; आणि हा बदल होत असतांना आपण सृष्टींतील आनंदायी वस्तूंच्या सोपानानें वरवर चढत गेले पाहिजे. समजा, गप्पागोष्टीमध्यें एकाला आनंदाचें श्रेष्ठ ध्येय वाटतें. गप्पागोष्टी जर उत्तरोत्तर भिन्न भिन्न विषयावर होऊन ज्ञान वाढविणार नाहीं, आणि सदा सर्वकाळ त्याच गोष्टींची भेंडी व चक्री होऊं लागली ह्मणजे मनांत गांठ बांधावी कीं गप्पागोष्टी व्यसनाच्या पंक्तीं गेल्या आणि मनुष्य त्यामध्यें आपलेंच आयुष्य व्यर्थ दवडील. परनिंदा व कुटीलपणा यांचा नाद लागला ह्मणजे मनुष्य कसा मेल्यासारखा होतो याचें चित्र पाहणें असल्यास चांडालचौकडीच्या अड्ड्यावरील माणसांचें खेळ व व्यापार पहावेत. कांहीं जणांस वर्मच्छेदी बोल बोलून आनंद घेण्याची हौस असते. त्यांस वाटतें कीं आह्मी दुसऱ्याचा छल करितो पण ही फसवणूक असून त्यांचे तेच आपले हातपाय कापून घेऊन आयुष्यांतील रम्यतर ठिकाणीं कधींच जात नाहींत ‘काव्यशास्त्रविनोदेन कालो गच्छति धीमताम्’ ही कवीची उक्ती डोळ्यापुढें राहिली ह्मणजे आनंदाची कला वरवर चढती राहील व काकशर्तेमध्यें लोळण्याची व स्वतःची हानी करून घेण्याची पाळी कधींच येणार नाहीं.

धन्यवाद.

(क्याप्टन जी. फौलर यांच्या विषयीं)

आमच्या येथील सिव्हिलसर्जन क्याप्टन जि० फौलर आय. एम. एस हे गेल्या १ तारखेला येथून विलायतेला रवाना झाले. हे डाक्टर या जिल्ह्यांत फार लोकप्रिय होऊन गेले आणि त्या कारणानें त्यांचा निरोप घेण्यासाठीं त्यांस येथील टौनहालांत वऱ्हाणपुरचे रा० रा० गोविंदराव नाथ यांनीं उपहाराची पानसुपारी दिली, तसेंच येथील आनररी माजिस्ट्रेट रा० रा० उमरहाजी करिम यांनीं आमच्या रहात्या बंगल्यावर व रावसाहेब दामलेआदी सद्गृहस्थांनीं स्टेशनावर पानसुपारी दिली. साहेबबहादूर ‘ आर्तः पुत्रवत् उपक्रम्यः ’ या न्यायानें रोग्याला फार प्रेमानें वागवीत. गरीब किंवा श्रीमंत हा भेदाभेद ते ठेवीत नसत. सुश्रूषा व औषधोपचार सारख्या प्रेमपूर्वक प्रकारानें करीत असत. त्याची चर्या व वागण्या सर्व जिल्हाभर ऐवढी होती कीं त्याच्याकडे फार लांबून रोगी येत असत डोळ्यचे रोगी किती तरी गर्दी करून सोडीत असत. ते शस्त्रक्रियेंत विशेष निपुण आहेत. ते पंधरा महिन्याच्या रजेवर अनेक विद्याध्ययन करण्याकरितां जात आहेत त्याचा हेतु अधिकाधिक नवे नवे शोध शिकून कांहीं परीक्षा देऊन पुनः यावयाचा आहे. त्याचा हेतु सफल व्हावा आणि त्यांस लोक सेवा करण्यानें अधिक सामर्थ्य, वृद्धि व अनुभव हीं येवोत असें आह्मी इच्छितों. हे स्वभावानें गोड व मनमिळाऊ असून आपल्या धंद्यात चांगले नांवाजलेले आहेत येथील सिव्हील इस्पितळांत रोग्याची गर्दी पाहिली ह्मणजे यांची चर्या किती होते हें तत्काळ ध्यानांत येण्यासारखें आहे.

वऱ्हाडवृत्त

हवामान- उष्णकाळाला प्रारंभ लवकरच होईल असें दिसतें. [illegible] वारे थंड असतात. दिवसा ऊन कडक तापतें. रोगराई ह्मणण्यासारखी कोणतीच नाहीं.

रा० रा० ए. जी. डायरेक्टर, राईट विद्याखातें यांस येत्या २१ वे तारखेपासून ८ महिनें रजा देण्यांत आली असून त्यांच्या जागीं रा० रा० आर म्याक्रुगेवीन स्पेन्स प्रिन्सीपाल ट्रेनिंग कॉलेज, जबलपूर यांस डायरेक्टर नेमण्यांत आले.

रा. रा. विष्णु मोरेश्वर महाजनी हे अलाहाबाद युनिव्हरसिटीच्या सभेनिमित्य तिकडे जाऊन काल रोजीं परत आले.

मध्यप्रांताचा कायदे कौंसिल देण्याचा विचार चालूं आहे त्यासंबंधांत वऱ्हाडला हक्क स्वतत्रपणें देण्यांत यावेत आणि वऱ्हाडच्या राजकीय स्थितीला विशेष स्थिरतेचें कायदेशीर स्वरूप देण्यांत यावें या उद्देशानें गेल्या सोमवारीं येथें जाहिरसभा भरून तारेनें पाश्चिम वऱ्हाडची मागणी कळविण्यांत आली.

रा० रा० अनंत परशराम भिडे पेनशनर डिपुटी इन्स्पेक्टर यांस गेल्या २ रे तारखेस वाशिम येथें वयाचें ६४ वे वर्षीं देवाज्ञा झाली. हे गृहस्थ उत्तम शिक्षक व गुणग्राही परीक्षक होते. हे अगदीं सरळमार्गी व सुस्वभावाचे असून मुनसिपल कारभारांत हे विशेष लक्ष पुरवीत असत. पेनशनीचा उपभोग व सार्वजनिक सेवा हीं दोन्हीं लवकर आटोपलीं हें वाईट होय.

रा. रा. अब्दूल मजीदखान तहशीलदार वर्ग ४ हे मरण पावल्यामुळें त्यांच्या जागीं रा. रा. मिरझा गुलाम नबीबेग यांस तहशिलदारीवर कायम करण्यांत आलें. रा. रा. शेखमहमद उमर व बाळकृष्ण दिनकर कावळे यांस अनुक्रमें नायब तहशीलदार वर्ग १ व २ चे करण्यांत आले.

रा. रा. मीर तस्लीम हुसेन यांस तहशीलदारी वर्ग ४ वर कायम करण्यांत येऊन खालील प्रमाणें बढती देण्यांत आली:-

रा. रा.	नायब तहशीलदारी वर्ग
केशव बाळकृष्ण चिटणीस	१ ला.
गुलाम हुसेनखान	२ रा.
गोविंद भगवंत देशपांडे	३ रा.

उमरावती व चांदूर या दोन तालुक्यापर्यांत भ्रम पतपेढ्यांचा भांडवल पुरविणारी उमरावतीस एक नगरपेढी स्थापण्यांत आली.

केळापूरचे मुनसफ रा. रा. एच बोस यांस यवतमाळास बदलून रा. रा. ए. अजिजखान यांस केळापुरास बदलण्यांत आलें.

रा. रा. मूलचंद शुक्ल मुनसफ यांस यवतमाळास बदलेलें

नोटीस

वि० सबजज्ज साहेबबहादूर आकोला यांचे कोर्टः--

सक्सेशन सर्टिफिकेट नं० ४ सन १९१२

सक्सेशन सर्टिफिकेट मिळण्याचा अर्ज —

अर्जदार

आचार्य बालचंद केवलचंद चवी रा० हजी आकोला ता० जि० मजकूर.

सर्वत्र लोकास कळविण्यांत येतें कीं अर्जदार यानें सक्सेशन सर्टिफिकेट मिळण्याबद्दल दिलेला अर्ज आमचे कोर्टांत तारीख २९-३-१२ रोजीं नेमिला आहे. त्या तारखेस ज्यांची कांहीं तक्रार असेल त्यानें सकाळीं १० वाजतां आमचें कोर्टांत हजर व्हावें. तसें न केल्यास पुढें कोणत्याच प्रकारची तक्रार ऐकली जाणार नाहीं कळावें ता० २८-२-१२ इसवी. सही

JANKIPRSAD.

सबजज्ज आकोला.

नो० नं० १३२

इनाम [illegible]० रुपये

सर्वत्र लोकांस या जाहिरातीनें खाली सही करणार यजकडून कळविण्यांत येते कीं रत्नसा बलद मनासा रंगारी सहणार नबाबपूरा आकोला यानें बापूजी वलद रामजी इनाम रा० नबाबपूर आकोला यास तारीख ६-३-१९१ रोजी एक गहानखत रुपये ४०० चे व तारीख २५-४ १९०९ रोजी एक गहाणखत रुपये २०० चे अशी दोन गहाणखते लिहून देऊन रजिस्टर करुन दिली आहेत ती महाणखतें आज दीड दोन वर्षापासून गाहाळ झाली किंवा चोरी गेली हे समजत नाहीं. करितां या नोटीशीनें कळवितों कीं, ज्य.पाशीं असतील अगर ज्याला सांपडलीं असतील त्यानें खालीं सही करणारापाशीं आणून दिल्यास त्यास १० रु० इनाम देण्यांत येईल. कळावें ता० २८-२-१९१२ इ.

सही

बापुजी शामजी मैयत वारस पुत्र नारायण बापुजी आ. पा. करणार आई गिरजाबाई मर्द बापुजी राहाणार नबापुरा आकोला नि०

नो० नं० १२२ खुद्द हातची बांगडी.

नोटीस.

आकोला जेल करितां खालील माल खरेदी करणें आहे. ज्या व्यापाऱ्याची अगर शेत कऱ्यांची पुरविण्याची इच्छा असेल त्यांनीं आपले मालाचा नमुना व भाव यांचीं टेंडरे मेहेरबान जेल सुपरिंटेंडेंट साहेब बहादूर आकोला यांचेकडेस तारीख २०-३-१९१२ चे आंत पाठवावी. ज्याचा माल व भाव पसंत होईल तो घेतला जाईल.

जवारी ७५० मण

तुरीची दाळ १००

आकोला. २८ २-१२.

सही जी फौलर

कॅप्टन, आय, एम एस,

नो० नं० १२३ जेल सुपरींटेंडेंट.

नोटीस

वि० सबजज्ज साहेबबहादूर अकोला यांचे कोर्टः--

सेक्सेशन सर्टिफिकेट नं० २ सन १९१२

सक्सेशन सर्टिफिकेट मिळण्याचा अर्ज --

१ आत्माराम धोंडाजी जात मराठे व
२ नानकराम धोंडाजी जात मराठे ० आकोला ताजनापेठ माळापुरा.

सर्वत्र लोकांस कळविण्यांत येतें कीं अर्जदार यानें सक्सेशन सर्टिफिकेट मिळण्याबद्दल दिलेला अर्ज आमचे कोर्टांत तारीख २५-३-१२ रोजीं नेमिली आहे. त्या तारखेस ज्यांची कांहीं तक्रार असेल त्यानें सकाळीं १० वांजता आमचें कोर्टांत हजर व्हावें. तसें न केल्यास पुढें कोणत्याच प्रकारची तक्रार ऐकली जाणार नाहीं कळावें ता० २६-२-१२ इसवी.

सही

JANKIPRSAD.

सबजज्ज आकोला.

नो० नं० १२४

NOtice
AKOte Municipality

Under section 150 (1) of the Barar Municipal Law 1886.

It is hereby published for general inforintion that the Municipal Committee of Akote have, at their special general Meeting on the 29 th Gannary 1912, proposed the draft rules under section 116 (1) (C) (P) and (2) of the Berar Mul Law 1886, for the levy of weekly and Timber Market, cess etc. within the limits of Akote Municipality.

The copy of the proposals is appended. Persons interested should send in their objections or suggestions if any, in writing, to the proposed rules, within one Month from the Publication of the Notice to the Committee.

After the expiry of the above period the said draft rules will be finally considered at a Special Mitting and submitted to the higher authorities for sanction

Dt Akote 1-2-1912 } Mahamad Basheer Secretary Akote Municipality

DRAFT RULES.

For the levy of Bazar cess.

The Chairman of the Municipality with the previous sanction of the Deputy Commissioner of the District may from time to time determine the limits of any Mul Bazar and may extend or curtail such limits according to requirements.

2 Every covered chabutra and if the chairman thinks fit every unco-vered Chabutra in a Bazar shall be marked off, into equal parts, each part will be so formed as to ordinarily prove convenient for the occupation of persons offering goods for sale. Parts so marked off shall be numbered if required

3 For the purpose of these rules a stall in a Bazar means.

(a) Every part of a Chabutra which has been marked off as provided in rule 2

(b) The space occupied by a trader who exposes goods on a chabutra covered or otherwise which has not been marked off or in the Bazar premises but not of chabutra.

(c) The space occupied by every animal brought into Bazar for sale.

(d) When goods are sold in or form carts, the space occupied by each cart

(e) Private grainaries or dealers, shops on the skirts of Bazar premises.

4 The chairman of the Municipality may in his discretion sell by auction stalls marked off on chabutras singly or in numbers. Purchasers of stall so sold must pay for them in full at the time of auction. Stalls purchased under this rule may be sublet.

5 In every stall occupied in a Bazar other than a stall perchased under rule 4, traders shall pay the cess specified in the annexed schedule as payable by persons of their class, provided.

(a) That—nothing shall be demanded for selling on behalf of Goverment or any local bodies (Bords, Municipalities)

(b) That when a stall or covered chabutra is taken for the quarter beginning from 1st Guly or for any week such quarter, double the rates mentioned in the annexed Schedule shall have to be paid and that when such a stall is taken for more than three months or for a week not in the quater biginning in the 1st Guly, one and a half the times the cess mentioned in the Schedules shall to be paid

(c) That if the cess payable according to this rule inevolves a fraction of a pice such cess shall increased by the amount required to convert such fraction into a full pice.

(d) The all vendors of goods when are not mentioned in the Schedule shall be deemed to be exempt from payment of Bazer cess, if they do not occupy covered or uncovered chabutras

6 In case of dispute the Secretary of the Municipality shall subject to an appeal to the Chairman who has power to deside to what class any trader belongs.

7 Persons refusing to pay the cess demandable under rule 5 may be forthwith removed from the Bazer and it shall be the duty of the Secretary to aid the contracter or other person charged with the collcetion of the cess in inforcing this rule.

8 Every person payings Bazar cess shall be entitled to recive and every person realizing such cess shall be found to give by way of reciept a ticket which shall be of such form and contain such perticulars as may from time to time with the Saccetion of the Committee be prescribed

9 Space as provided by rule 4 the subletting of stalls is prohibited

10 The right to realize the Bazar cess shall unless the Commissierer other wise directs be sold annually by auction. The sale shall be for the year beginning from 1st April to the end of 31th March of the ensuing year.

11 Contractor for the collection of Bazar cess. shall not be allowed to bring a sit in any civil court for arrears for such.

12 Contractors for the collection of Bazar cess shall be bound to comply with any orders which the chairman of the Municipality may from time to time essue regarding the maner in which the cess is to be collected

13 Every offence against these rules committed by a person in the employ of a contractor shall unless the contray be shown be deemed to have been committed with the consent of such contractor and he shall be liable to the penalty presiribed for such offences. Person essuing tickets on be—helf the contractor collecting Bazar cess from the orders shall be deemed a person employed by the contrator.

14 The accompaning rules shall be given to the contractors when collection of Bazar cess are formed out.

15 (a) Contractors who realize Bazer cess from persons who are not liable to pay such cess or.

(b) Realize any thing in excess of what is due from persens who are liable.

(c) fail to tender the tickets pre-scribed by rules or make incorrect eutries on tickets.

(d) Wrongfully detain any person or goods. shall be liable to fine not exceeding Rs. 10/. for each offence or with the Sanction of the Chairman to have their contracts concelled. They shall also be liable to criminal prose-cutions should their offence render a prosecution desirable. The provision of this section shall be clearly recorded in all such contracts are here referred to

16 Nothing in these rules shall effect the right of persons who have brought the right to erect shops in Bazar on the understanding that Bazar cess would not be determined in respect of such shops.

17 No alteration in these rules or in the schedule shall be made without the Sanction of Commissioner Berar.

18 Every contractor shall be supplied with a license permitting him to recover Bazar cess from specified Bazars and which he shall have to produce whenever inspecting officers of the Municipality shall ask for it

19 Schedule of rates recoverable by the contractors shall be publicly notified or posted in conspicuous places in the Bazars.

20 Articles not specified in the Schedule. Shall be exempted from the levy of Bazar cess.

21 When the right of collection is not formed out owing to contractors not forth comming the Bazar cess collection should be made by the village officers under special orders of the Deputy Commissioner of the District. They shall received emoluments on account of Bazar cess collection at Rs/ 10 perecut on the collections.

22 The Duty of the controlling and Supervising Bazars shall rest with the Municipal Conservancy Inspector, who shall be bound to keep Bazar areas in perfect sanitory condition.

23 All Brzar premises shall be planted with deep shade trees if not already done and the services of a Bazar cooly shall be utilized for tending and watering such trees and for replacing withered trees.

24 Every Bazar shall be furnished with a well and dharamala within an easy reach of the public.

25 The Dharmala so coustructed shall be kept filled on the Bazar days by the Municipality and during the remaining days if uccessary by the Municipal people by private arrangements.

G. K. Agarwal.
Vice Chairman
Municipal Committee Akot

The following rules will apply to contractors provided that all sums due from such contractors whether as instolments or other wise shall [illegible] realizable as if they were arrears [illegible] land revenue due from such contractors

(1) No contractor shall be allowed [illegible] recover Bazar cess from:—

(a) Traders to whom stalls have be[illegible] or are sublet by them.

(b) Persons bringing in head loa[illegible] of any kind of commodity for sale[illegible] per remark column of the Schedule.

(c) Persons having private shops [illegible] grainaries or other such places [illegible] trade business on the shirts of t[illegible] Bazar Primises.

(d) Persons who have brought t[illegible] right to erect shops in Bazar Primiases.

2 No contractor shall be allowed [illegible] sub-sell any Bazar.

(3) Every contractor shall keep wi[illegible] the Municipality, deposit to the exte[illegible] of $\frac{1}{4}$ of the Sanctioned sale money without any interest on the 1st day [illegible] the year of lease failing which the Baz[illegible] shall be resold and the dificit if a[illegible] shall be recovered from him

4 Every contractor shall have [illegible] furnish a solvent security in addition [illegible] the deposit money.

5 Every contractor shall pay in f[illegible] on the 1st of every month an instolme[illegible] equal to $\frac{1}{12}$ of the Sanctioned sale Mon[illegible] failure to pay which shall entail fo[illegible] future of future contract and the resa[illegible] of the Bazar for the remanings inst[illegible]ments shall be effected, and deficit [illegible] any, shall be recoverable from the fi[illegible] contractor 20 days of grace are allow[illegible] under this Section.

6 A Notice of 10 days for resale sh[illegible] be given to the contractor in case [illegible] such defaults.

7 Part payment of instolments or deposits shall be deemed a default.

(See Page 8)

...कराबद्दलचें परिशिष्ट.

ठेकेदारानें भाड्यानें दिलेलें

...छावणीचे चबुत्रे. कायम वर्ग ४ था अठवड्याचे ... फूट लांब व ६ फूट रुंद — तिमाही.	सहामाही.	वार्षिक.	वर्ग २ रा छावणी नसलेले चबुत्रे. कायम वर्ग २ रा दररोजचे ८ फूट लांब व ८ फूट रुंद — तिमाही.	सहामाही.	वार्षिक.	कायम वर्ग २ रा दररोजचे ६ फूट लांब व ६ फूट रुंद — तिमाही.	सहामाही.	वार्षिक.	वर्ग ३ रा म्युनिसिपल हद्द (आवार). कायम वर्ग ३ रा दररोजचे ८ फूट लांब व ८ फूट रुंद — तिमाही.	सहामाही.	वार्षिक.	कायम वर्ग ४ था आठवड्याचे ६ फूट लांब व ६ फूट रुंद — तिमाही.	सहामाही.	वार्षिक.	वर्ग चौथा आठवडे बाजारांतील हंगामी दुकानांचें ६ फूट लांब व ६ फूट रुंद अशा प्रत्येक दुकानच्या जागेचें भाडे. — छावणी असलेले चबुत्रे (ओटे)	छावणी नसलेले चबुत्रे (ओटे)	बाजारांतील कोणतीही खुली जागा.	शेरा.
रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	रु. आ. पै.	सही किंवा त्याहून कमी असलेला
१८	३	६	४	७	१२	१२....	१ ८....	३	२	४	८......				....२...	...१...	....६	पोत्यांचे भरतीची गाडी.
”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	सदर
”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	सदर
	”	”	२ ८...	४ ८....	७ ८....	८	१	२	१ ८....	३	३				”	”	”	सदर
...	२	३ ८	”	”	”	”	”	”	”	”	”	....९...	१....	२......	...१...	......६	३	सहा फुट लांब व सहा फुट रुंद
	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”				...१...	.. ...६	३	अगर यापेक्षां कमी लांबीरुंदीचे
			”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	दुकानचे जागे साठीं.
”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	सदर
-८....	१	१ १२	२	३ ८....	६	४	-८	-१४-	-१२...	१ ८....	३.......				”	”	”	भरतीची गाडी किंवा कमी
-८....	१	१ १२	”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	सदर
”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	सहा फुट लांब व सहा फुट रुंद अगर
”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	यापेक्षां कमी लांबीरुंदीचे दुकानचे
”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	जागे साठीं.
”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”							
			”	”	”	४	८	१४	”	”	”				”	”	”	
			”	”	”	८	१	२	”	”	”				...२...	...१...	६	
—१ —	— २ —	३ ८....	१ ८....	२ ८....	२	-३	-६	-२	...६...	-१२-	१ ८....				...१...	.....६	.... ३	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”				...२...	...१...	.... ६	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”				...१...	.....६	३	सदर
			”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”				”	”	”	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”					”	”	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”					”	”	
			”	”	”	”	”	”	”	”	”					”	”	शिरवोजा मुफत
			”	”	”	”	”	”	”	”	”					”	”	भरतीची गाडी किंवा कमी
									”	”	”					”		शिरवोजा मुफत
									”	”	”	....४...	-८-	१.....			२....	सदर
									...९...	१.....	१ ८....	...९...	१......	२.......			२....	दुकानचे जागे साठीं.
						।३।....	।६।....	९							...१...	...६...	३	हरएक भरतीची गाडी किंवा त्यास
												...९...	१......	२......			....३	कमी ओझ्याचे गाडीसाठीं.
												...९...	१....	२....	...१...	......६	....३	शिरवोजा मुफत
															१.	......६	३	दुकानचे जागेसाठीं.
																”	”	सदर
																”	”	सदर
																”	”	सदर
																”	”	सदर
																”	”	शिरवोजा मुफत
																”	”	दुकानचे जागे साठीं.
																”	”	सदर
																”	”	सदर
																	३ आणे	प्रत्येक गुरास
																	३ आणे	सदर
																	२ आणे	सदर
																	१ आणे	सदर
																	६ पै	सदर

नं. ५।१५।१६।१७ आणि १९ ते ५१ चे दुकानदारांस छावणीचे चबुत्र्यांत दुकानाकरितां एकादी जागा मिळणार नाहीं.

नं. २२ ते ५१ चे दुकानदारांस छावणी नसलेल्या चबुत्र्यांवर दुकानासाठीं एखादी जागा मिळणार नाहीं.

नंबर ३२।३३ आणि ३४ व नं० ३६ ते ५१चे व्यापार करणाऱ्यास या वर्गांतील दुकानचे जागेस परवानगी आहे नाहीं.

नंबर ३५ ते ५१ चे धंदेवाल्यांस या वर्गांत एम बेद होणारे वर्गांतील दुकानची जागा मिळण्यास परवानगी नाहीं.

नंबर ५।३२।३४।३६ आणि ३७ चे धंदे करणारांसच हा वर्ग मुभा आहे.

नंबर ७।१७।२८ ते ३४ आणि ३६।३७ व ५१ वाल्यांनी छावणीचे चबुत्रे अडवूंच नये.

नं ३३।३४।३६ आणि ४७ ते ५१ वाल्यांस या वर्गांचा मोकळीक नाहीं.

G. K. Agarwala.

Vice Chairman Municipal Committee Akot.

नोटीस

नोटीस बेशरधी-- राजी मर्द रामु डोहोरीण रहणार आकोट इस:—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं तूं माझी लग्नाची बायको आहे. लग्नास अजमास १०-१२ वर्षें झालीं व तूं शाहणी झाल्या पासून माझे येथेंच होती. माझ्या पोटचे दोन मुली आहेत. तुझा व माझा तंटा मुळींच नव्हता. दोन महिन्या पूर्वीं तुझी आई माझे येथें आली होती. तर तीनें तुला फितूर देऊन तीं आपले घरीं माझे पश्चात घेऊन गेली. त्या-वेळीं मी ...व्हाण मुक्कामीं होतो. गांवां हून आलो. ...व्हां घरीं कुलूप दोतें शेजा-ऱ्यास विचारलें तर ते ह्मणाले कीं तुझी बायको डागडागीन्या सह माहेरी गेली असें सांगितलें तेव्हां मी तसाच तुझे कडेस आलो तेव्हां मला सांगितलें कीं आठ दहा दिवसांनीं येतो परंतु आह्मी आठ दहा दिवस वाट पाहिली तरी तूं आली नाहीं त्या उपर मी एक दोन वेळां नेण्या करितां आलों असतां तुझी आई व भाऊ हे मारण्यास उठलें होते ह्मणून मी आपले गावीं परत आलों तर आतां तूं माझे येथून माझें मागें डागीनें नेले त्यांचा तपशील येणें प्रमाणें.

१ सरी चांदिची अजमास तोळे १२
१ पोलटाचा भरीव जोड चांदीचा अ. तो. १०
मोठ्या ४ चांदिच्या व. अजमास तोळे ८
व नगदी रुपये ६५ हे तूं घेऊन गेली.

तर या नोटिशीनें कळवितो कीं ही नोटीस पावल्या पासून आंठ दिवसाचे आंत डागडागिन्यासह व रोख रुपये ६५ घेऊन माझे घरी नांदण्यास यावे मी नांदविण्यास तयार आहे तूं न आल्यास मी कोर्ट मार्फत तजवीज करीन कळावे ता० २३-२-१२ ई०

सही

रामु वा॥ लक्ष्मण डोहोर रा० ताजनापेठ
आकोला नि० हातचा आंगठा

नो० नं० ११९

नोटीस

तमाम लोकांस व अंबाई आणि झब-लाई मर्द गणोबा कळाके रा० तारखेड यांस:--

नोटीस देणार तुकाराम वल्लद कळाके तर्फे वकील दत्तात्रय विनायन गाडगीळ नोटीस देतो कीं मौजे तारखेड येथील शेतें

सर्वे नंबर	एकर	गुंठे	आकार
२	१७	१७	१३
२०	१४	३	१३
४५	२१	४	१८
४८	१३	६	१८
४९	२९	३१	२४
५७	३४	३६	२८
६०	२	२९	१॥

हीं आमचा पक्षकार तुकाराम याचा चुलता गणोबा वल्लद गंभीरजी बाप विठोबा वल्लद गंभीरजी व आमचे पक्षकार तुकाराम वल्लद विठोबा कळाके यांची समाईक इस्टेट असून ती आज मितीस आमचे पक्षकाराचे ताब्यांतही आहेत सदरहू शेतांची पोकळ खातीं मात्र अंबाईचे नांवांनीं आहेत. सदरहू शेतांबद्दल वरील अंबाई आणि झबलाई यानवरावर अगर यांचे तर्फे कोणावर कोणीही व्यवहार करूं नये केल्यास त्या-जबद्दलची जोखीम ज्याचे त्याचे शिरावर राहील. सदरहु बायांना वरील शेतें गहाण, विक्री, खरेदी, बक्षीस, अगर मृत्युपत्रद्वारें अगर दुसऱ्या प्रकारें कोणास देण्याचा अधिकार नाहीं. वरील अंबाई व झबलाई यांना ही या नोटीशीनें कळ-वितो कीं तुह्मास वरील प्रकारचे कोणतेही व्यवहार वरील शेतांबद्दल करण्याचा अधिकार नाहीं. वरील प्रकारचे व्यवहार जर त्या बायाशीं अगर त्यांनीं कोणाशी केल्यास तें सर्व रद्द व बातल आहेत ही नोटीस ता० २४-२ १२

सही

तुकाराम वल्लद विठोबा कळाके रा०
तारखेड ता० मुर्तिजापूर जिल्हा
आकोला पोष्ट धनज.

नो० नं० १२०

नोटीस

नोटीस बेशर्मी नुरमहमद वल्लद शेखर-मधान कसाई रा० कसबे मेहकर जि० बुलडाणे यांस—

नोटीस देणार खानबी मर्द नुरमहमद कसाई रा० कसबे मेहकर प्र० व० ता० मेहकर जि० बुलडाणे नोटीस देतें कीं मी तुझी लग्नाची बायको असून लग्नास सुमारें १७।१८ वर्षें झाली. पहिलें ८।९ वर्षें मी तुमचे घरीं नांदत असतां तुह्मी सारजी नांवाची रांड ठेऊन तीचेशी संसार-करून तीचेच जवळ राहत आहा. ७।८ वर्षांपासून तुह्मी मजला नांदवित नाहीं. तुमचे जवळ मी नांदत असतां मजला एक मुलगी झाली. ती हल्लीं ७ वर्षांची आहे. मी व माझी मुलगी असें उभयतां ७ वर्षांपासून आमचे आईबापाचें घरीं रहात असून खाण्यासंबंधानें मजला कर्ज रुपये ३५० झाले असून ते देणे आहे. व तुह्मी लग्नांत मजला मेहर नगदी रुपये २५० व २ दीनार व दोन अशरुफ्या किंमत रुपये ६० च्या असे बांधून ते मी मागेल तेव्हां देण्याचा करार केला तेही तुह्मी मागितलें असतां देत नाहीं. व मजला नांदवित नाहीं. करितां या नोटीशीनें कळविण्यांत येतें कीं, कर्ज रुपये ३५० व मेहरबद्दल रुपये ३१० या प्रमाणें ही नोटीस पावल्यापासून एक महिन्यांत तुह्मी मजला देऊन नांदविण्यास आपले घरीं न्यावे. मी नांदण्यास तयार आहे. वरील मुदतींत लिहिल्या प्रमाणें तुह्मी न केल्यास हीच फारकती समजून मी दुसरा घरठाव करील. व मेहरबद्दल व कर्जाबद्दल दावा करून रुपये खर्चासुद्धां भरून घेईन मग मजवर तुमचा लग्न संबंधानें कोणताही हक्क चालणार नाहीं व मी गुन्हेगार होणार नाहीं. करितां अगाऊ नोटीशीनें कळविले आहे. कळावें. तारीख २८ माहे फेब्रुवारी सन १९१२ ई०

सही

खानबी मर्द नुरमहमद इची निशाणी रेघ असे.

नो० नं० १२१

दिल्ली दरबार.

मानपत्राचें उत्तर देतानां " **हिंदुस्थानचें एक सारखी प्रगति होत जावी ही आपली उत्कट इच्छा आहे.** " असें बादशहानीं ह्मटलें. हिंदुस्थानांत शेंकडा ८० पेक्षां लोक शेतकीवर निर्वाह करीतात तेव्हां त्यांच्या मध्यें अगोदर प्रगति झाली पाहिजे. त्यांची प्रगति होण्यास शेती सुधारली पाहिजे. शेती सुधारण्यास सुधारलेल्या आउतांचा जास्त जास्त प्रसार झाला पाहिजे हें उघड आहे. आणि ही सुधारलेली शेतकीची आउतें ह्मणजे लोखंडी नांगर कडबा कापण्याचीं यंत्रें, मोटेचीं चाकें, वगैरे वगैरे तयार करण्याचें काम आह्मी करीत आहों. सबब हीं यंत्रें आमच्या कडून मागवा. क्याटलाग मागवा.

किर्लोस्करबंधु.
पो० ष्ट किर्लोस्करवाडी (सं० औंध जिल्हा सातारा).

नो० नं० १२

ठिक ठिकाणी एजंटस् पाहिजेत.

सन लाइफ अशुअरन्स कंपनी ऑफ कानडा

[१८६५]

इंग्लिश सरकारची सत्ता देखरेख सरकारी हुकुमाशिवाय भांडवल गुंतवता येत नाहीं.

भांडवल तेरा कोटी रुपये.

पॉलिसीचे नमूने फारच सुधारलेले आहेत.

पालिसी .... विन अटीच्या.
पॉलिसी .... विन तक्रारी.
पॉलिसी .... विन बुडणारी.

हिंदुस्थानचे मुख्य ऑफिस, हार्नबी रोड मुंबई. } ज्य. श्री मुधोळकर मध्यप्रांताचे व वऱ्हाडचे जनरल एजंट अकोला ' प्रांतवऱ्हाड नो. नं. १३

Oriental Govrnment security LIFE ASSURANCE COMPANY Limited

ESTABLISHED IN 1874.
R. Paterson, Brown, Manager,
HEAD OFFICE—BOMBAY

FUNDS Exceed 4 crores

CLAIMS PAID FOR OVER 3 CRORES
IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more inportance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act in treating the clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given [illegible], but it is essential to know how such Funds are invested if in [illegible]scellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms [illegible] Company's Trust Deed, as Security for Claims arising, through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, Professional men, Tradesmen and others by employing portion of their annual income or profits in effecting life policies, at one create a fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live, and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which his danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man make up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For term please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application

M. DESOUZA.
CHIEF AGENT, Nagpur

CHIEF AGENCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH No. No. 14.

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं मद्रगिरआश्रमांत छापून प्रसिद्ध केलें

जाहीर नोटीस.

वे० गोपाळा वल्लद नात्या सोनार रा० मौजे काटेकोंडोळे ता० वाशीम यांसः—

खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं तूं माझा लग्नाचा नवरा असून लग्न झाल्यास सुमारें २० वर्षे झाली लग्नाचें अगोदर मला तुला दिले व तुझी बहीण माझे भावास दिली असे साटे लोटें झालें परंतु तूं बेमानी करून तुझे बहीणीचा पाट दुसरें जागीं लाऊन दिला व माझे भावाचें मुलीचें दुसऱ्याशी लग्न लाऊन देऊन त्याबद्दल १०० रु० तूं घेतलें अर्थात् त्याच वेळीं साटेलोट्याचे करारा प्रमाणें तुझा माझेवरील नवरेपणाचा हक्क नाहींसा झाला पुढें तूं मला सोडून कोठें निघून गेला त्यास आज १८।१९ वर्षे झाली. पुढें मला सोडून एक दोन वर्षे झाल्यावर मला समजले कीं, काणा नीच जातीची राड ठेवून तिच्या हातचा अन्नव्यवहार करून भ्रष्ट झाल्यामुळें तूं जाती बाहेर आहेस त्यासही वर्षे १५।१६ झालीं नंतर तूं कोठें आहेस याचा मुळींच पत्ता नाहीं ५.२ वर्षांवर तुझी माझी भेट नसल्यामुळें व तूं भ्रष्ट झाल्यामुळें व आपसातील करार मोडल्यामुळें हिंदुधर्म शास्त्राप्रमाणें तुझा केव्हाच माझेवरील हक्क नष्ट झाला तरी मी आज पर्यंत तुझे नावावर बसले माझे पोटगीचा खर्च हजार बाराशें रुपये होत आहे. हल्लीं मला कोठें कर्ज मिळत नसल्यानें माझे खाण्यापिण्याचें हाल होत आहत करितां मला दुसरा घरठाव करणें भाग आहे आणि तुझा तर आज १९।२० वर्षांपासून पत्ता नाहीं करितां ही जाहिर नोटीस करणें भाग झाले करितां ही नोटीस पाहताच तूं कोठें आहेस तें मला तारेनें कळवावें व एक महिन्याचें आत येथें येऊन माझे पोटगीस लागलेलें आजपर्यंतचे रकमेची व्यवस्था करावी व तूं शुद्ध असल्याबद्दल जातीचे शुद्धिपत्रक मला आणून द्यावें तसेंच माझे भावाशीं तूं जी दगलबाजी केली त्याच्या लग्नाचा खर्च भरून द्यावा. व त्याचे मुलीचे घेतलेले रुपये देऊन त्याचा तंटा तोडावा. सदर प्रमाणें व्यवस्था नोटीस प्रसिद्ध झाल्यापासून एक महिन्याचे आंत न झाल्यास मी दुसरा नवरा करीन. मग मी तुझी कोणतेही प्रकारें बांधली रहाणार नाहीं. ता २१।२।१२ इ०

सही

गंगाबाई मर्द गोपाळा सोनार मुक्काम व पोष्ट देऊळगांवराजा जिल्हा जालना निशानी बांगडी खुद.

नो० नं० ११३

नोटीस.

वेशमी प्रितीराज कृपाराम मारवाडी साहु दुकान मौजे भोटेपेठाएदलाबाद ता० भुसावळ जि० खानदेश यांसः—

खालीं सही करणार नोटीशीनें कळवितो कीं, आमची स्थावर मिळकत मौजे भोटेपेठाएदलाबाद ता० भुसावळ जि० खानदेश येथील शेत सर्वे नंबर १२७-१४१-१४२ १४३ अशी चार शेतें तुमचें कर्ज आमचेकडे असल्यामुळें त्या पैशाचे फेडींत दिले होते त्याजबद्दल कांहीं कागदपत्र नसून तुमचे आपचें इमानावर तोंडी करारानीं पिकें उपभोगांस दिलें होते. तुमचे पिकें पुरून दोन तीन पिकें असलांत घेतलीं त्याजबद्दल तुह्मी आह्मांस पैसे वगैरे दिलें नाहीं विनाकारण बळजोरीनें दोन तीन पिकें असलांत घेतली आहे. करून या नोटीशीनें तुह्मांस कळविलें जात आहे कीं तुह्मी आमचे चालूं पिकासुद्धां तीन पिकाचे पैसे देऊन जमीन सोडून द्यावी मालमजकुरी कांहीं किस्तगारी करूं नये सदरहु जमीन आता आह्मांस विकून त्याचे मोबदला मौजे भारगंणी येथें दुसरी जमीन विकत घेण्याची जरूरी आहे. तुह्मी ही नोटीस पावल्यापासून एक महिन्याचें आत राहिलेलें पिकाचे पैसे देऊन जमीनींत जाऊन जमीनीची किस्तगारी करूं नयें अगर तुह्मी जमीनींत जाऊन किस्तगारी बळजोरी कबजा करील असें वळकटी बद्दल तुमचें जवळ वरील जमीनीचें काय लेखी कागदपत्र आहत ते आणि तुह्मी कोणत्या नात्यानें बळजोरी करीतां हें लेखी नोटीस पावल्यापासून वरील मुदतींत आह्मास मौजे हिंगणेइसापूर ता० खामगांव जि० बुलडाणा पोष्ट जळम येथें आणून दाखवावें नाहीं तर मग आह्मी तुमचेवर फौ० दावा प्रकरण निष्पन्न करूं नंतर दिवाणी कोर्टांत पिकाचा दावा करून पिकाची नुकसानी वेटर्खासुद्धां पैसे तुमचेपासून भरून घेऊं. लेखी कागदपत्र न दाखविल्यास फौजदारी प्रकरणांत तुमची तक्रार ऐकली जाणार नाहीं हीं नोटीस पावल्यापासून वरील मुदतीचें आंत जमीन रीकामी करून देऊन या नोटीशीचा जबाब द्यावा. तसें न केल्यास फौजदारी किंवा दिवाणी कोर्टांत तुमची कोणतेही प्रकारची सबब ऐकली जाणार नाहीं. करितां या नोटीशीचे द्वारें तुह्मांस सुचना केली आहे नोटीशीचें मुदतींत जबाब न दिल्यास आणि लेखी कागदपत्र न दाखविल्यास आह्मी एकदम जमीनींत ताबा करून मग तुमची कोणतेही प्रकारें सबब ऐकीला जाणार नाहीं कळावें. ता० २१ माहे फेब्रुवारी सन १९१२

सही

भगु वल्लद रावजी तर्फे कुलमुखत्यार धोंडु मुकुंदव दस्तुर खुःद रा० मौजे हिंगणेइच्छापूर ता० खामगाव जि० बुलडाणा.

नो० नं० ११४

नोटीस.

रा० दिनकरराव व्यंकटराव देशमुख रा० हिरपूर यांसः—

खालीं सही करणाराकडून नोटीस— वडिलोपार्जित जिनगीचा हिस्सा तुह्मी देण्यास कबूल नाहीं. मला घरांतल्या बायकांच्या तंट्या करितां वगैरे जिनगींतील फक्त १८ एकर जमीन केवळ खर्चाकरितां दिल्यास ५।६ वर्षे झालीं. आपण जाणते, सुज्ञ, वयस्कर, शिष्ट व न्यायी आहां अशी माझी समजूत होती. ह्मणून आपल्या शद्बास मान देऊन मी हिस्सा न मागतां खर्चापुरते घेऊन निराळा भाकरी खाऊं लागलो. या अवधींत आपणांस ह्मातार चळानें किंवा पुत्रप्रेमानें इतकें अंध बनविलें कीं अशीकड इस्टेटीस दिखाऊ कर्ज व घरांत शेळ्यांच्या नांवानें सोने बांधण्याचा क्रम सुरूं करून माझा हिस्सा अजिबात देऊं नये अशी तुमचें मनांत हरामी आली असें स्पष्ट दिसून आले. तरी खालीं दाखविलेल्या इस्टेटींतील माझा हिस्सा अपहाराची इच्छा न धरितां मला १५ दिवसाचें आंत देऊन पावती घ्यावी. असें न केल्यास तुमचे वजन कमी होईल अशी खात्री ठेवा. आपण गांवातला न्याय करणारे असून आतां अशी पाळी येणार आहे कीं, गावापुढें तुह्मास तोंड वेडगळावें लागेल. बलाढ्य कौरवांनीं अपहार करण्याची इच्छा धरली त्याचें बरें झालें नाहीं. तेव्हां आपण मग्री बुडवून काय मिळवाल ? विचारी मनुष्यास उचित असें करून व द्रव्यलोभास न भुलतां शुद्धावर यावे असें आग्रहानें विनवितो.

१ जमिनीचा सहावा हिस्स अंदाज ५।८ तिफणी २ लावजमाव जाहगीर याचा सहावा हिस्सा. ३ भांडी, घर, बैठका, कोठे, गुरेढेरें, शेळ्यामेंढ्या, सोने, औतकाम वगैरेचा सहावा हिस्सा सोने अंदाज तोळे ७५ व चांदी अंदाज तोळे ३०० चा सहावाहिस्सा द्यावा.

सही

गणपतराव देशमुख रा० हिरपूर द० खु०

नो० नं० ११५

नोटीस

नोटीस वेशमी किसन वा॥ रावजा कुणबी राहणार कोल्हरा तालुके खामगाव जि० बुलडाणा

यांसः—

खालीं सही करणार अशी नोटीस देते कीं मी तुमची लग्नाची बायको असून मला तुह्मी बरोबर वागवीत नाहीं. मी तुमचे घरीं असताना माझा निर्वाह कमा करित ते माझे मला माहित असे हाल माझ्यानें न सोसविल्या मुळें मी माझे मामाचे घरीं रहण्यास गेली न तेथें मी लोकांचें कर्ज काढून माझा नीरवाह केला तसेंहि सात ७ वर्षे निघून गेली तर तुह्मी मला नेल नाही मग मी मझे कडून तुमचे येथें राहण्यास आली तरी मागील प्रमाणें मला तुह्मी वागवित आहा असे हे हाल माझ्यानें न सोसविल्या मुळें मी तुह्मांला नोटीस देते कीं मला माझे मामाचे घरीं लागलेला सात वर्षांचा खर्च दरसाल ५० रुपये प्रमाणें तीनसेपन्नास रुपय होतात तो खर्च मला नोटीस पावल्या पासून ८ दिवसाचे आंत आणून द्यावा मला तेथें गेले ह्मणजे सावकार फार त्रास देतात वर लिहिलेलें रुपये मुदतीत न आणून दिलें तर मी ही नोटीस फारकत समजुन दुसरा घरठाव करीन मग माझेवर तुमचा नवरेपणाचा कांहीं एक हक्क राहीला नाहीं. कळावें ता० २४-२-१२ ई०

सही

सारजा मर्द किसन नीशानी हातची बांगडी

नो० नं० ११६

नोटीस

नारायण वल्लद आत्माराम रंगारी सराफ दुकान कसबे नांदुरा ता० मलकापूर जिल्हा बुलडाणा यांसः—

सखाराम वल्लद गोविंदा हा अज्ञान पालनकरणार चुलता जानजी वल्लद दगडू सोनार राहणार कसबे नांदुरा तालुके मलकापूर जिल्हा बुलडाणा याजकडून कळविण्यांत येते कीं गणपत वल्लद जानजी रंगारी राहणार कसबे नांदुरा याचे शेत कसबे नांदुरा येथील चवथा हिस्सा आह्मी खरेदी घेतला आहे. तो तुमचेपाशीं गहाण खतांचे रुपये आह्मी देत असतां तुह्मी घेतले नाहीं ह्मणून आह्मी सहाशेंसत्तावन रुपये ६५७ काल रोजी चुनीलाल नथमल साहु दुकान कसबे नांदुरा याचे दुकानावर घरवर ठेविले आहेत तर काल तारीख १७-२-१२ पावेतो गहाणखतावरून ऐन व्याजासुद्धां जी रक्कम निघेल ती घेऊन जावे. न घ्याल तर पुढें कोणतेही दिवशी घ्याल तर ता० १७-२-१२ पासून व्याज तुह्मास मिळणार नाहीं कोर्टांत फिर्याद करील तर फिर्यादीचा खर्चही तुह्मास मिळणार नाहीं ता० १७-२-१२ पावेतो जी रक्कम निघेल तीच तुह्मास मिळेल करितां नोटीशीनें कळविलें आहे दुसरे आह्मी तुह्मास पोष्ट मार्फत नोटीस दिली ती तुह्मी घेतली नाहीं कळावें तारीख २८-२-१९ इ०

सही

सखाराम वल्लद गोविंदा सोनार अ० पा० चु० जानजी वल्लद दगडु निशाणी० खु०

नो० न० ११७

नोटीस

नोटीस वेशमी लक्षमण वा॥ सुपडासा सोनार राहणार किन्ही नागापूर तालुके खामगाव जिल्हा बुलडाणा

यांसः—

खालीं सही करणार अशी नोटीस देते कीं मी तुमची लग्नाची बायको असून लग्न होऊन सुमारें १५ वर्षे झाली त्या वेळेंपासून दोन वर्ष मी तुमचे जवळ राहीली पुढें मला मारहाण करून काढून दिले तेव्हां पासून मी आपले मायबापचे घरीं जाऊन राहिले मला टाकून देण्यास आज पांच वर्षे झाली व मी आपला उदरनीरवाह मायबापाचे घरीं राहून दुसऱ्याचे कर्ज काढून करते त्याचे खर्चा बद्दल रुपये २५० लागले आहेत ते रुपये मला लोकाचे देणे आहेत तर हे तुह्मी नोटीस पोहचल्या पासून ८ दिवसाचें आंत आणून द्यावे आणून न दिल्यास ही नोटीस फारकत समजून दुसरा नवरा करीन मग माझेवर तुमचा नवरेपणाचा कांहीं एक हक्क राहणार नाहीं. कळावें ता० २४-२-१२

सही

रुखमा मर्द लक्षुमण सोनार निशानी हातचा आंगठा

नो. नं. ११८

आकोला-जिल्हा- व

Registered No. N. N4

वऱ्हाडसमाचार.

Berar Samachar.

[४६] आकोला—सोमवार तारीख १८ माहे मार्च सन १९१२ ई० [अंक ११

वर्गणीचे दर

आकोल्यांतील लोकांस........१ रुपया
बाहेरगांवीं ट. हां. ....२ रुपये
वर्गणी आगाउच घेण्याची वहिवाट ठेविली आहे.

नोटिशीचें दर

दर ओळीस दीड आणा.
इंग्रजीच्या दोन ओळी धरल्या जातील नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.

सुचनाः— गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील यापुढें येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या शर्तीवर ठेवी ठेवितां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी आणि ३१ डिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल.

ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नांवावर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर त्यापैकी मयताचे मागें राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपयाप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पाच हजारावरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमाच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक } G. A. Phillips.
आकोला ९.१०.०९ } एजंट
नं १

मुंबई बँकचें सोनें.

मुंबई बँकचा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या सोन्याच्या चिपा मुंबई बँकच्या आकोले व उमरावती येथील ऑफिसांत विकत मिळतील. गिऱ्हाइकानें जास्त माहिती करितां बँकेंत तपास करावा.

एका चिपचें वजन १६½ तोळे असतें. साधारण भाव वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत बाजारभाव ह्या सदराखालीं सांपडेल.

मुंबई बँक } G. A. Phillips.
आकोला २१.९.१० } एजंट
नं० नं० २

चांदीचीं भांडीं.

खरें सचोटीचें दुकान.

आमचे दुकानीं शुद्ध चिनई चांदीचीं सर्व प्रकारचीं सुबक व घाटदार भांडीं विक्रीस ... असतात. ... काळजीपूर्वक

वक्तशीर व्ही. पी. नें पाठवूं. मालाचे खरेपणाबद्दल जोखिमदार राहूं. एकवार अनुभव घ्यावा.

पुरुषोत्तम रामचंद्र वैशंपायन.
३ आदितवारपेठ, नाशिक

श्री राधावल्लभाजयति

वर्षफल ।

हमारे पास सिर्फ १ पोस्टकार्ड पर किसी फल या फूल का नाम लिख भेजो हम आप के एक वर्ष का सुख, दुःख लोभ, हानि जीवन मरण, रोग, सन्तान तरेक्की, मौकूफी, व्यापार में किस वस्तु से लाभ होगा दिसावरी काम में कैसा लाभ होगा और जो महीना हानिकारक उस का उपाय महीनेवार वर्षफल व्ही० पी० द्वारा २। रुपये में भेज देंगे. हमारे यहां जन्म पत्रादि उत्तमोत्तम बनते है अनेक प्रशंसा पत्र मौजूद हैं, विशेष परिचय के अर्थ ०॥ आना का टिकट भेज कर सूचीपत्र मंगा लीजीये.

मिलने का पताः—
गोस्वामी राधामोहन शर्म्मा
नं ४ चितीखाना आगरा.

नोटीस

आकोला म्यु० कमेटी

आकोला म्युनिसिपल कमीटीनें लागू केलेले नवीन भंगीपट्टीचे नियम, सी. पी. ग्याझेट नोटिफिकेशन नंबर ९६ तारीख २०-१-१२ (सी. पी. ग्याझेट तारीख २७-१-१२ पहा) मध्यें प्रसिद्ध झाले आहेत. सदर्हू कर ता० १-४-१२ इ. पासून अमलांत आणण्याबद्दल कमीटीनें ता० ७ २ १२ इ. रोजीं स्पेशल ठराव केला आहे. व वऱ्हाड म्यु० कायद्याचे कलम ६१ (१) अन्वयें सदरील कर माफी वगैरे बद्दल खालील केलेले नियम सर्वांचे माहितीकरितां प्रसिद्ध करण्यांत येत आहेत.

१ कोणत्याही घराचे अगर जमीनीचे वहिवाटदारास, अगर त्याठिकाणीं राहणारांस सदर्हू घर अगर जमीन सोडून जाणें असल्यास व त्याबद्दल कराची माफी मागण्याची अगर दुसरे कोणत्याही सबबीवर कर कमी करून घेण्याची इच्छा असल्यास त्यानें प्रत्येक तिमाहीचे पहिल्या १० दिवसाचे आत (म्हणजे एप्रिल, जुलै, ऑक्टोबर व जानेवारीचे १० तारखेचे आंत) यावद्दल म्युनीसिपालीटीकडे लेखी खबर द्यावी.

२ नियम १ प्रमाणें नमूद केलेले मुदतीचे आंत वर प्रमाणें खबर न दिल्यास म्युनिसिपालीटीचे हद्दीतील कोणत्याही घराचे अगर जमीनीचे वहिवाटदारास अगर त्यांत वस्ती करणारास, तिमाहीबद्दल पूर्ण कराची रक्कम द्यावी लागेल. आकोला ता० १०-२-१९१२

R. M. Gupte
चेअरमन स्यानिटेशन कमीटी आकोला
नो० नं० ९३

जाहिरात

आकोले म्यु० कमीटी करतां एप्रिल १९१२ इ पासून दरमहा १५ रुपयावर एक कॉनसरव्हन्सी क्लार्क पाहिजे. ज्यांची येण्याची इच्छा असेल त्यांनीं १९ मार्च १९१२ पर्यंतचे आंत खालीं सही करणाराकडे अर्ज करावा. ज्याला इंग्रजी येत नाहीं, त्यांना अर्ज करण्याचे कांहीं कारण नाहीं. अर्जांत किती शिक्षण झालें आहे, वय किती, व पूर्वी कोठें नोकरी केली असल्यास त्याजबद्दलची माहिती असावी. आकोला ता० १०-२-१२

R. M. Gupte
चेअरमन स्यानिटेशन कमीटी आकोला
नो० नं० ९४

नोटीस

सर्वत्र लोकांस या नोटिशीचे द्वारें जाहीर करण्यांत येत आहे कीं जनाब चीफ कमिशनर साहेब बहादूर मध्यप्रांत यांच्या जुडीशियल डिपार्टमेंट नोटिफिकेशन नंबर १६०२ तारीख १६ सप्टेंबर १९११ यांत प्रसिद्ध झाल्याप्रमाणें दिवाणी कोर्टांनीं निकाल केलेल्या मिसलांची व्यवस्था रक्षण व नाश या संबंधानें नोटिफिकेशन नंबर ३९६२ ता० २६ मार्च सन १९०६ मध्यें जे नियम प्रसिद्ध केले गेले आहेत त्या निभानुसार ता० २६ मार्च १९०६ चे पूर्वीचे सर्व नियम रद्द समजले जाऊन पूर्वीच्या जुन्या मिसलांची व्यवस्था केली जाईल करितां सर्व लोकांस कळविण्यांत येतें कीं ज्यांनीं ज्यांनीं जुन्या मिसलामध्यें महत्वाचे कागद दाखल केले असतील ते परत घेण्या करितां ता० १ मे सन १९१२ चे आंत आमचे कोर्टांत अर्ज दाखल करून आपले कागद परत घेऊन जावें असें न केल्यास सदर्हू कागदांचा नवीन नियमाप्रमाणें नाश केला जाईल. कळावें.

अकोला
ता० १७ जानेवारी १९१२ इ.
A. D. Barr.
डिस्ट्रिक्ट व सेशनजज्ज
नो० नं० ४४ पश्चिम वऱ्हाड

जाहीरात

खरे गारेचे चष्मे. व खात्रीलायक घड्याळें आमचे येथें मिळतील. एकदा अनुभव घेऊन पाहवा खात्री न पटल्यास पैसे परत.

पत्ता एम. एम. आणि सन्स
पुलाजवळ आकोला

खात्रीचीं औषधें विक्रीस तयार

जोगळेकर आणि कंपनी लिमिटेड
आकोला.

यांचे दुकानीं जोगळेकर आणि कं. यांनीं तयार केलेलीं खात्रीलायक व सर्व औषधें विक्रीकरितां तयार आहेत ग्राहकांनीं अनुभव घेऊन खात्री करून घ्यावी.

सूतशेखर	दर तोळा	५
चंद्रपुटी प्रवाळ	"	२॥
सूर्यपुटी प्रवाल	"	२
अग्निपुटी प्रवाळ	"	१
नागाच्या गोळ्या	"	२
महायोगिराज गुग्गुळ	"	०
खोकल्याच्या गोळ्या	"	२
पोलादभस्म	"	३
लक्ष्मी विलास	"	१५
त्रिभूवन कीर्ती	"	२
श्वास कुठार	"	०
सुवर्णमालनीवसंत	"	६॥
लघुमालनीवसंत	"	२
समिर पन्नग	"	५
रससिंदुर	"	३
चंद्रोदय		१५
हिंगाष्टक चुर्ण	बाटली	०=
डोळ्यांचें औषध	"	
मोठी	"	।=
लहान	"	।·
लिनिमेंट आयोडिन	"	।॥
टि. आयोडिन	"	।=
महावातास्त्र तेल	"	
मोठी	"	॥=
मध्यम	"	।—॥
लहान	"	०=
उसांचा शिर्का	"	।=
मध बाटली.		
मोठी	"	।=
लहान	"	०=॥
पिनसावर तेल	"	।॥
ग्लिसराईन बाटली.		०=
गजकर्ण अर्क	"	।=
गजकर्ण मलम	"	०=॥
शंखद्राव.	तोळा	।॥
कुंचल्यादि वटी	"	।॥
हिंगणबेटाचे तेल	"	०=
नारायण चुर्ण		०=
इच्छाभेदी जुलाब डझन		०=
ग्रहणी कपाट	तोळा	२॥
मौक्तिक शुक्ति	"	२
शितोपला चुर्ण	"	०=
चोपचिन्यादी चुर्ण		
आम वातावर चुर्ण	"	०=

येणेंप्रमाणें औषधें विक्रीस तयार आहेत.
ता. १।१।१२
जोगळेकर आणि कंपनी
नो० नं० २१

पत्रव्यवहार

रा. रा. वऱ्हाडसमाचार कर्ते यांस सा. न. वि. वि. ता० १० रोजीं दुपारी आकोले येथें ताजनापेठेंत बिरार ट्रेडिंग कंपनीच्या भागीदारांची वार्षिक सभा भरली होती. तिची हकीगत कंपनीच्या सर्व भागीदाराकरितां व सुशिक्षित जनसमुहाकरितां देत आहे. ती आपले पत्रीं छापून प्रसिद्ध करण्याची मेहेरबानगी करावी.

बिरार ट्रेडिंग कंपनीचे मुख्य दुकान आकोले येथें असून तिच्या शाखा उमरावती, यवतमाळ व वाशिम या तीन ठिकाणीं आहेत. ही कंपनी स्थापन होऊन तीस वर्षें झालीं. रजिस्टर होऊन तेवीस वर्षें चालू असून कंपनीचे दुकानांत सर्व प्रकारचें रेशमी, सुती व लोंकरी कापड विक्रीकरितां ठेवलेलें असतें. कंपनीनें विक्रीचे मालावर नियमित दरानें नफा ठेविला असून खरेदी करितां लहान मूल किंवा अगदीं अडाणी माणूस गेलें तरी त्याची फसवणूक होत नाहीं. कंपनीचे दुकानांचा हा लौकिक वऱ्हाड प्रांतभर पसरल्यामुळें ज्या ज्या ठिकाणीं कंपनीचीं दुकानें आहेत त्या त्या ठिकाणीं कंपनीचे मालाची विक्री चांगली होते हा अनुभव आज बरीच वर्षें लोकांस आहे. कंपनीचे हिताकडे लक्ष देणारे डायरेक्टर मंडळ व हिशेब तपासनीस आपआपले कामीं दक्ष राहणारे असेच नेमिले जातात. असा सर्व प्रकार समाधानकारक असून वरील तारखेस भरलेल्या भागीदारांचे सभेंत जो बखेडा झाला तो केवळ लाजिरवाणा व सुशिक्षित भागीदारांच्या मंडळीस न शोभण्यासारखा होता.

सभेचे कामास सुरवात होतांच रा. रा. विष्णु मोरेश्वर ऊर्फ अण्णासाहेब महाजनी यांनीं प्रसंगास अनुरूप असा लिहिलेला लेख वाचला जाण्याविषयीं एका भागीदारानें सूचना केली तिची कांहीं वेळ भवति न भवति होऊन तो लेख बऱ्याच भागीदारांचें दुर्लक्ष असून ही वाचला गेला. लेखांतील विचार अति समंजस व दूरदर्शीपणाचे होते ते असे:-

(१) कापडाच्या कंपन्यांचे चिरस्थायित्व राखण्याकरितां कापडाची मागणी ज्या तऱ्हेची असेल त्या तऱ्हेचा पुरवठा वेळेवर झाला पाहिजे.

(२) दुकानांत कापड वर्षानुवर्ष पडून राहिलें असेल तें होईल तितकें लवकर हरास करून विकलें पाहिजे.

(३) प्रत्येक दुकानच्या कापडाची मोजदाद वर्षांतून एक वेळीं होऊन दुसऱ्या एखाद्या वेळीं दुकानाची अचानक तपासणी झाली पाहिजे.

(४) उधार नेलेल्या मालाची किंमत वेळोवेळ वसूल करण्याची खटपट प्रत्येक दुकानीं झाली पाहिजे.

(५) साल अखेर कंपनीस जो नफा झाला असेल तो सर्व वांटला न जातां त्यांतील बराच हिस्सा तरी रिझर्व ऊर्फ बचत फंडास जमा झाला पाहिजे ह्मणजे कंपनीची सुस्थिति अबाधित कायम राहील.

(६) नवीन दुकान पेठेंत काढावयाचें आहे व गांवांतील दुकानाची इमारत मोडकळीस आली आहे, तीहि दुरुस्त होणें आहे. याकरितां डारेक्टर यांनीं सुचविलेल्या पेक्षां नफा कमी वाटावा ह्मणजे शेंकडा बारा वाटावा असें त्यांनीं सुचविले तो शेंकडा १० च वाटावा.

वरील लेख केवळ कंपनीचे कल्याणार्थ लिहून वाचण्यांत आला. पण यांतील इशाऱ्याकडे लक्ष न देतां संवत १९६७ सालात कंपनीस झालेला व मागील सालां तला शिलकेस ठेवलेला बहुतेक नफा काहीं हावऱ्या भागीदारांच्या बहुमतानें वाटण्याचा ठराव होऊन बचत फंडास अगदीं क्षुल्लक रकम ठेविली गेली, इतकेंच नव्हे तर ज्या डायरेक्टर मंडळानें आपलें काम वर्षभर दक्षतेनें केलें ते नालायक व दूषणास पात्र आहेत असे उद्गार एका धीट व जबाबदार भागीदारानें काढिले ! या धीट गृहस्थाचे तोंडी लागून आपली जीभ विटाळून घेण्याची कोणाची इच्छा नसल्याकारणानें कोणी काहीं बोललें नाहीं. पण काम करून अशी शोभा सर्वां देखत करून घेणें बरोबर नाहीं, अशा उद्देशानें अर्थात् पूर्वीच्या डायरेक्टरांनीं आपलें अंग काढून घेतों असें ह्मटलें ! व हेंच तोंडसुख घेणाऱ्यास पाहिजे होतें ! न कळत शत्रूच्या पक्षास आपण कसें बळ देतों, याचा हा एक उत्तम मासला मिळाला !

वर ज्या बखेड्याचें दिग्दर्शन केलें आहे त्याचें कारण, कांहीं महिन्यापूर्वीं अकोला, उमरावती व यवतमाळ या तीन दुकानांतील मुनीमांनीं एकाच महिन्यांत आपआपल्या नोकऱ्याचे राजीनामे दिले व तिन्ही गांवीं कंपनीच्या दुकानां शेजारीच नवी प्रतिस्पर्धी दुकानें काढलीं. तीं काढण्यास त्यापैकीं दोहोंना पाठिंबा कंपनीच्या भागीदार वर्गापैकींच काहींकाचा आहे. या हितशत्रूंनीं आणि त्यांच्या तंत्रानें चालणाऱ्या काहीं भाबड्या भागीदारानीं राजीनामे दिलेल्या मुनीमांची कड धरून व कंपनीचे हिताहिताचा विचार झुगारून देऊन बहुमत केलें आणि त्याचे मनास अनुकूल असें ठराव सभेंत पसार करून घेतले. आपलें बहुमत व्हावें ह्मणून या भागीदारानीं व मुनीमांनीं आपले शेर कंपनीत आहेत याचा फायदा घेऊन सभेस गैरहाजर राहणाऱ्या भागीदारांकडून मतदर्शक मुखत्यारपत्रें पूर्वींच आणवून ठेविलीं होतीं आणि त्या मुखत्यारपत्राचा उपयोग आपला हेतु साधण्याचे कामीं केला. एका मुनीमानें नव्वदवर मतें आपल्या तर्फेचीं आणविलीं होतीं ! येवढ्यावरून त्याची कारवाई व शेर होल्डरांचा भाबडेपणा दिसून येतो ! मुनीमानीं असें विरोधी वर्तन कां केलें हें जाणण्याची कोणासही सहज इच्छा होईल. ती तृप्त करणें अवश्य आहे. कंपनीच्या दुकानाशेजारी प्रतिस्पर्धी दुकानें काढून कंपनीच्या हिताशीं विरोधी वर्तन करणाऱ्या मुनिमांना कंपनीनें नोकरीच्या सोयीकरितां काढलेल्या ग्राच्युइटी फंडाचा भलताच लाभ होऊं देणें बरोबर नाहीं; सबब मुनिमांनीं दरमाहा भरलेल्या ग्राच्युइटी फंडाची जेवढी रकम आजवर जमा झाली असेल तेवढीच सव्याज त्यांना द्यावी आणि कंपनीच्या पदरची तितकीच रकम भर घालण्याचा कंपनीचा नियम आहे तो कंपनीनें मुनिमांच्या हितविरोधी वर्तनामुळें अमलांत आणूं नये असा डायरेक्टरानीं निकाल केला. हा निकाल मुनिमांना अर्थात पसंत झाला नाहीं; याबद्दल दोनदां तीनदां तक्रारी झाल्या पण डायरेक्टरांनीं आपला ठराव फिरविला नाहीं. ह्मणून फिरून कंपनीच्या भागीदारांची सभा यापुढें लवकरच भरवून तींत जे भागीदार गैरहाजर राहण्याचा संभव आहे अशांकडुन एकदां घेतल्याप्रमाणें फिरून मुखत्यारपत्रें घेऊन बहुमतानें आपला इष्ट हेतू साधण्याचा मुनिमांचा विचार आहे. तो साधण्याकरितां डायरेक्टर निघावे, व आपणास अनुकूळ असतील असे नवीन डायरेक्टर नेमावे, या हेतूनें पूर्वींच्या डायरेक्टरांची नालस्ती करण्यांत आली. त्यांनीं हो दूरवर विचार न करितां आपली मुदत भरली नसतांही राजीनामे देण्याचें कबूल केलें. एवंच सर्व डायरेक्टर आपणास अनुकूल असे मिळविण्याची संधी बहुमतवाल्यास कदाचित लाभली असती परंतु प्रतीपक्षांतील एका शेर होल्डरानें आजचा हा विषय नाहीं अशी तक्रार काढल्यानें तो प्रश्न पुढच्या सभेवर टाकण्यांत आला. व पूर्वींच रिकाम्या झालेल्या दोनच डायरेक्टरांच्या जागीं नवे डायरेक्टर निवडण्यात आले. त्यांपैकीं एक उघड उघड पूर्वींच्या मुनिमाचे पाठीराखे आहेत व दुसरे मात्र तिऱ्हाईत आहेत. या बैठकींत मुनिमांच्या पक्षाला सर्वस्वी जय मिळाला नाहीं; पण पुढच्या बैठकींत मिळेल अशी त्यांची उमेद आहे व त्यासंबंधानें जारी खटपट चालू आहे. कंपनीच्या शेर होल्डरांनीं जागें व्हावें. जास्त नफा वाटण्याचा ठराव करण्यांत अंतःस्थ हेतु उघड उघड हा होता कीं कंपनीचें द्रव्यबळ कमी करावें व तिच्याशीं प्रतिस्पर्धा करण्यास सवड मिळावी. या अंतःस्थ हेतूस भाबड्या शेरहोल्डरांचा हावरेपणा व अदूरदर्शीपणा हीं सहाय झालीं !

बिरार ट्रेडिंग कंपनीचीं दुकानें बरींच वर्षें आपलीं कामें सचोटीनें करून आपलें व गिऱ्हाइकाचें हित करीत आलेलीं आहेत. यामुळें कंपनीचे कल्याणाचा अभिमान सर्व भागीदारानीं बाळगणें अगदीं रास्त आहे. ही गोष्ट ध्यानीं आणून पुढें भरणाऱ्या भागीदाराच्या सभेस ज्या भागीदारांचें हाजर राहणें शक्य नसेल त्यानीं वरील प्रतिस्पर्धी मुनिमांस किंवा कंपनीच्या इतर हितशत्रूंस मुखत्यार पत्रांच्या रूपानें पाठबळ न देण्याची खबरदारी घेतली पाहिजे. कंपनीच्या जुन्या, अनुभविक व दक्ष डायरेक्टरांकडून राजीनामे घेऊन त्यांचे जागीं नवीन डायरेक्टर नेमण्याचा ठरावहि पुढें भरणाऱ्या भागीदारांचे सभेंत होणार आहे. केवळ बहुमतानें होणारे ठराव कधीं कधीं कसे विघातक होतात व होतील याकडे सर्व भागीदारांचें लक्ष ओढून घेण्याच्या सद्हेतूनें वेळेवर भागीदारास इशारा देण्याकरितां हा लेख लिहिला आहे. याचा योग्य उपयोग न होईल तर बिरार ट्रेडिंग कंपनी थोड्याच वर्षांत नामशेष होण्याचा बळकट संभव आहे. यास्तव भागीदारांनीं आपआपले भागाच्या मोलाचें रक्षण व कंपनीची जो उल्लेख केला या ठेव ध्येयाविषयीं निरंनी फिरविण्यांचें राहणे आवश्यक आहे.

उमरावती, ता० १२ मार्च सन १९१२

कंपनीचा हितैषी.

वऱ्हाडसमाचार.

फाल्गुन वद्य ३० शके १८३३ दुंदुभिनाम संव.

शिक्षण आणि अरोग्य

शिक्षण आणि आरोग्य या सध्यांच्या हिंदुस्थानाच्या दोन मोठ्याल्या गरजा आहेत आणि लॉर्ड हार्डिंज साहेबांनीं त्या ओळखून यंदाच्या बजेटांत या दोन गरजांनाच प्राधान्य देण्यात खरी मुत्सद्देगिरि प्रकट केली आहे यांत शंका नाहीं. आजपर्यंत लष्करी खातें, रेलवे, वगैरे सरकारचीं कित्येक ठराविक लाडकीं खातीं असत. तिकडे दरसाल कितीही खर्च झाला तरी तो अधिक झाला असें सरकारला वाटत नसे. त्यांची जागा लोकाच्या खऱ्या खऱ्या कल्याणाचीं अशीं शिक्षण आणि आरोग्य हीं खतीं आतां पटकावतील अशी आशा वाटूं लागली आहे. दरबारचे वेळीं जाहिर केलेल्या ५० लक्षाच्या देणगी शिवाय यंदाच्या बजेटांत आणखी १. कोट रुपये शिक्षणासाठीं घालण्यांत आले आहेत. पैकीं ६० लक्ष दरसाल मिळणारे आणि बाकीचे यंदा पुरते आहेत. यंदा पुरत्या रकमेपैकीं १० लक्ष डाक्का युनिव्हर्सिटी करितां आहेत. दहा लक्ष कलकत्याच्या विद्यार्थी गृहांसाठीं व २५ लक्ष इतर ठिकाणच्या विद्यार्थी गृहांकरितां आहेत. पैकीं मध्य प्रांत वऱ्हाड व याचे साठीं फक्त दीड लक्ष रुपये आलेले पाहून आह्मांस खेद होतो. वस्तुतः या प्रांतांत विद्यार्थी गृहांची अवश्यकता इतर प्रांतांहून ही अधिक आहे. पण आमच्या प्रांताच्या गरजा जशा जोरानें सरकारपुढें मांडल्या जाव्या तशा न गेल्यामुळें प्रत्येक बाबतींत त्याला मिळेल त्यावर संतुष्ट राहावें लागत आहे. दरसाल मिळणाऱ्या साठ लक्षां पैकीं दोन लक्ष मुंबईच्या टेकानिकल इन्स्टिटयूट करितां राखून ठेविले आहेत, व याच ह्मणजे औद्योगिक शिक्षणासाठीं आणखी पांच लक्ष रुपये ५० लक्षांच्या देणगींतून मिळावयाचे आहेत. औद्योगिक शिक्षणाची जरूरी लक्षांत घेतां त्या प्रीत्यर्थ खर्च होणारी ही रकम अत्यंत क्षुद्र आहे, तरी पण सरकारच्या कृपेचा घन तिकडे वळल्यास यंदा सुरुवात झाली आहे, यांतच भावी भाग्योदयाचें बीज समजून स्वस्थ बसलें पाहिजे. औद्योगिक शिक्षणाच्या देणग्यापैकीं उमरावतीच्या टेकानिकल इन्स्टिटयूटला किती रकम मिळते व तिचा विनियोग कसा होतो तें आतां पाहणें आहे.

आरोग्यविषयक देणग्यांची वाटणी कशा प्रकारें करण्याचा सरकारचा विचार आहे याबद्दलची पक्की हकीकत आमचे पाहण्यांत अद्यापि आली नाहीं. तथापि गेल्या सालीं आरोग्यखात्यावरील अधिकाऱ्यांच्या रिपोर्टावरून या खात्यानें कोणकोणतीं उपयुक्त कामें सुरू केलीं आहेत व तीं पुढें चालविणें किती अगत्याचें आहे तें दिसून येईल. या खात्याचें लक्ष प्रथम मलेरिया नांवाचा जो विषारी ज्वर उत्तर हिंदुस्थानांत मनुष्यप्राणांची कत्तल दरसाल करीत सुटला आहे त्याचा बंदोबस्त करण्याकडे लागलें आहे. मुंबई येथें नोवेंबर महिन्यात मलेरिया कान्फरन्स भरली होती हें वाचकांच्या स्मरणांत [illegible]. या कान्फरन्सनें केलेल्या सूचना अंमलांत आणण्यासाठीं किती ही पैसा [illegible] झाला तरी तो थोडाच आहे व सरकार तो करण्यास मागें घेणार नाहीं [illegible] अशी आमची खात्री आहे. मलेरियावर क्विनीनाहून अधिक गुणकारी औषध अद्याप सांपडलें नाहीं तथापि क्विनीन उष्णताकरितें व दुसरेही कित्येक दोष त्याचे अंगीं आहेत. ते टाळून त्याच्या अंगच्या गुणांचा पूर्ण फायदा मिळेल अशा रीतीनें तें देण्याची शास्त्रीय पद्धति शोधण्याकडे आरोग्यशास्त्रज्ञांचें लक्ष लागलें आहे. मलेरियाप्रमाणें प्लेग हा ही शत्रु हिंदुस्थानांत बिऱ्हाड करून राहिलेला आहे. याला घालविण्याचा एक उपाय—प्लेग टोंचण्याचा—हा संरक्षक आहे, निर्मूलक नाहीं. निर्मूलक असा काहीं उपाय शोधून काढला पाहिजे प्लेग आणणारे उंदीर हरबऱ्याच्या थैल्यांतून येतात; या थैल्यातल्या हरबऱ्यांना कोणत्याही प्रकारें धक्का न पोचतां त्या जर शास्त्रीय पद्धतीनें शुद्ध करतां आल्या, तर प्लेगाचा फैलाव होणाचें पुष्कळ कमी होईल व अशा रीतीनें कांहीं वर्षांनीं त्या रोगाचें निर्मूलनही करता येईल असें सरकारी अधिकाऱ्यांस वाटत आहे. या दिशेनें त्यांचे प्रयत्न चालले आहेत. हे कितीसे यशस्वी होतील व यानें तरी प्लेग निर्मूल होईल कीं नाहीं हा प्रश्नच आहे, पण ते प्रयत्न सफल होवोत अशीच आपली सर्वांची इच्छा आहे. शहरांतून सरकारी व खाजगी दवाखाने असतात, पण लहान लहान गांवांतून व खेड्यांतून ते नसल्यामूळें लोकांना औषधें मिळत नाहींत. यासाठीं त्यांच्या करितां फिरते दवाखाने ठेवण्याचा प्रयोग गेल्या सालीं संयुक्त प्रांतांत करून पाहिला व तेथें असणें यशस्वी झाला आहे असें वर्षाचे तेव्हां असे दवाखाने इतर प्रांतांतून [illegible] व्हावेत. मात्र या दवाखान्यांतून [illegible] येणारीं औषधें देशी वनस्पती, कंद, [illegible] वगैरे अर्थात देशी वैद्यकींतलीं असतील तर अधिक चागलीं ह्मणून हे दवाखाने देशी ठेवावे अशी आमची सूचना [illegible] पिंवळा ताप नांवाचा एक विषारी [illegible] आहे. व १९१३ सालीं पनामा [illegible] तयार झाल्यावर तो त्याच्या द्वारें [illegible]नांत प्रविष्ट होण्याचा संभव आहे. [illegible] संकट टाळण्याच्या उद्योगाला अधिकारी आतांपासून लागले आहेत. [illegible] गटारें वगैरेंच्या पाण्यांतले विषारी [illegible] मारून टाकणें, मुलांच्या मरणांची मर्यादित ठेवणें वगैरे कमासाठीं व

पासून अ … माझी पा … तुमचेवर … हुकुमनामा ९-२-१९ … महसुरखा … नो. नं १३४

परळ येथील प्रयोगशाळा व तिला जोडूनच स्थापन होणारें मोठें प्राच्य वैद्यालय यासाठीं लागणारा खर्च देण्यास सरकार मागें घेणार नाहीं. या संस्थांचा उपयोग आमच्या लोकांना कितीसा होतो हें कांहीं वर्षांच्या अनुभवानें कळणार आहे. परळच्या प्रयोगशाळेनें इनॉक्युलेशनच्या बाबतींत केलेलें कार्य जगापुढें आहेच. कॉलऱ्याच्या बाबतींत ही असे शास्त्रीयशोध व प्रयोग होणें अवश्य आहे व तिकडे सरकारी अधिकारी लवकरच लक्ष घालणार आहेत हें ऐकून आह्मांस संतोष वाटतो.

विलक्षण भूतदया!

गेल्या आठवड्यांत बजेटावर भाषण करतांना हिंदुस्थानचे फडणीस ना० सर गाय फ्लीटवुड विल्सन हे ह्मणाले कीं हिंदुस्थानांतून चीनांत अफू पाठविण्याचें बंद केल्यामुळें देशी संस्थानांचें जें नुकसान झालें तें त्यांनीं चीन शिवाय इतर देशांत आपल्या अफूला गिऱ्हाईक मिळवून भरून घ्यावें अशी मोकळीक त्यांना दिली होती पण तिचा फायदा त्यांनीं घेतला नाहीं. खोखर आह्मांला ना० सर गाय विल्सन यांच्या भाषणाचा अर्थबोध झाला नाहीं. चीन देशांत अफू पाठविण्याचें हिंदुस्थान सरकारनें बंद केलें याच्या मुळाशीं जर भूतदया आहे तर इतर देशांस ती पाठविण्याची मभा तरी सरकारनें कां द्यावी तें कळत नाहीं. इतर देशातले लोक अफूबाज झाले तरी चालेल, चीनी लोकांनीं तेवढें होऊं नये, येवढा चीनी लोकांविषयीं सरकाराला प्रेमाचा किंवा भूतदयेचा कांगावा कां तें कळत नाहीं. अफू जर मादक व शरीराची हानि करणारी आहे तर ती जशी चीनला तशी इतर देशांना ही पाठवूं देतां कामा नये. एका देशांतल्या अनीतीची कपाटें लावून तिला दुसऱ्या देशांकडे हुसकावून लावावयाचें ही भूतदया विलक्षणच ह्मटली पाहिजे.

दिल्ली. प्रित्यर्थ खर्च.

कलकत्त्याहून राजधानीचें ठाणें उठवून दिल्लीला नेण्याचा सरकारचा विचार जाहिर झाल्यापासून कित्येक इंग्रजी पत्रांना पित्तक्षोभ झाला आहे. व राजधानींत बदल करणें जितकें सोपें दिसतें तितकें तें खरोखर नाहीं असें सरकारी अधिकाऱ्यांना ही आतां वटूं लागलें आहे, असें दिसतें. दिल्ली दरबारच्या सुमारास प्रसिद्ध झालेल्या या बदलच्या खलित्यात दिल्ली शहर बांधण्यास चार कोट रुपये लागतील असा अंदाज स्पष्टपणें दिला आहे, पण हा अंदाज कोणत्या धोरणावर केला आहे असा विरुद्ध पक्षानें प्रश्न करतांच अधिकारी घाबरून जाऊन कांहींच्या बाहीच सांगू लागले आहेत. मुख्य प्रधान मि० ॲस्किथ यांनीं पार्लमेंटांत सांगितलें कीं चार कोट रुपये लागतील कीं चाळीस कोट लागतील हें आज कांहींच सांगतां येत नाहीं. इकडे कौन्सिलच्या बैठकींत ना० सर गा० विल्सन हे ह्मणाले कीं दिल्लीच्या खर्चाचें अंदाजपत्रकच मुळीं आमचे पाशीं नाहीं. प्रश्न हा आहे कीं असें जर आहे तर खलित्यांत चार कोटींचा जो उल्लेख केला आहे व ज्यावरून राजधानी फिरविण्याचे बाबतींत स्टेटसेक्रेटरी, व खुद्द बादशहा यांची त्या गोष्टीला संमति मिळविली त्याबद्दल जबाबदार कोण? खलित्यांत चार चार कोटी स्पष्ट लिहून आतां प्रत्येकजण कानावर हात ठेवतो यांतलें इंगित काय? अशानें पार्लमेंट फसेल असें तुह्मांस वाटतें काय? असे प्रश्न स्टेटस्मन् पत्रानें केले आहेत. सरकारी अधिकारी या बाबतींत घसरल्या सारखें त्यांच्या घाबरगुंडीवरून दिसतें खरें!

स्त्री शिक्षणाचा प्रसार.

गेल्या पांच वर्षांत स्त्रीशिक्षणाचें पाऊल हिंदुस्थानांतल्या निरनिराळ्या प्रांतांतून कशा प्रमाणानें पुढें पडलें तें पुढील कोष्टका वरून कळून येईल. प्रत्येक प्रांताच्या नांवा पुढें जे आकडे दिले आहेत ते तेथील एकंदर लोकापैका विद्या शिकण्यास योग्य वय झालेल्या मुलांपैकीं दर हजारीं किती मुली शाळेंत जातात त्याबद्दलचे आहेत.

	सन १९०६	सन १९१०
मद्रास	५१	६१
मुंबई	५१	६१
प. बंगाल	३०	४२
पू. बंगाल	२३	५२
संयुक्त प्रदेश	१०	१३
पंजाब	१७	२४
ब्रह्मदेश	७६	८१
मध्य प्रांत	१९	२४
सरहद्द	८	२४
कुर्ग	८८	१५०
एकंदर	३२	४२

वरील आंकड्यावरून अनेक प्रकारची गमतीची माहिती मिळते बंगाल प्रांतांत इंग्रजी शिक्षण सर्वांच्या आधीं सुरू झालें व साऱ्या हिंदुस्थानांत प्रथम तेथेंच बेथ्यून कॉलेज स्त्रियांसाठीं स्थापन झालें. पण तेथें स्त्रीशिक्षणाचें पाऊल फारसें पुढें पडलें नाहीं. याचें कारण आमच्या मतें पडद्याची चाल हें होय. याला प्रमाण जेथें पडदा कमी आहे किंवा मुळींच नाहीं अशा प्रदेशांत ह्मणजे मुंबई, मद्रास व ब्रह्मदेश यांत हेंच प्रमाण पुष्कळ वाढलेलें दिसतें. केवळ स्त्रीराज्य असा जो कुर्ग प्रांत तेथें स्त्रीशिक्षणाचें पाऊल सर्वांच्या पुढें आहे. आमचा मध्यप्रांत व वऱ्हाड मात्र पडदा नसतां ही सर्वांत मागें आहे. याची लज्जा समाज सुधारकांना नसावी काय?

रेल्वेचा रस्ता व लोकांचीं गैरसोय.

हल्लीं जी. आय. पी. रेल्वेचा मुख्य रस्ता बडनेऱ्यावरून नागपुराकडे गेला आहे तो उमरावतीहून तिकडे न्यावा ह्मणजे वऱ्हाड प्रांताचें मुख्य ठीकाण जें उमरावती शहर तेथील लोकांची मोठी सोय होईल अशी सूचना ना० रा० ब० मुधोळकर यांनीं सरकारी अधिकाऱ्यांना केली होती, पण ती खर्चाच्या सबबीवर सरकारनें नामंजूर केली हें ऐकून वऱ्हाडच्या लोकांची मोठी निराशा होईल. वस्तुतः या सूचनेंत नुकसानीची बाब मुळींच नव्हती. नवीन रस्त्याचा फाटा बांधावा लागला असतां व त्या करितां २२ लक्ष रु० खर्च झाले असते तरी त्याच्या योगानें व्यापार वाढ होऊन पंचवीस तीस वर्षांत तो र[illegible]निघून आला असतां व लोकांची मे[illegible]सोय केल्याचें श्रेय फुकटांत सरका[illegible] पदरीं पडलें असतें. पण अखेर तें झालें ना[illegible] रेल्वे संबंधानें लिहितांना पुष्कळ वेळां [illegible] विचारावेसें वाटतें कीं या रेल्वे बोर्ड[illegible] आजपर्यंत कोणती कामगिरी बजाविली आहे[illegible] थर्ड क्लासच्या उतारूंचे हाल कमी के[illegible] आहेत काय? रेल्वेंत काळ्यागोऱ्यांचा [illegible] भेद ठेवतात तो काढून टाकला अ[illegible] काय? लोकांच्या सोईकडे पाहून माला[illegible] डब्बे पुरविण्यांत येतात काय? थर्ड क्ला[illegible] वेटिंगरूम्स पुष्कळ स्टेशनावरून नाहींत त्[illegible] त्या काढण्याची तजविज केली आहे का[illegible] फार लांब कशाला? खुद्द मुंबईच्या बोरि[illegible] बंदर स्टेशनावर हल्लीं थर्ड क्लासच्या उत[illegible] रूंना तिकिटें देतात ती वेटिंगरूम सरास[illegible] ५०।६० माणसें बसतील येवढी लहा[illegible] असतां कधीं कधीं दोनशें उतारूंना येवढ्या[illegible] जागेंत कुचंबून बसावें लागतें. पण सेकं[illegible] क्लासच्या उतारूंची संख्या थर्ड क्लासच्या[illegible] एक अष्टमांश सुद्धां नसतां त्यांच्या सा[illegible] विस्तीर्ण जागा राखून ठेवण्यांत आ[illegible] आहे! लोकांच्या गैरसोयी दूर करणें [illegible] रेल्वे बोर्डचें कर्तव्य मर्यादेंत येतें अ[illegible] आमची समजूत आहे. बोर्डाच्या अधिका[illegible] त्यांची समजूत कांहीं निराळी असल्या[illegible] सांगवत नाहीं.

देशी कारखान्यांना उत्तेजन.

पंजाब सरकारनें अंबाला येथील कांचे[illegible]च्या देशी कारखान्याला कांहीं अटींव[illegible] दरसाल पांच सात हजार रुपये [illegible] प्रमाणें पांच वर्षें पर्यंत मदत देण्याचें क[illegible] केलें आहे अशी बातमी आली आ[illegible] कांचेचा रस फुंकण्यांत कौशल्य असतें. पण य[illegible] कामांत अंबाल्याच्या कारखान्याचा पहिला यत्न फसून कारखानदार हताश झाले होते. त्यांना पुन्हा यत्न करून पाहण्यास उत्तेजन यावें ह्मणून पंजाब सरकारनें ही मदत पुढें केली आहे हें पाहून त्या सरकारास आह्मी धन्यवाद देतों. देशांतल्या बुडत्या कारखान्यास हात देण्याचें कामीं पंजाब सरकारच्या या उदाहरणाचें अनुकरण इतर प्रांतिक सरकार करतील तर हिंदुस्थानची औद्योगिक प्रगति फार झपाट्यानें होईल यांत आह्मास शंका नाहीं. सध्यां पुष्कळ प्रांतिक सरकारी अधिकारी देशी उद्योगांना मदत तर करीत नाहींतच पण कित्येक प्रसंगीं अधिकारसंपन्न व्यक्ति त्यांच्या हिताच्या आडमुद्दां येतात. देशी माल वाहून नेण्याचे रेल्वेचे दर निराळे, विलायती मालाचे निराळे असेही प्रकार आहेत. परदेशी मालावर जबर जकात बसवून देशी मालाला उत्तेजन देण्याचा प्रत्यक्ष मार्ग हिंदुस्थान सरकार कधीं अवलंबील असें दिसत नाहीं, कारण त्यांत इंग्लंडच्या राजकीय धोरणाशीं प्रत्यक्ष संबंध येतो पण ती अशक्य कोटींतली गोष्ट जरी करतां येत नसली तरी तिच्याहून निराळे अप्रत्यक्ष मार्गानें जाऊन इच्छा असल्यास हिंदुस्थानचें कल्याण सरकारी अधिकाऱ्यांस करतां येईल. सरकार ज्या

प्रमाणें रेल्वेला त्यांच्या भांडवलाच्या रकमेवर अमुक मर्यादेपर्यंत व्याज देण्याची हमी घेते त्याप्रमाणें कारखानदारांना व्याजाची हमी देऊन उत्तेजन देईल तर देशांतले कारखाने तेव्हाच भरभराटतील. साखरेसारख्या नित्यिक कारखान्यांना तर अशा प्रत्यक्ष मदतीची अत्यंत जरूरी आहे. पण ती मिळेल तेव्हां खरी. फसलेला यत्न पुनः करून पाहण्यासाठीं मदत देणें ही मोठीशी गोष्ट आहे असें नाहीं, पण तिच्या मुळाशीं असलेल्या हेतुला निःसंशय महत्व आहे, आणि म्हणूनच त्याबद्दल पंजाब सरकारास आम्ही धन्यवाद देतों.

तुर्की--इटालियन युद्ध.

अलीकडे या युद्धाविषयीं ज्या तारा येत आहेत त्यांवरून युरोपांतल्या राष्ट्रांना मध्यस्थी करून या युद्धाचा शेवट करावा असें वाटू लागलें असावेंसें दिसतें. तथापि कोणत्या अटीवर तुर्कस्थानशीं तह करण्यास कबूल व्हाल अशी अर्थाची चौकशी करण्याकरितां जर्मनी, फ्रान्स व आस्ट्रिया या राष्ट्रांचे वकील इटालीच्या प्रधानाकडे गेले होते अशी खबर रोमच्या एका वर्तमानपत्रांत प्रसिद्ध झाली आहे. या बातमीचा निषेध इटलीनें अद्याप केला नाहीं यावरून तींत कांहीं तथ्य असलें पाहिजे यांत शंका नाहीं. ही चौकशी प्रत्येक राष्ट्राचा वकील स्वतंत्रपणें करीत आहे, सर्वांनीं मिळून संयुक्त रीतीनें केलेली नाहीं यातलें इंगित चटकन कळण्यासारखें नाहीं. आम्हाला वाटतें कीं उगाच गवगवा न करता [illegible] आणखी [illegible] दिसत नाहीं. [illegible] प्रारंभ होऊन, अरब लोकांच्या [illegible] मुलांची क्रूरपणानें कत्तल करण्यात [illegible] इतर [illegible] [illegible] पर्यंत [illegible] आता इटली व [illegible] राष्ट्रांत गुप्तसंधी [illegible] हें [illegible] [illegible] येत आहे! इटलीच्या मागण्या त्यानें मांडीव कळविल्या आहेत. त्रिपोलीचा सगळा प्रांत व [illegible] मिळाल्याशिवाय इटलीचें समाधान होणार नाहीं, आणि हे प्रांत देणें तुर्कस्थानास अतिशय जिवावर येणें स्वाभाविक आहे. कारण, मुसलमान धर्माचा प्रसार करण्यासाठीं हातांत यज्ञकंकण बांधून जेव्हां महंमदी वीर निघाले तेव्हां युरोपच्या बाहेर त्यांनीं जिंकलेला पहिला मुलूख हा होय. तेव्हांपासून विद्या, व्यापार, कला, वगैरे सुधारणांवर मुसलमानांचा बसलेला छाप आतां एकाएकीं काढून टाकणें हें तुर्कस्थानला व त्रिपोलीला दोघांना ही श्रेयस्कर होणार नाहीं. इटलीनें ही अशा विलक्षण हट्ट धरणें युक्त नाहीं. पण केवळ अटीतटीच्या पेचामुळें असली भलतीच मागणी करून तुर्कस्थानचें प्राचीन काळापासून चालत आलेलें गौरव नष्ट करण्याचे त्यांचें मनांत आहे. इटलीच्या मागण्यांना विरोध घालण्याकरितां पुढें सरसावलेलीं युरोपियन राष्ट्रें तरी इटलीची समजूत घालण्यानें यशस्वी होवोत असें आम्हीं इच्छितों.

वऱ्हाडवृत्त.

हवामानः— उष्णतेचें रूप पालटत चाललें असून दिवसा प्रखर उन असतें. रात्री चांगल्या थंड असतात. यंदा पिण्याच्या पाण्याचा दुष्काळ होईल असा रंग दिसतो. रोगराई कांहीं नाहीं.

रा० रा० एफ० जी० स्लाय कमिशनर साहेब यांस ता० २३ मार्च पासून ६ महिन्यांची रजा मिळाली असून ते विलायतेला रवाना होतील.

रा० रा० डी० पी० स्टाडेन डिपुटी असि० कमिशनर, बुलडाणा यांस वऱ्हाडचे कमिशनर नेमण्यात आलें.

रा० रा० खरशेटजी एदलजी संजाना हायकोर्ट वकील आकोला यांस गेल्या शुक्रवारीं रात्रीं मुंबई मुक्कामीं देवाज्ञा झाली हें कळविण्यास फार दुःख वाटतें. हे तीन आठवडे आजारी होते. प्रथमतः ताप आला, खोकला झाला व हृदयाची विकृती फार वाढली; नंतर आठ दहा दिवसात त्याचा ताप राहिला पण मेंदू बिघडला व मेंदूच्या सन्निपातानें आयुष्याचा दीवा मालवून टाकला. औषधोपचाराची पराकाष्ठा केली व त्याच निमित्त त्यास गेल्या सोमवारीं मुंबईला नेण्यांत आलें. पण ईश्वरी नेमानेम तेवढाच! यांना आप्तमित्र पुष्कळ आहेत आणि त्यांमध्यें तरुण पत्नी, दोन मुलगे, वृद्ध मातापितर इत्यादिकांनीं देवावर भार घालूनच कालचक्राला पाठ दिली पाहिजे. मरणासमयीं यांचें वय ४० वर्षांचें होतें. हे कुशाग्र बुद्धिचे व विद्येचे मोठे व्यासंगी होते. मुंबई युनिव्हरसिटीच्या परीक्षा यांनीं भराभर देऊन श्रेष्ठ यशश्री मिळविली. याच्या प्राविण्याबद्दल त्यास युनिव्हरसिटीकडून स्कॉलरशिप, बक्षीसें वगैरे मिळाली आहेत. हे सिव्हील सर्व्हिस परीक्षेला जाणार होते पण त्याच्या हृदयामध्यें कांहीं भाग विकृत होता म्हणून तो नाद टाकावा लागला. हे स्वभावानें फार आनंदी, हौसी व खेळाडू होते. त्यांचा जोड मनमिळाऊ स्वभावाला शोभा आणणारा सागल्या पत्नी श्रीमती गुलशे बाई ह्या आहेत आणि त्यांचा संसार इतका उत्तम थाटला होता कीं उभय कुलाची मंडळी या दंपत्या [illegible] पाहून आनंदीत होत असे. [illegible] हे दंपत्य नेहमीं धर्मकृत्याला, विद्वानांच्या समाजाला, व इतर धर्मादायाला द्रव्य देऊन सहाय्य करीत असत. येथील राजेवराच्या देवालयाला यांची वर्गणी होती. हे पहिल्या प्रतीचे वकील होते. त्यांच्या सन्मानार्थ येथील दिवाणी कचेऱ्या बंद ठेवण्यांत आल्या होत्या. असा उत्तम सद्गृहस्थ इतक्या लवकर निवर्तला हें आमच्या समाजाचें नुकसान होय! त्यांची सत्यनिष्ठा व धर्मनिष्ठा त्यांस उत्तम गतीला नेईल हें निराळें सांगणेच नको.

NOTICE

Notice is hereby given to the public under Section 43 (3) of the Berar Municipal Law, 1886 that the Committee at their special general meeting held on the 1st March 1912 proposed the following rules for the assessment and collection of Scavniging tax for the Ellichpur city Municipality. Any person having any objection to these rules may put in the objection, in writing, within 30 days from the date of this notice; after that period no objection will be taken into consideration.

Rules

1 For the purposes of these rules, buildings and lands shall be divided into two clases—

Class 1 — Those to which a private latrine is attached and served through the Municipal agency.

Class II — Those to which no such private latrine is attached.

2 The tax shall be levied at the following rates:—

	class 1 Rs	class II Rs
(1) On buildings and lands the estimated annual rental of which is Rs6/ and below…	1-0-0 P.A.	exempt
(2) -Do-over Rs 6/. but does not exceed 12/	1-8-0	0-8-0 P. A.
(3) -Do-Over Rs 12/	0-2-0 per rupee	0-1-0 per rupee
with the maximum charge of	24-0-0	10-0-0

EXCEPTIONS—Buildings which are solely used as granaries (Mal Kothas) or shops, which have no privies attached thereto, will be taxed at one-third the rate fixed for class 1, provided the anual tax to be recovered from each of such buildings is not less than eight annas; fractions of a pie arrived at in the calculation of the tax for the quater will be omitted.

3 The Committee may decline to undertake the cleansing of latrines attached to factories, workshops, hospitals, markets, Government offices, and buildings situated within the limits of this Municipality and the tax of such buildings shall be levied at class II rates. The Committee may, under special agreement in each case, undertake to cleanse the latrines attached to such buildings in which case this tax will not be levied but a special rate agreed upon between the Municipal Committee and the occupier shall be charged.

4 An occupier of buildings or lands who wishes to make his own arrangements for cleansing his priviate latrine must first obtain the written permision of the Committee to do so. In such cases the tax shall be levied at class II rates.

5 Temples, Mosques, churches and other places of public worship will be taxed at one-third the rate fixed for class 1 provided the privy is attched thereto; but will be exempted from the tax if those fall under class II.

6 Sets of quarters or apartments in a building in which one or more latrines are provided for the common use of the occupants shall be included in class 1, and the tax shall be recovered from the separate occupants according to the rental paid by each. A building includes a—house or a block of houses with out-houses and godowns having a common entrance and occupied by one family, including servants, and the tax on such building shall be calculated according to the rental value of the house or portion of the house accupied by the family.

7 the tax shall be payable in advance in the quarterly instalments falling due on the 1st April, 1st July, 1st October and 1st Janoury respectively.

8 Buildings or lands which are accupied for any portion of the quarter shall be charged the full rates for the entire quarter. If they remain unoccupied for the entire quarter, no tax shall be levid.

9 Oc[illegible] desir[illegible] to have their latrines [illegible]used both morning and evening shall be charged [illegible] annas for the quarter in addition to the ordinary tax.

10 The valuation an assessment of buildings and lands [illegible]ll be made once a year by the Comittee or such Members as the Committe may appoint in that behelf, and sll, in the later case, be subject to the confirmation of the Committee.

Ellichpur city
7 March 1912

H. Bakshi
Secretary
M. C. Ellichpur city

No 146

गृह्य स[illegible]र.

दत्तविधान—रा. [illegible]दराव हरसिंग देशमुख, बारशीटाकळी [illegible] आकोला यानीं २०।२।१२ रोजीं रा. [illegible] दणराव देशमुख उर्फ यांचा द्वितीय मुल[illegible]क घेऊन त्याचे नांव रामराव असें ठेविलें.

नोटीस

रा. रा. विठू वल्द अंबेशेटकर रा. अडगाव ता० अकोट यांसः—

खालीं सही करणार कळवितो कीं, तुम्ही अज्ञाना तर्फे दिलेली नोटीस नंबर १११ ता. २१।२।१२ इसवीची तारीख २९।२।१२ इसवी रोजीं पावली नोटीशींतील मजकूर सर्वदैव खोटा, धोतांडांचा दुसऱ्याचे नादी लागून माझी बदनामी करून आपला स्वतःचा स्वार्थ साधण्याचा आहे व माझे नंकराचे पैसे बुडविण्याचा आहे माझे नेकराचे पैसे, वसूल व जमा जातां राहिलेले देऊन पावती घ्यावी नाहीं पेक्षा नोटिशीचे खर्चा मुद्धां रीतानें पैसे भरून घेईन. अज्ञानाचे जिनगी बद्दल मी कोणते प्रकारें जबाबदार नसून तुम्ही आहा. हीं नोटीस दिली. कळावें. ता० ६ ३-१२ इसवी.

सही

लक्ष्मण तुकाराम भट जोशी

नो० नं० १४७ अडगांवकर द. खु.

नोटीस

नोटीस बेशमा मोहनलाल सरजमल मारवाडी सहणार मुबारकपूर तालुके मुर्तिजापूर यास —

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं कजेब हातगाव येथील ओंकार रामदीन यांजकडील तुमचे तारण बद्दल व्याजासुद्धां रुपये व्याज पावतो देणे नीघाले ७०९ रुपये देण्याकरितां तुमचे घरीं आला असतां तुम्ही भलतेच हुकुमनाम्याची तक्रार दाखविली म्हणून या गहाणाचे ७०९ रुपये घेतले [illegible] वरून तुमचे गहाणाचे रुपये मी [illegible] नामें रामचंद्र परशराम साहु दुकान [illegible] किन्ताते यांचे दुकानीं जमा ठेऊन शेतं झालेलीं घेतलें वरून पोष्टांतील नोटीशानेही [illegible] जाहिर केलें परंतु ती नोटीस न देऊन वापस केली तरी ही नोटीस [illegible] तुमचे केली आहे. वरून रुपये नेऊन रक्कम गहाणाची पावती देणें असें न [illegible] कोर्टाची वगैरे तजवीज करून [illegible] दावा वगैरे आणाल त्याचे आम्ही [illegible] नाहीं. व या नोटीशीचा खर्च [illegible] द्यावा लागेल कळावें ता. १९ ३-१[illegible]

सही

बळवंत यादव रा० [illegible]

नो. न. १४[illegible]

सही [illegible]नमी पाटे[illegible] वाड खुर्द

नोटीस

नोटीस बेशर्मी ... इंगळे राहणार ... ता० मलगांव जि० ...

मी खालीं सही करणार वऱ्हाडसमाचार ... हून नोटीस देण्यांत येते कीं ... १२-८-१० रोजीं मुखत्यारपत्र ... परंतु तुम्ही माझे विरुद्ध वागत ... आमच्या आसाम्यांस फंद फितूर ... बुडविण्याच्या विचारात असल्यामुळें तुमचे व आमचे बनेनासें झाल्यामुळें ता० ९-३-१२ इ० पासून मुखत्यारपत्र रद्द करून नोकरी-वरून सोडलें आहे. व नोटीस पावल्या पासून ८ दिवसांचे आंत आमचा मुखत्यार एकोबा वल्लद चंद्रभान याचे स्वाधीन व कागदपत्र वगैरे हिशेब देऊन कसूर केल्यास जबाबदार तुम्ही राहाल. या पुढें आमचे संबंधानें कोणाशीं काहीं व्यवहार करूं नये केल्यास रद्द असे कारितां सदरहू नोटिशीनें कळविलें आहे. कळावें. तारीख ९-३-१२ इ०

सही

महादेव वल्लद किसन आ० पा० भीमाबाई मर्द किसन इचे हातची निशाणी बोटाची असे.

द० एकोबा चंद्रभान ह. मु. खामगांव.

नो० नं० १३३

नोटीस

नुरखां वल्लद दगावखां मुसलमान हल्लीं राहणार बाळापूर (सय्यदपुरा) ता० बाळापूर जि० आकोला यास:—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं, तुम्हीं माझी मुलगी नामे किफायतबी इच्याशीं लग्न करून मला तारीख १९ माहे मानेवारी सन १९०६ इसवी रोजीं लेखी करारनामा लिहून दिला कीं मुलगी वयात आली म्हणजे मी तिजला घेऊन जाईन व तिजला कोणतेही प्रकारचें दुःख वगैरे देणार नाहीं. असें असता किफायतबी ही तीन वर्षे होऊन गेली वयात आली असताही तुम्ही तिजला घेऊन गेला नाहीं व कोणतेच प्रकारें प्रतिपाळ केला नाहीं व मला करारनाम्यांत लिहून दिले आहे कीं मुलगी तुमचे घरीं राहिल्यास मजला दरमहा चार रुपया प्रमाणें तिचे खर्चाबद्दल भरून देण्याचे कबूल केले ते तीन वर्षांचे रुपये तुमचे कडेस व्याज सह अंदाजा १७५ एकशे पंचाहत्तर होत आहेत. ती रक्कम मजला ही नोटीस पावल्या पासून आठ दिवसांचे आंत आणून देऊन माझी पावती घ्यावी तसे न केल्यास मजला तुमचेवर रीतिप्रमाणें कोर्टांत दावा करून हुकुमनामा मिळविणें भाग पडेल कळावें ता० २९-२-१९१२

सही

महबुबखां वल्लद उमरखां दस्तुर अबदुल सतार

नो० नं० १३४

नोटीस

श्री बालाजी संस्थान शिरपूर येथील पंच लोक यांस —

१ रामगोपाल राम नारायण रा० शिरपूर
१ रामवल्लभ मनीराम रा० शिरपूर
१ खुपचंद मवाइराम रा० शिरपूर
१ लछीराम रामरतन रा० शिरपूर
१ सदाशिव त्र्यंबक रा० शिरपूर
१ मारुती यादव नरकाडे रा० शिरपूर
१ राजे उ. ऊ. जगजीवन बळवंत रा० शिरपूर
१ केशव राजाराम घाटेकर रा० शिरपूर
१ भगवंत नारायणराव देशपांडे मुक्काम पार्डी पोष्ट शिरपूर

श्री बालाजी संस्थान शिरपूर येथील पंचा कडून असलेला व्यवस्थापक व मुखत्यार यांजकडून.

राजे उ. ऊ. लक्ष्मण माधवराव देशमुख रा० शिरपूर

नोटीस देण्यांत येतें कीं, पंचानीं मजला या संस्थानचा वहिवाटदार मुखत्यार नेमला आहे व त्या प्रमाणें या संस्थानची वहिवाट मी करीत आहे. यापुढें या संस्थानची व्यवस्था मला यानें होऊं शकत नाहीं. याबद्दल मी सर्व त्रास समजावून या पूर्वी पुष्कळ वेळां कळविलें होते व त्याप्रमाणें सदरहू पंचाच्या सभे पुढें लेखी राजीनामा दाखल केला होता पण त्याप्रमाणें अजपावेतों काहींच व्यवस्था झाली नाहीं करितां ही नोटीस दिली आहे व याज करितां असलेला खर्च हा संस्थानच्या पैशातून ... आहे सदरहू नोटिशीनें कळविण्यात येतें कीं, नोटीस दिल्या तारखेपासून एक महिन्याचे आत तुम्ही आपली सभा भरवून व व्यवस्थापक दुसरा नेमून मजकडून चार्ज घ्यावा व मजला मोकळे करावें. व कमेटी तर्फे मजला अपलेले मुखत्यारपत्र दुसऱ्यास द्यावें. असें न केल्यास मी वरील मुदतीपर्यंत वाट पाहून सरकार मार्फत व्यवस्था व त्याबद्दल मी सरकारात अर्ज देईन. कळावें ता० ७।३।१२ इ०

सही

राजे उ. ऊ. लक्ष्मणराव माधवराव देशमुख द० खुद

नो० नं० १३५

नोटीस.

आकोले येथील सर्वत्र मक्तेदार लोकांस जाहीर करण्यात येतें कीं, अकोलें म्युा कमीटीचीं रोड रिपेरीचीं कामें सन १९१२ व १३ सालाकरितां मक्त्यानें द्यावयाचीं आहेत. तरी सदरहू कामें घेण्याची ज्या कोणाची इच्छा असेल त्यांनीं सदरहू का माबद्दलची, आपापलीं टेंडरें कमेटीचे ऑफिसांत ता० २-३-१२ इचे आत मोहोरबंद करून पाठविण्याची तजवीज करावी. कळावें ता० ११ ३ १२

R. V. Mahajani

व्हॉइस चेअरमन म्युा कमीटी आकोला

टीप:— कामाची एस्टिमेट म्युा ऑफिसांत पहावयास मिळतील.

नो० नं० १३६

जाहीर नोटीस.

या नोटिशीनें सर्वत्र लोकांस जाहीर करण्यात येतें कीं आकोले म्युा कमेटीचे हद्दींतील, आठवडे बाजार कचरा ताजनापेठ व शहर, कोंडवाड्याचा कचरा, लहान कमेला, मोठा कमेला, कमेटीचे शेण वगैरे ता० २२-३-१२ इ. रोजीं सायंकाळीं ५ वाजता फायनान्स कमेटीपुढें टाऊनहॉलांत लिलाव होतील. तरी ज्याची घेण्याची इच्छा असेल, त्यांनीं सदरहू वेळीं सदरहू ठिकाणीं हजर राहण्याचे करावें कळावें ता० ७ ३ १९१२

R. M. Gupte

Chairman

Sanitation Committee Akola

नो० नं० १३७

जाहीर नोटीस

सर्वत्र लोकांस कळविण्यात येते कीं राधाकिसन लक्ष्मणदास पनानी यांस — खाने तालवअह्ली वा रोपणअह्ली आ हर्गादार पहाडपूर यांनीं ता० १२-२-०७ इ. रोजीं गहाणखताचा लेख लिहून देऊन अकोलें येथील स० र० कचेरीत बु० ४ अ० नं० १०९ १९०७ मध्यें नोंदून दिलें तेंच गहाणखत ता० ७-२-१२ इ. रोजीं मी वि० न० मा० आकोला यांचे कोर्टात दाखल करण्याकरिता मी आणले असतां ते हरवले कोणास सापडलें असल्यास ते कुरणखेड मक्कामीं मजला आणून दि. ल्यास १० रुपये इनाम मिळेल कळावें ता० ११-३-१२ इ द० गोविंद बापूजी पा० रा० आकोला

सही

जानकाबाई जवजे लक्ष्मणदास पु- जारी कुरणखेड नि० बागही द० आत्माराम सिताराम देशपांडे

नो० नं० १३८

नोटीस

बेशर्मी— सर्वत्र शेट सावकार व दुकान दार व इतर लोकांस विनयपूर्वक कळविण्यांत येत कीं माझा आतें भाऊ नामे महादेव प्रसाद रामप्रसाद हा अंदाज ७-८ वर्षांपासून लहानपणा पासून पालन पोषण केले व पुढें उद्योग धंदा वगैरे शिकविला आता त्याला काहीं लोकांनीं फंद फितूर देऊन व माझ्याशी वैरीपणा आणवून आज १ महिन्यापासून मजजवळून आपले कपडे लत्ते सामान वगैरे घेऊन निघून गेला. करिता या जाहीर नोटिशीनें कळविण्यात येते कीं, त्याला आता माझे नावावर त्याच्याशी कोणत्याच प्रकारचा व्यवहार करूं नये केल्यास त्यांनीं त्याचे स्वतःचे जोखमावर व्यवहार करावा केल्यास तो बातल असे. कळावें. ता० ६-३-१२ इ

सही

द्वारकाप्रसाद रामप्रसाद कनोजी हलवाई द० खुद

नो० नं० १३९

नोटीस

नोटीस बेशर्मी नुरखां वा। दगावखां मुसलमान हल्लीं राहणार बाळापूर (सय्यदपुरा) ता० बाळापूर जि० आकोलें

यांस:-

खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तूं माझा लग्नाचा नवरा आहेस तुझें माझें लग्न १९०६ साली होऊन आज तीन साडेतीन वर्षे होऊन गेलीं मी वयांत आले परंतु तूं आपले घरीं मजला आजपर्यंत नेले नाहीं व माझ्या बरोबर संसारही केला नाहीं. इतकेच नाहीं तर माझे बापाला तूं करारनामा लिहून दिला आहे कीं मी किफायतबी इजला चांगले प्रकारें वागवून काहीं दुःख देणार नाहीं. परंतु तो करारनामा तूं मोडला एवढेंच नाहीं तर तूं निका लावून दुसरी बायको केली व मला नेले नाहीं. सबब माझें तारुण्य व्यर्थ जात आहे. तरी माझे बापाचे तुमकडेस आजपर्यंत माझे अन्नवस्त्रा करितां खर्च झालेले रुपये २०० अक्षरीं दोनशें हा नोटीस तुला पावल्या पासून आठ दिवसांत ते रुपये देऊन टाकून मजला घेऊन जावें. मी संसार करण्यास तयार आहे. जर या नोटीसी प्रमाणें तुजकडून अमलबजावणी न झाली तर मजला तुजवर अन्नवस्त्रा करितां फौजदारी व दिवाणी प्रकरण चालवावे लागेल आठ दिवसात मजला तूं न नेशील तर हीच फारकत मजूर मजला दुसरा घरठाव करणे भाग पडेल करिता आठ दिवसात येऊन मजला घेऊन जावें अगर फारकत लिहून द्यावी कळावें ता० २९-२-१२ इ०

सही

किफायतबी मर्द नुरखा निशाणी हाताची

नो० नं० १४०

नोटीस

नोटीस बेशर्मी— मानजी वल्लद ... कोरकू व दिगू वल्लद लोपा कोरकू ... वल्लद सखाराम महार व आलम ... मिळ सर्व राहणार सिंदखेड. ता० ... घाट यांस:—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं मौजे सिंदखेड ता० ... घाट येथील शेत सर्व्हे नंबर ... यातील साल मजकूरचे म्हणजे सन ... १२ सालचे पीक मी पेरले तेव्हां ... सरकारानें माझे ताब्यात दिलें अ... निंदण डवरण वगैरे मी केले ... पिकावर तुमचा हक्क नसता तरी ... शेतातील सर्व पीक जबरदस्तीनें घेऊ... व सर्व पिकाचा नाशधूस केला... पीक हजार रुपये किंमतीचे मल ... असतें सदरहू माझे झालेले नुकसान ... एक हजार ही नोटीस पावल्या ... दिवसांचे आत मला देऊन माझी ... घ्यावी तसें न केल्यास तुमच्यावर ... दावा करून वरील रक्कम कोर्टा ... भरून घेतली जाईल. कळावें ... ८-३-१२ इ०

सही

आत्माराव खेनसी पाटील ... काकनवाड खुर्द ता० ... पो० ...

नो० नं० १४१

नोटीस

नोटीस बेशमी-- बायजी मर्द संभु सनानसे रा० पहूरजिरे ता० खामगांव ईसः-

मी खालीं सही करणार यांजकडून कळविण्यात येतें कीं तूं माझी लग्नाची बायको असून लग्न होण्यास सुमारें ३० वर्षे झाले असून कांहीं दिवसापावेतों तूं माझे घरीं राहून संसार केला तुजला माझे पोटचें मुली २ मुलगा १ असें झाले असून अलीकडेस थोडे दिवसांपासून वाईट लोकाचे नादी लागून वाईट वर्तणुकीनें वागत आहेस यामुळें नेहमी तंटेबखेडे होतात. त्या तंट्यात मनास वाटेल तिकडे जाऊन एक एक दोन दोन महीनें राहून परत घरीं येतेस हें नेहमीची संवय लागल्यामुळें तुझे वरील वर्तणुकीमुळें जातीगले लोक जाती संबंधानें दोष ठेवितात. करितां तुजला काढून देणें भाग पडलें व पंचासमक्ष फारकती देण्यास राजी झालो असून तूं फारकती घेत नाहींस यावरुन तूं मजला बुडविण्याच्या विचारांत आहेस तुझी वर लिहिलेप्रमाणें वर्तणूक असल्यामुळें वागवित नाहीं. तूं हीच फारकती समजून दुसरा नवरा करून संसार करावें अगर तुझे मनास वाटेल तें करावें माझेकडून कोणतीच हरकत नाहीं व तुझेवर माझा नवरेपणाचा हक्क मुळींच राहिला नाहीं. तुझा व तुझे वारसाचा कलम ४४८ प्रमाणें हक्क मुळीच राहिला नाहीं. यदाकदाचित् कोर्टांत दावा आणल्यास कोर्ट खर्च व नोटिसीचा खर्च मिळणार नाही. कळावें. तारीख १०।३।१२ इ.

सही

संभु वा। येडु सनानसे यांचे हातची निशाणी असे.

नो. नं. १४२

—०*०—

नोटीस

नोटीस बेशमी इस्मालखां वा। महमदखा मुसलमान बागवान रा. खामगांव तालुके मजकूर

यांसः—

मी खालीं सही करणार यांजकडुन कळविण्यांत येते कीं मी तुमचेपासून ३० [illegible] कर्ज काढलें असून ४५ रुपयाचा स्टांप लिहूने दिला असून त्यापैकीं तुह्माला १[illegible] रुपये दिले असून बाकी ३० रु. मी आपल्या घरी देण्यांस बरेच वेळां आलों असतां घेत नाहीं. करितां ३० [illegible] शंकर गांजेवाला यांचे जवळ आना ठेविले आहेत. ते नोटीस पावल्यापासून ८ दिवसांचे आंत शंकर गांजेवाले याजजवळून रुपये घेऊन जाऊन पावती द्यावी तसें न केल्यास कोर्टांत दावा आणल्यास आह्मी कोर्ट खर्च व्याज वगैरे मुळींच देणार नाहीं. कळावें. तारीख ११।३।१२ इ.

सही

तुकाराम वा। कृष्णाजी कासार यांचे हातची निशाणी असे

नो. नं. १४३

नोटीस

नोटीस बेशमी- मेघा वल्द सुर्यभान जात कुणबी हल्लीं राहणार अरुळ ता. दर्यापूर जि. उमरावती

यांस:—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुह्मी आमचे आप्त असल्यामुळें मी माझे मालकीचे भटोरी ता. मुर्तिजापूर जि. आकोला येथील घर राहवयास दिले होतें त्यास अजमासे ७ वर्षे झालीं आतां आह्मास असें समजलें आहे कीं तुह्मास घर रहावयास दिल्यावर घर आपण लालजी वल्द रावजी याजजवळ गहाण दिलें आहे. त्या घरावर आपला कोणत्याही प्रकारची मालकी नसतां आपण घर गहाण दिलें ही आपण बेईमानी केली आहे. आतां आपणास या नोटीशीनें हेंच कळविण्यात येतें कीं आमचे घर ८ दिवसाचे आंत आमचे ताब्यांत द्यावें तसें न केल्यास फिर्यादी रुजाजिज केली जाईल. व नोटिशीचा खर्च ही भरून घेतला जाईल. कळावें तारीख १२।३।१२ इ.

सही

गणपत वा। सुर्यभान जात कुणबी रा. भटोरी ता. मुर्तिजापूर जि. आकोला हल्लीं राहणार आकोला निशाणी

नो. नं. १४४ आंगठा

नोटीस

गोविंदा वा। भिवसन पाटील धनगर राहणार धनगरपिंप्री ता० बाळापूर

यांस —

या नोटीशीनें कळवितो कीं, तारीख ११ ज्यानेवारी सन १९११ इसवी रोजीं तुमचेपासून धनगरपिंप्री येथील स. नं ११-१ पैकीं या शेतीपैकीं निम्मे खरेदी व निम्मे गहाण घेण्याचे ठरविलें व खरेदी खात झाल्यावर तुम्ही सदरहू शेतामध्यें बरोबर निम्मेचा तस पाडून देऊन खरेदी चे आपले आपसांतील कराराप्रमाणें निम्मे शेत माझे ताब्यात दिलें. परंतु वायद्याचें वेळीं तुम्ही मजपासून बरोबर निम्मे वायदा न घेतां सहा आण्याचे हिश्यानें वायदा घेतला या वरून मला तुमचा संशय येऊन मी अशिक्षित असल्यामुळें लिहिणाऱ्या मनुष्याकडून खरेदीखत व गहाणखत वाचून घेतल्यानंतर तुम्ही खरेदी खतात शेतापैकीं सहा आण्याची खरेदी व दहा आण्याचे गहाण देऊन मला फसविलें आहे असें दिसून आले. तरी ही नोटीस पावतांच ८ दिवसांचे आंत पुनः बरोबर निम्मे निम्मेचे खरेदी व गहाण लिहून घ्यावे नाहींतर मला कोर्टाची पायरी चढावी लागेल व तुह्मास सर्व खर्च द्यावा लागेल. कळावें. ता० २२-२-१२ इ. आकोला

सही

मेघा वा। दगडू जात वंजारी

नो. नं. १४५

दिल्ली दरबार.

मानपत्राचें उत्तर देतानां "हिंदुस्थानची एक सारखी प्रगति होत जावी ही आपली उत्कट इच्छा आहे." असें बादशहानीं ह्मटलें. हिंदुस्थानांत शेंकडा ८० ऐंशीं लोक शेतकीवर निर्वाह करीतात. तेव्हां त्यांच्या मध्यें अगोदर प्रगति झाली पाहिजे. त्यांची प्रगति होण्यास शेती सुधारली पाहिजे. शेती सुधारण्यास सुधारलेल्या आउतांचा जास्त जास्त प्रसार झाला पाहिजे

हें ... ही सुधारलेली
शेत ... खंडी नांगर
कडवा का... चाकें, वगैरे
वगैरे तयार ... ही करीत
आहों. सवव ई० ... कडूनच
मागवा. क्याटल...
धु.
पोष्ट किर्लो... (सं० औध.
जिल जात ...रा).
नो० नं० १२ ... ख

ठिक ठिकाणी एजंटस् पाहिजेत.

सन लाइफ अशुअरन्स कंपनी ऑफ कानडा

[१८६९]

इंग्लिश सरकारची सक्त देखरेख सरकारी हुकुमाशिवाय भांडवल गुंतवता येत नाहीं.

भांडवल तेरा कोटी रुपये.

पॉलिसीचे नमूने फारच सुधारलेले आहेत.

पालिसी .... बिन अटीच्या.

पॉलिसी .... बिन तक्रारी.

पॉलिसी .... बिन बुडणारी.

हिंदुस्थानचे मुख्य ऑफीस, हार्नबी रोड मुंबई. } रा. श्री मुधोळकर मध्यप्रांताचे व वऱ्हाडचे जनरल एजंट अकोला ' प्रांतवऱ्हाड नो. नं. १३

Oriental Govrnment security LIFE ASSURANCE COMPANY Limited

ESTABLISHED IN 1874.
R. Paterson, Brown, Manager,
HEAD OFFICE—BOMBAY

FUNDS Exceed 4 crores

CLAIMS PAID FOR OVER 2 CRORES
IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act in treating the clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given um, but it is essential to know how such Funds are invested if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising, through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, Professional men, Tradesmen and others by employir portion of their annual income or profits in effecting life policies, at one create a fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live. and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which his danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man make up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of the Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For term please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application

M. DESOUZA.

CHIEF AGENT, Nagpur

CHIEF AGENCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH No. No. 14

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवआश्रमांत छापून प्रसिद्ध केलें

आकोला- वऱ्हा

ाडसमाचार.

Berar Samachar.

वऱ्हाडसमाचार.

आकोला—सोमवार तारीख २५ माहे मार्च सन १९१२ ई० [अंक १२

दर

आकोल्यां ——————..१ रुपया
बाहेरगांवीं १८३२ दुंदुभिन... २ रुपये
वर्गणी अ——————ची वहिवाट
ठेविली ्पतकांतले

नों व्यास. चें दर

—०*०—

दर ओळ पूर्वी आ इ आणा.
हेडिंगाच्या दोन ओळी धरल्या जातील
नोटीस सुवाच्य असली पाहिजे.

सुचनाः— गुरुवारच्या आंत येणाऱ्या नोटीसा त्याच आठवड्यांत घेतल्या जातील यापुढें येणाऱ्या नोटिसास स्पेशल चार्ज पडेल

जाहिरात

मुंबई ब्यांकेची सेव्हिंग ब्यांक.

ह्या बँकेंत खालीं दिलेल्या अटींवर ठेवी ठे तां येतात.

कोणत्याही वर्षाचे १ ले जानेवारी पा ण ३१ दिसेंबर याच्या दरम्यान एक हजार रुपये पर्यंत पैसा ठेविला जाईल. ठेवी दोन अथवा अधिक इसमांच्या नांवें वर ठेवतां येतील आणि तो पैसा त्यापैकीं एकास अथवा जास्त इसमांस अगर त्यापैकीं मृताचे मार्गे राहील त्यांस काढतां येईल.

व्याज दर साल दर शेंकडा तीन रुपयाप्रमाणें दिलें जाईल. व्याजाची आकारणी प्रत्येक महिन्याची जी कनिष्ठ शिल्लक असेल तिजवर केली जाईल. मात्र पाच हजार वरील शिल्लक रकमेस व्याज नाहीं. नियमाच्या प्रती बँकेंत अर्ज केला असतां मिळतील.

मुंबई ब्यांक / G. A. Phillips.
आकोला ९।९।०९ (एजंट
नं १

—————

मुंबई बँकचें सोनें.

मुंबई बँकचा छाप असलेल्या उत्तम कसाच्या सोन्याच्या चिपा मुंबई बँकच्या आकोले व उमरावती येथील ऑफिसांत विकत मिळतील. गिऱ्हाइकानें जास्त माहिती कारितां बँकेंत तपास करावा.

एका चिपचें वजन २६ २/३ तोळे असतें. साधारण भाव वऱ्हाड समाचार वर्तमानपत्रांत बाजारभाव ह्या सदराखालीं सापडेल.

मुंबई बँक G. A. Phillips.
आकोला २१.९.१० (एजंट.
नो० नं० २

—————

चांदीचीं भांडीं.

खरें सचोटीचें दुकान.

आमचें दुकानीं शुद्ध चिनई चांदीचीं सर्व प्रकारचीं सुबक व घाटदार भांडीं विक्रीस तयार असतात. माल काळजीपूर्वक

वक्रशीर व्ही. पी. नें पाठवूं. मालाचे खरेपणाबद्दल जोखिमदार राहूं. एकवार अनुभव प ावो.

पुरुषोत्तम रामचंद्र वैशंपायन.
३ आदितवारपेठ, नाशिक
श्री राधावल्लभाजयांत

—————

वर्षफल ।

हमारे पास सिर्फ १ पोस्टकार्ड पर किसी फल या फूल का नाम लिख भेजो हम आप के एक वर्ष का सुख, दुःख लोभ, हानि जीवन मरण, रोग, सन्तान तरेक्की, मौकूफी, व्यापार में किस वस्तु म लाभ होगा दिसावरी काम में कैसा लाभ होगा और जो महीना हानिकारक उस का उपाय महीनेवार वर्षफल व्ही० पी० द्वारा ॥ रुपये में भेज देंगे. हमारे यहां जन्म पत्रादि उत्तमोत्तम बनते है अनेक प्रशंसा पत्र मौजूद हैं, विशेष परिचय के अर्थ ०॥ आना का टिकट भेज कर सूचीपत्र मंगा लीजीये.

मिलने का पत्ताः—
गोस्वामी राधामोहन शर्म्मा
नं ४ चित्ताखाना आगरा.

—————

नोटीस

सर्वत्र लोकांस या नोटिशीचे द्वारें जाहीर करण्यांत येत आहे कीं जनाब चीफ कमिशनर साहेब बहादूर मध्यप्रांत यांच्या जुडाशियल डिपार्टमेंट नोटिफिकेशन नंबर १६०३ तारीख १५ सप्टेंबर १९११ यांत प्रसिद्ध झालयाप्रमाणें दिवाणी कोर्टीनीं निकाल केलेल्या मिसलांची व्यवस्था रक्षण व नाश या संबंधानें नोटिफिकेशन नंबर ३५६३ ता० २६ मार्च सन १९०६ मध्यें जे नियम प्रसिद्ध केले गेले आहेत त्या निभानुसार ता० २६ मार्च १९०६ चे पूर्वींचे सर्व नियम रद्द समजले जाऊन पूर्वींच्या जुन्या मिसलांची व्यवस्था केली जाईल कारितां सर्व लोकास कळविण्यांत येतें कीं ज्यांनीं ज्यांनीं जुन्या मिसलामध्यें महत्वाचे कागद दाखल केले असतील ते परत घेण्या कारितां ता० १ मे सन १९१२ चे आंत आमचे कोर्टांत अर्ज दाखल करुन आपले कागद परत घेऊन जावे असें न केल्यास सदर्हू कागदांचा नवीन नियमाप्रमाणें नाश केला जाईल. कळावें.

अकोला

ता० १७ जानेवारी १९१२ इ.

A. D. Barr.
डिस्ट्रिक्ट व सेशनजज्ज
नो० नं० ४४ पश्चिम वऱ्हाड

—————

खात्रीचीं औषधें विक्रीस तयार.

जोगळेकर आणि कंपनी लिमिटेड आकोला.

यांचें दुकानीं जोगळेकर आणि कंपनी यांनीं तयार केलेलीं खात्रीलायक व सशास्त्र औषधें विक्रीकरितां तयार आहेत तरी ग्राहकांनीं अनुभव घेऊन खात्री करून घ्यावी.

सूतशेखर	दर तोळा	५
चंद्रपुटी प्रवाळ	"	२॥
सूर्यपुटी प्रवाळ	"	२
अग्निपुटी प्रवाळ	"	१
नागाच्या गोळ्या	"	२
महायोगिराज गुग्गुळ	"	?
खोकल्याच्या गोळ्या	"	२
पोलादभस्म	"	३
लक्ष्मी विलास	"	१५
त्रिभुवन किर्ती	"	२
श्वास कुठार	"	२
सुवर्णमालतीवसंत	"	६॥
लघुमालतीवसंत	"	२
समिर पन्नग	"	५
रससिंदुर	"	३
चंद्रोदय		१५
हिंगाष्टक चुर्ण	बाटली	०=
डोळ्याचें औषध	"	
मोठी	"	।=
लहान	"	+
लिनिमेंट आयोडिन	"	॥
टि. आयोडिन	"	।=
महावातास्त्र तेल	"	
मोठी	"	॥≡
मध्यम	"	।-॥
लहान	"	०=
उसांचा शिर्का	"	।≡
मध बाटली.		
मोठी	"	।=
लहान	"	०=॥
दिनसावर तेल	"	॥
ग्लिसराईन बाटला.		०=
गजकर्ण अर्क	"	।=
गजकर्ण मलम	"	०=॥
शंखद्राव.	तोळा	॥
कुंचल्यादि वटी	"	॥
हिंगणबेटाचे तेल	"	०=
नारायण चुर्ण	"	०=
इच्छा भेदी जुलाब इझन		०=
ग्रहणी कपाट	तोळा	२॥
मौक्तिक शुक्ति	"	२
शितोपला चुर्ण	"	०=
चोपचिन्यादी चुर्ण		
आम वातावर चुर्ण	"	०=

येणेंप्रमाणें औषधें विक्रीस तयार आहेत.

ता. १।१।१२

जोगळेकर आणि कंपनी लि.
नो० नं० २१ आकोला.

—————

नोटीस

नोटीस बेशमी रावजी वल्लद हंबीर जात कुणबी राहणार सोनखास प्र० पिंजर ता० आकोला पो० पातुरनंदापूर यांसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं मौजे सोनखास येथील माझें शेत सर्वे नं० १२ एकर १२ गुंठे २२ आकार रुपये १९ हे तुमचें जवळ गहाण आहे सदर्हू गहाणाचें मुद्दल रुपये ५०० याचे व्याज ता० २०.६.१० ते ता० २९.२.१२ पावेतों महिनें २० याचें व्याज दरमहा २ रुपये प्रमाणें व्याज २०० रुपये एकूण रुपये ७०० या पैकीं व्याजाबद्दल ६० रुपये मागील सालचें नागादिपवाळींचें सुमारास दिलें होते ते रुपये वजा जातां बाकी रुपये ६४० मी स्वः व बोरगांवखुर्द येथील सावकार हरभान महादजी मोरे जयराम शिवराम जाधव व भगवानसा गोपसा तेली वगैरे मंडळी तंटा तोडण्या करितां घेऊन आलो होतो. तुह्मी रुपयाचा स्विकार केला नाहीं. उलट आह्मास ह्मटलेकीं रुपये येते, रुपये कोठें गेले होते काय? आज नाहीं उद्या येतील, दस्ताऐवजही मला पहावा लागेल. ८।१० दिवसानीं रुपये घेऊन या ह्मणजे तुमचा दस्ताऐवज तुह्मांस देऊं. या तुमच्या बोलण्याची आह्मांस खात्री पटली नाहीं. तुमचे मनांत माझें शेत गिळंकृत करण्याचा विचार आहे. असें मला पक्के वाटल्यावरून मी दुसऱ्या सावकाराचे पैसे काढून तुमचे जाभाड्यांतून माझा घाम मी काढण्याच्या हेतूनेंच आलो परंतु तुमचे मनांत पुरी बेईमानकी असल्यामुळें तुह्मी ती पचविण्याचाच संकल्प केला आहे या विषयीं संशय राहिला नाहीं. मी अती गरीब मनुष्य आहे हे तुह्मी जाणत असूनही आमचे सारख्याशी तुह्मी राक्षसी वतन करणें हे योग्य नाहीं तुमचे सारख्यानें गरीबाचा दुवा घ्यावा यातच ठीक आहे असो. सदर्हू रुपये हरभान महादजी मोरे रा० बोरगांव खुर्द याजपाशीं अनामत आहेत. तरी ते आठ दिवसाचे आंत रुपये न्यावे व त्याबद्दल भरपावती त्यास द्यावी. असे नोटीस पावल्यापासून आठ दिवसांचें आंत न केल्यास तुमचें गहाणाचें रुपयाचे व्याज तर तुह्मास मिळणार नाहींच उलट मी काढलेलें रुपये ६४० याचे दरमहा दरशेकडा २ रुपये व्याज तुह्मी रकम न नेईपर्यंत जे होईल ते व नोटीशीचा खर्च असें मिळून तुमचे रुपयातून वजा केलें जाईल तुमचे पैशाबद्दल मी जबाबदार राहीलो नाहीं ह्मणून अगाऊ सुचना केली आहे कळावें. तारीख ६-३-१२ दस्तुर सदाशीव निंबाजी.

सही
मारोती वल्लद भानाजी लोढम रा०
सोनखास नि० खुद्द आंगटा.
नो. नं. १४९

नोटीस.

आकोळे येथील सर्वत्र मक्तेदार लोकांस जाहीर करण्यात येतें कीं, आकोलें म्युा कमीटीचीं रोड रिपेरीचीं कामें सन १९१२ । १३ सालाकरितां मक्त्यानें द्यावयाचीं आहेत. तरी सदर्हु कामें घेण्याची ज्या कोणाची इच्छा असेल त्यांनीं सदर्हु कामाबद्दलची, आपापलीं टेंडरें कमेटीचे ऑफिसांत ता० २६-३-१२ इ॥ चे आंत मोहोरबंद करून पाठविण्याची तजवीज करावी. कळावें ता० ११-३-१२

R. V. Mahajani

व्हॉइस चेअरमन म्युा कमीटी

आकोला

टीपः— कामाचीं एस्टिमिटे म्युा ऑफिसांत पहावयास मिळतील.

० नं० १३६

पत्रव्यवहार

(रा. रा. वऱ्हाडसमाचार कर्ते यांसः---

साष्टांग नमस्कार वि. वि. आपल्या जगमान्य पत्राच्या ता. १८ मार्चच्या अंकांत ' कंपनीचा हितैषी ' या सहीनें दिलेलें एक लांबलचक पत्र प्रसिद्ध झालें आहे. तें वांचून मला फारच खेद वाटला व त्याचें उत्तर देण्याचें अनिष्ट काम मला करावें लागतें याजबद्दल तर मला फारच वाईट वाटत आहे एका सार्वजनिक संस्थेच्या बाबतींत तें पत्र असल्यामुळें व त्यांत लिहिलेला मजकूर खोडसाळ, खोटी समजूत उत्पन्न करणारा व द्वेष–प्रचुर असल्यामुळें मला त्याच्या संबंधांत खरी माहिती देणें जरूर झालें आहे; विशेषतें या पत्रांत माझ्या नांवाचा जरी उल्लेख केला नाहीं, तरी मलाच अनुलक्षून कांहीं दोषारोप केले आहेत त्याजबद्दल माझें ह्मणणें काय आहे हें सर्व लोकांस कळविणें मला भाग झालें आहे. तरी सत्य प्रियतेच्या आपल्या कीर्तीस जागविण्या करितां माझ्या या पत्रास आपण जागा द्याल अशी उमेद आहे.

सदर पत्रांतील मजकूर केन प्रकारेण जनतेच्या समोर यावा असा एका सभ्य गृहस्थाचा फारच हट्ट होता. कंपनीच्या डायरेक्टरांच्या सभेच्या मार्फत त्याची प्रसिद्धी व्हावी ह्मणून त्यांनीं भगीरथ प्रयत्न केले. परंतु या त्यांच्या वर्तनांत कांहीं हशील नाहीं. व निष्कारण भांडाभांडी उत्पन्न होऊन त्यांनीच ज्यास्त फजीती होईल असें डायरेक्टरांनीं दूरदर्शित्वानें पाहून त्यांचे ह्मणण्यास रुकार दिला नाहीं.

बरार ट्रेडिंग कंपनीचें काम मागील दिवाळीपर्यंत उत्तम रीतीनें चाललें होतें. या कंपनीचा एखादा तरी भाग आपल्यास मिळेल तर बरें होईल असें पुष्कळांस वाटत होतें. परंतु २५ रुपयांच्या भागास १० रुपय देऊन हि तो त्यांस मिळत नसे. त्याच कंपनीचे वाटेल तितके भाग आज घित्तींस विक्रीस तयार आहेत. यावरून कंपनीची स्थिति ' हितैषीनें ' लिहिल्याप्रमाणें साधारणपणें बिघडली असें नाहीं, तर लवकरच योग्य तजवीज केली नाहीं तर तिच्या अस्तित्वास देखील धक्का पोंचण्याचा पुष्कळ संभव आहे.

सामान्य–मनुष्य स्वभावास लोकांनीं दिलेला चांगुलपणा घेण्याचें आवडतें. हाताखालच्या लोकांनीं चांगलें काम केल्यामुळें वरिष्ठांची स्तुती होते; ती ते घेण्यास तयार असतात पण नोकराच्या वाईट कामामुळें दोष आला तर तो मात्र घेण्यास ते तयार नसतात निकृष्ट स्वभावाचे लोक तर आपल्या हातून घडलेल्या चुक्यामुळें येणारा दोष देखील आपल्या आंगीं लागूं देत नाहींत. उत्तम मनुष्य आपली चुकी कबूल करून त्याजबद्दल आपला खेद प्रदर्शित करितो. ज्या गृहस्थाच्या संबंधानें मी या पुढें लिहिणार आहे ते या तीन वर्गापैकीं कोणत्या वर्गांत येतील हें ठरविण्यास ठीक होईल ह्मणून हे सिद्धांत येथें दाखविले आहेत

गेल्या सालाकरितां डायरेक्टरापैकीं रा. महाजनी अध्यक्ष व रा. गोपाळराव सावरकर सेक्रेटरी होते. उमरावतीच्या शाखेचें काम पाहण्यासाठीं रावसाहेब तळवळकर यांची योजना झाली होती. कंपनीच्या दुकानांची सर्व व्यवस्था या तीन गृहस्थांनीं चालविली व त्यांच्या कारकीर्दींत घडलेल्या गोष्टीबद्दल ते जबाबदार आहेत हें कोणी हि नाकबूल करणार नाहीं. आकोला, उमरावती व यवतमाळ येथील दुकानावरच सर्व उतन्नाची भिस्त आहे. वाशीमचें दुकान केवळ नांवाचेंच आहे व तें बंद करण्या विषयीं जनरल कमीटीचा ठरावहि झाला आहे. प्रथमच्या तीन्ही दुकानाची चांगली भरभराट होत चालली होती. अर्थात त्या दुकानचे म्यानेजरांच्या हुशारीमुळें व इमानदारीमुळें हा परिणाम घडला होता हे सांगणें नको. आठ दहा वर्षें पर्यंत इमानदारीनें व अत्यंत मेहनतीनें काम करणाऱ्या या नोकर लोकांना वर लिहिलेल्या तीन डायरेक्टरांनीं आपल्या वर्तनानें नाखुष केलें व त्यांना इतका त्रास झाला कीं त्यांनीं आपआपल्या कामाचा राजीनामा दिला. आकोला आणि उमरावती येथील म्यानेजरांनीं त्यांच गांवीं कंपनीच्या दुकाना शेजारीच आपली स्वतंत्र दुकानें घातलीं. तीं दुकानें उत्तम रीतीनें चालत असल्यामुळें कंपनीचें फारच नुकसान होत आहे. या गोष्टीचा ताबडतोब योग्य बंदोबस्त केला नाहीं तर कंपनीची स्थिति दिवसेंदिवस बिघडतच जाईल अशी सर्वांची खात्री झाली आहे.

अशा स्थितींत वर लिहिलेली डायरेक्टर त्रयींची कारकीर्द नसावी व दुसरे लोक त्याचे जागीं नेमावे असें भागीदारास वाटणें साहाजिक आहे. बहुतेक भागीदारांचें या प्रमाणें मत आहे सबब या त्रयीनें आपल्या जागा सोडाव्या असें त्यांना खाजगी तऱ्हेनें सुचविलें गेले पण त्याचा कांहीं उपयोग झाला नाहीं. त्यांच्या कारकीर्दीचा अनिष्ट परिणाम झाला हें जाणून त्रयीनें राजीनामें द्यावयाचें परंतु तसें न करितां भागीदारांच्या मतास झुगारून देऊन भांडाभांडी करण्यास तयार झाले. यामुळें हें प्रकरण विकोपास गेलें व त्याजबद्दल त्रयीच जबाबदार आहे.

या पुढील भांडणांत रा. सावरकर यांना शिरतां आलें नाहीं. तीनवर्षांची मुदत संपल्यामुळें ते सहजगत्या कामावरून निवाले. बाकीच्या दोन गृहस्थांनीं मात्र अकांडतांडव चालविलें आहे. ता. १७ मार्चेरोजीं कंपनीची वार्षिक जनरल सभा भरली होती त्या प्रसंगी या त्रयीचा प्रश्न निघाला होता. त्यांच्या चुकीमुळें नुकसान झालें सबब त्यांना त्यांचे वेतन देऊ नये अशी सुचना मी आणिली होती तेव्हा एकच गडबड उडून गेली. सर्व लोक टकमका एकमेकाकडे पाहूं लागले. वर लिहिलेल्या तीन डायरेक्टरांच्या घातक चुक्या झाल्या खऱ्या परंतु तेव्हढ्या करितां उघड रीतीनें त्यांना दोष देणें चांगलें नाहीं, त्यांनीं यापुढें कंपनीच्यातर्फे काम करण्याचें सोडून दिलें ह्मणजे पुरे आहे व तें ते करतील असें रा. दाते वकील यांनीं मला सुचविलें. आपल्या जागा सोडून देण्यास हे लोक तयार नाहींत. ह्मणूनच मला माझी सुचना आणावी लागली असें मी रा. दाते यांना सांगितलें. तेव्हां रा. दाते यांनीं रीतीनें सदर डायरेक्टरांची कान–उघाडणी केली. त्याचा व्हावा तसा परिणाम झाला. रा. महाजनी व तळवळकर यांनीं इतर डायरेक्टर बरोबर आपले राजीनामे दिले व मी माझी उपसुचना परत घेतली.

मुदत संपल्यामुळें ज्या दोन डायरेक्टरांच्या जागा रिकाम्या झाल्या होत्या त्या ठिकाणीं याच सभेंत माझी व रावसाहेब दामले यांची योजना झाली, नफा किती वाटावयाचा हें ठरले व राजीनामें दिलेल्या चार डायरेक्टरांच्या नेमणूका करण्याचें काम सुरूं झालें. परंतु कायदेशीर अडचणीमुळें हें शेवटलें कार्य सदर सभेला करता येत नाहीं असे ठरल्यामुळें तें करण्या करितां दुसरी जनरल सभा भरवावी असा चेअरमन (रा. महाजनी) यांनीं निकाल केल्यामुळें तें काम तसेंच राहिलें.

ह्या सभेचें काम संध्याकाळ पर्यंत चाललें होतें. दुसरें दिवशीं उजाडतें न उजाडतें इतक्यात, सकाळीं आठ वाजतां म्यानेजिंग कमीटी भरणार आहे अशी नोटीस मजकडे येऊन थडकली. गडबड करून धावत पळत मी गेलों. रा. महाजनी रावसाहेब तळवळकर व रा. वैद्य आणि मी इतकें इसम हजर होतो. सभेच्या कामास सुरुवात झाली. डायरेक्टरापैकीं कोणास तरी सेक्रेटरी व चेअरमन निवडण्या करितां ही सभा बोलाविली होती. पूर्व दिवशीं ठरल्या प्रमाणें राजीनामे दिलेल्या चार डायरेक्टरच्या जागीं दुसरे लोक निवडण्या करितां जनरल सभा भरविण्याचा प्रश्न या सभेंत नव्हता सर्व डायरेक्टरांच्या नेमणुका झाल्यानंतर सेक्रेटरी आणि चेअरमन यांची नेमणुक व्हावयाची. असें असून ता प्रश्न बाजूला टाकला गेला यांत कांहीं तरी गोम आहे असें मला वाटलें. चेअरमन महाजनी व रावसाहेब यांनीं सुचविलें कीं रावसाहेब दामले यांना चेअरमन नेमावें व मला सेक्रेटरीचे जागीं मुक्रर करावें. सेक्रेटरीची जागा पतकरण्याचें मी सपशेल नाकारिलें तरी तें न जुमानतां व माझी नाखुषी लिहून देखील न ठेविता, बहुमतानें माझी नेमणूक केली. प्रस्तुतच्या

ंति नाहींशी करून त्याल...

...ठीं खुद्द परमेश्वराच्या श्रीवेदा...

अवतीर्ण व्हावें लागलें...

...च्या पुत्रांनीं वेद बुडविले

ऋर्प नीं पुढें होऊन

या कथेंतलें मर्म काय

...रल शौनक याच्य वेळीं

कबू... नेकट आलें होतें,

आहे. ...चा ...र्णय पुन.

रिका...चें रहस्य काय

जागीं दुस... भार्गभूमि व

सभा भरावें असेच अ-

सभेंत कां ...केलीं ही

ताबडतोब ...सगाचा पु-

राजीनामे दिले...चा गोष्ट

आग्रास काढून अशी

जागा सोडणार ...ची

आणि तळवळकर ह्यां...

...य सेक्रेटरीचें काम

...नाहीं ह्मणून मला

महाजनी आणि

होतें. त्यांच्या

...व दुसरी जन-

रोग... करण्याचें

पद्ध... हि फेली

आ...

डायरेक्टरांच्या

...साठीं जनरल

सदर म्यानेजिंग

याचें रहस्य

...वे दिवशीं आह्मी

जनरल कमीटी

आह्मी आपल्या

... रा. महाजनी

स्पष्ट बोलून दाख-

विलें असें करण्यांत ...चा हेतु काय असावा हे सांगण्याची जरूर नाहीं. आपण काम नीट केलें व आपण दोषास पात्र नाहीं हे जनरल कमीटीनें ठरवून घेण्याचा त्यांचा इरादा होता व तो ...हें प्रसिद्ध केलेल्या ' हितैषी'च्या पत्रावरून स्पष्ट दिसते.

रिकाम्या झालेल्या चार जागेवर दुसरे लोक निवडण्यासाठीं व इतर कांहीं बाबी संबंधानें विचार करण्याकरितां जनरल ... बोलाविण्याचे अखेरीस ठरलें व या ... करितां ता. ३१ मार्च मुक्रर केली ... त्या सभेंत आपल्या वर्तणुकीच्या प्र... निकाल करून घेण्याचा सदर द्विमूर्तीचा हेतु आहे व त्या हेतुच्या सिद्ध्यर्थ लोकांची मनें आपल्या तर्फेनें वळविण्याकरितांच ' हितैषीचें ' पत्र प्रसिद्ध झालें आहे.

हितैषीच्या पत्रांत, घडलेल्या सर्व गोष्टींचा खुलासा मुळींच केला नाहीं. मला अनुलक्षून हितैषीनें तोंडसुख घेतलें आहे एवढेच काय तें त्या पत्रांत आहे. जनतेच्या उच्च न्यायासनासमोर येणाऱ्या गृहस्थानीं आपल्या मुकदम्याची सर्व हकीकत मांडणें जरूर होतें असें का झाले नाहीं बरें ? आपली बाजू लंगडी आहे ती आहे तशी लोकांसमोर मांडली असतां यश यावयाचें नाहीं हें जाणून ' हितैषी'च्या द्वारे त्यांनीं आपला लंगडा प्रयत्न केला आहे. या प्रकरणाची भवति न भवति करण्यांत हशील नाहीं, विनाकारण शुष्क वाद होऊन लोकांत हांसें होईल, असें पाहूनच रा. दाते यांनीं पोक्त विचार सांगून डायरेक्टरांकडून राजीनामे देवविले. दिलेले राजीनामे नाकबूल करून आपल्या वर्तणुकीची शहानिशा करून घेण्याकरितां रा. महाजनी व तळवळकर हे आग्रह होऊन आतां तयार झाले आहेत व माझ्यावर त्यांनीं आपल्या वाग्बाणाचा भडिमार सुरूं केला आहे. अशा प्रसंगीं माझ्या मनांत असले तरी स्वस्थ बसतां येत नाहीं हे सर्व लोक कबूल करतील. यामुळें होणाऱ्या फजीतवाड्याबद्दल सदर द्विमूर्तीच जबाबदार होईल, इतकें सांगून ' हितैषी'च्या पत्राचा विचार पुढील अठवडीं करीन.

आपला

व्यंकटेश कृष्ण देसाई.)

वऱ्हाडसमाचार.

चैत्र शुद्ध ७ शके १८३२ दुंदुभिनाम संवत्सर

विसाव्या शतकांतले श्री वेद व्यास.

—०*०—

हजारों वर्षां पूर्वी आमच्या आर्यपूर्वजांनीं ज्या वैदिक मंत्रांची रचना करून आह्मांस उपकृत करून ठेविलें त्या मंत्रांच्या अर्थाचा व रहस्याचा हल्लीं बहुतेक लोप होत चालला आहे व तो केवळ आमच्या उपेक्षेमुळे किंवा अनास्थेमुळें हा अत्यंत खेदाची व लज्जास्पद गोष्ट ह्मटली पाहिजे. वेदाच्या मंत्रांचा अर्थ सायणाचार्यांनीं एके प्रकारें, करावा, दयानंद स्वामींनीं अन्य प्रकारें करावा, आणि संस्कृत व्याकरणाचा प्रथम पाठही ज्याला पायाशुद्ध मिळालेला नाहीं अशा एखाद्या पाश्चात्य पंडितानें तिसऱ्याच प्रकारें करून 'सायण येथें साफ चुकला आहे' असे ह्मणण्याचें धाष्टर्य करावें असा अनवस्थाप्रसंग सध्या ओढवला आहे. पूर्वपरंपरा दिवसेंदिवस तुटत चालली आहे जुन्या पद्धतीनें शिकलेले पंडित हळूं हळूं कालाच्या भक्ष्यस्थानीं पडत चालले आहेत व त्यांचीं जागा पटकावण्यास एकेका शास्त्राच्या अध्ययनांत सारा जन्म घालविलेले आधुनिक विद्वान् कोणी पुढें येत नाहींत या गोष्टीचा परिणाम काय होणार तो दिसतोच आहे. आज वेदांची अर्थासंबंधानें जी स्थिति झाली आहे तीच हळू हळूं न्याय, अलंकार, व्याकरण वगैरे शास्त्रांची व्हावयाची आहे. ही स्थिति पाहून कोणा इतिहासाभिमानी भारतीयाला दुःख होणार नाहीं ? वैदिक भाषेचा लोप होऊं नये व त्यांच्या अर्थाविषयीं संदिग्धता राहूं नये ह्मणून आमच्या ऋषींनीं फार दूरदृष्टि वापरून योग्य तजविजी करून ठेविल्या असतां ही त्या भाषेवर लुप्त होण्याचा प्रसंग आला. या तजविजी कोणत्या त्याचें स्मरण सुद्धां आज फारसें कोणास राहिलें नाहीं. मग त्याच्या अध्ययनाची गोष्ट तर दूरच !

वैदिक भाषेच्या अर्था संबंधानें संदेह उत्पन्न होईल तेथें त्याच्या अर्थ निर्णयासाठीं प्राचिन काळीं निघंटु नामक कोशग्रंथ रचण्यांत आले. हे ग्रंथ अनेक होते. त्यातला एक मात्र आज अवशेष राहिला आहे या निघंटु ग्रंथांत एकार्थवाची शद्बांची रचना कशी केली असे तें पुढील उदाहरणावरून दिसून येईल.

गौः । ग्मा । ज्मा । क्ष्मा । क्षा । क्षमा । क्षोणी । क्षितिः । अवनिः । उर्वी । पृथ्वी । मही । रिपः । अदितिः । इडा । निर्ऋतिः । भू । भूमिः । पूषा । गातुः । गात्रा ।

या निघंटूचे पांच अध्याय आहेत. पहिल्यांत सतरा, दुसऱ्यांत बावीस, तिसऱ्यांत तीस, चवथ्यांत तीन व पाचव्यांत सहा पदें आहेत. या पदांची काळजी पूर्वक [illegible]णी केली असतां असें दिसतें कीं या ग्रंथाच्या रचनेच्या काळीं एकच गोशद्ब प्रथम पृथ्वीवाचक नंतर आकाश अथवा स्वर्गवाचक, गाईचा वाचक, त्यानंतर किरणवाचक, त्याच्या मागून तोच शद्ब वाङ्मवाचक अशा प्रकारें निरनिराळ्या अर्थांचा वाचक झाला.

अशा अर्थांच्या भिन्नत्वामुळें वैदिक मंत्रांच्या अर्थाला संदिग्धता प्राप्त होईल अशी भीती वाटून निघंटूच्या नंतर पुष्कळ काळानें महामुनि यास्क यांनीं आपला निरुक्त ग्रंथ रचिला. खरोखर याचवेळीं वैदिक मंत्रांच्या अर्थसंबंधानें मतभेद उत्पन्न झाले होते असें दिसतें. कारण एका ऋचेची व्याख्या करतांना या ग्रंथांत ह्मटलें आहे. 'चत्वारि वाक् परिमिता पदानि तानि विदुर्ब्राह्मणा ये मनीषिणः । गुहात्रीणी निहिता नेङ्गयन्ति तुरीयं वाचो मनुष्या वदन्ति' ॥ यांतल्या पहिल्याच 'चत्वारि वाक् परिमिता' या पदासंबंधानें केवढाली वाग्युद्धें पूर्वींच्या काळीं झालीं होतीं. ही चार प्रकारची वाक् कोणती ? कित्येक ऋषि ह्मणतात हे चार प्रकार ह्मणजे ओम् व भू, भुवः, स्वः या तीन व्याहृति होत. वैयाकरण ह्मणतात नाम, आख्यात, उपसर्ग व निपात, हीं तीं चार पदें होत. याज्ञिकाच्या मतें मंत्र, कल्प, ब्राह्मण व व्यावहारिकी हीं होत. निरुक्तकाराच्या मतें ऋक्, यजुः साम, व व्यावहारिकी हीं होत. अशा प्रत्येक ऋचेच्या पदाच्या अर्थासंबंधानें खटके उडूं लागल्या व त्यामुळें समजाचा घोटाळा उत्पन्न झाला तेव्हां यास्क मुनीनीं या सर्व भिन्न भिन्न मतांचा नीट विचार करून शद्बांचे व पदांचें अर्थ निश्चित केले. तेव्हां या पुढें वैदिक ऋचांचा अर्थबोध, व मंत्राचें उच्चारण किंवा व्याकरण याचे ज्ञान होण्यास यास्काचा ग्रंथ अत्यंत अवश्य साधन होऊन बसला. वेदाच्या अर्था संबंधानें आज जीं कित्येक मतें आहेत तीं त्याकाळीं ही होतीं वेदाचा अर्थच होत नाहीं त्यांचा अर्थ करूं पाहणें हा मूर्खपणाचा यत्न आहे असें ह्मणणारे जुनें ब्राह्मण जसें आहेत तसें त्याकाळीं ही होते. कौत्स नांवाचा एक विद्वान् ब्राह्मण या मताचा होता. या ब्राह्मणाचे अनेक शिष्य होते व त्यानीं आपल्या गुरूच्या मताचा प्रसार सर्वत्र केला होता. वेदाच्या सत्यस्वरूपाविषयींचें लोकांचें हें अज्ञान घालविण्यासाठीं यास्काला आपल्या ग्रंथद्वारें या मताचें खंडन प्रथम करावें लागलें.

वेदांच्या अर्थासंबंधानें जो मतभेद आज दिसत आहे त्याची परंपरा इतकी जुनी ह्मणजे हजारों वर्षांच्या मागची आहे. कौत्साच्या मागून ही वेदाच्या अर्थासंबंधानें आक्षेप घेणारे अनेक निघाले. पुराणग्रंथांत पुष्कळ ठिकाणीं असा उल्लेख आढळतो कीं वेदासंबंधाचा वाद यापूर्वी अठ्ठावीस वेळां उपस्थित झाला होता, व प्रत्येक वेळीं तो वाद मिटवून घोटाळा मोडण्यासाठीं व त्यामुळें समाजांत उत्पन्न झालेली अशांति नाहींशी करून त्याला स्थिर करण्यासाठीं खुद्द परमेश्वराला श्रीवेदव्यासाच्या रूपानें अवतीर्ण व्हावें लागलें होतें. सगर राजाच्या पुत्रांनीं वेद बुडविले तेव्हां विश्वामित्र ऋषींनीं पुढें होऊन त्यांचा उद्धार केला या कथेंतलें मर्म काय आहे? गृत्समदाचा पुत्र शौनक याच्यावेळीं ही वेदावर असेच संकट आलें होतें, त्यावेळीं या ऋषिपुत्रानें चातुर्वर्ण्य पुनः प्रस्थापित केलें या कथेचें रहस्य काय आहे? भार्ग ऋषीचा मुलगा भार्गभूमि व कृतपुत्र हिरण्यनाभ यांच्यावेळीं असेच अनर्थपात घडलेले होते, पण त्यावेळीं ही वेदाचा उद्धार झाला. त्याच प्रसंगाची पुनरावृत्ति आज घडत आहे. दुःखाची गोष्ट येवढीच आहे कीं मागें प्रत्येकवेळीं अशी संकटापात्ति आली त्यावेळीं तींतून वेदांची मुक्तता करणारा श्री वेदव्यास निर्माण झाला होता. तसा या विसाव्या शतकांत मात्र कोणी वेदव्यास अद्याप अवतीर्ण होत नाहीं. विसाव्या शतकाचा हा वेदव्यास कधीं, कोणत्या नक्षत्रावर, कोणत्या देशांत, जन्मास येणार आहे याविषयीं आमचे ज्योतिर्विद बंधु कांहीं सांगतील काय?

स्थानिक संस्था त्यांचें व उत्पन्न

म्युनिसिपालिट्या व लोकलबोर्डे वगैरे स्थानिक संस्थाकडे त्या त्या ठिकाणचें आरोग्य, रस्ते, शाळा वगैरेंची व्यवस्था सरकारनें सोपविलेली आहे. आणि सामान्यतः त्या संस्था आपल्या ऐपतीच्या व अधिकाऱ्याच्या मानानें ही व्यवस्था बरीच चांगली ठेवतात. तरी त्यांच्या हातून ती अधिक समाधान कारक होण्यासाठीं त्यांचें उत्पन्न पुरेसें आहे किंवा नाहीं आणि नसल्यास तें उत्पन्न कसें वाढवितां येईल तें सुचविण्यासाठीं सरकारी व बिनसरकारी गृहस्थांची कमिटी नेमण्यात येणें अवश्य आहे. अशी कमिटी नेमिली जावी अशी सूचना ना० मि० गोखले यांनीं वरिष्ठ कौंसिलापुढें आणिली होती, पण अधिकार विभागणी कमिशनच्या रिपोर्टाचा सरकार विचार करीत आहे त्यावेळींही ही सूचना विचारांत घेण्यात येईल असें आश्वासन फायनान्स मेंबरकडून मिळाल्यावरून ना० मि० गोखले यानीं आपली सूचना परत घेतली. या सूचनेवर भाषणें होऊन मग ती परत घेण्यात आली असती तर बरें होतें. तरी झालें असतें ह्मणजे या विषयासंबंधानें सरकारी अधिकाऱ्याचें ह्मणणें काय आहे या विषयाची आजपर्यंत उपेक्षा कां झाली, व आमच्या संस्थावर कित्येक वेळां नालायकपणाचा जो छाप सरकारी अधिकारी कां मारतात तो दोष वस्तुतः त्या संस्थांकडे आहे किंवा ज्या मर्यादित अधिकारांत व मर्यादित साधनांनीं वरिष्ठांच्या करड्या नजरे खालीं त्यांना काम करावें लागतें त्या त्यांच्या परिस्थितीकडे आहे या प्रश्नचा निर्णय तरी एकदाचा झाला असता. आरोग्य आणि शिक्षण हे मध्याचे दोन मोठाले प्रश्न आहेत, आणि हे दोन्हीं प्रश्न स्थानिक संस्थाना आपल्या मर्यादित उत्पन्नांत सोडवावे लागतात. याचा परिणाम स्पष्टच आहे. मास्तरांना पट्टा वाहणाच्या मजुरा- इतका सुद्धां पगार पडत नाहीं आणि ज्यांच्या हातीं आमच्या राष्ट्राचे भावी आधारस्तंभ आमची तरुण पिढी तयार करण्याचें काम येऊन पडतें. आरोग्याविषयीं ही तीच रड. अगोदर मलेरिया, देवी, गोवर, वगैरे रोग दुःसाध्य. त्यांत पुनः उपचार सशास्त्र पद्धतीनें झाले नाहींत ह्मणजे कथभाग आटोपला. खेडेगांवांत डाक्टरांचें काम करणाऱ्या इसमाचें वैद्यकीशिक्षण कितीसें झालेलें असणार ! आणि अशा माणसाचें हातीं लोकांच्या आरोग्याच्या---त्यांच्या जीवनाच्या --किल्ल्या द्याव्या लागतात. खेडेगांवांतून तर काय पण कित्येक शहरांतून सुद्धां ड्रेनेज [मोऱ्या] नसतात. पाण्याचा पुरवठा नाहीं ही ओरड सर्वत्र आहेच. हीं सगळीं कामें ज्या स्थानिक संस्थांना करावयाचीं असतात त्यांचें जवळ त्या कामांच्या महत्वाच्या मानानें पैसा व अधिकार नकोत काय ? पण आमचे संस्थाजवळ मूळीं याच दोन गोष्टींचा तुटवडा असतो. ही शोचनीय स्थिति दूर करण्याचे उद्देशानें केलेल्या ना० मि. गोखले याच्या सूचनेचा वर सांगि[illegible] त्याप्रमाणें निकाल लागला आहे [illegible] आता स्वतः सरकार या संबंधांत [illegible] मुक्काम करतें तें आतां पहावें. [illegible] सी. पी.

ना. गोखले यांचे बिल—

शेवटीं ना. मि० गोखले यांचे सक्तीचें व मुफत करण्या संबंधाचें बिल कौंसिलपुढें येऊन ३८ विरुद्ध १३ मतांनीं तें नापसंत झालें. हा निकाल पूर्वीपासूनच अनपेक्षित होता असें नाहीं. जेव्हां बहुतेक सगळ्या प्रांतिक सरकारांनीं एकमतानें त्याचा निरोध केल्या [illegible] झालें तेव्हांच खरोखर या [illegible] चा निकाल लागल [illegible] कसाईची दुकान [illegible] कल [illegible] होती. त्या दुकानची [illegible] आतल्या [illegible] अनामत ठेऊन एकंदर रुपये ११५ [illegible] सरका[illegible] आहे. शिवाय कच्चा लोकांस अपर्ते पडतील [illegible] गोष शंभर रुपयाचे विकले होता. त्याच[illegible] त्या रुपयाचा हवाला घेतला चिटणवीस यांच[illegible] आहेत. आणि रोजचें रोज बानीनें कौंसिलांत [illegible] अनामत ठेविल्याबद्दल टि- या बिलाविषयीं किती [illegible] हातनें लिहिलेलें आहे. तेंही बहुतक वळून चुक[illegible] ११ तुमचेपासून मि० दादाभाई हे या बिला[illegible] मागितलें असतां णाऱ्या पक्षाला जाऊन मिळती [illegible] चाळवेन कोणाच्या ध्यानीं मनीं आलें नव्ह[illegible] बिलाचा उद्देश मि० दादाभाई यांना [illegible] मेंबर आहे. शिक्षण प्रसारामुळें होणारें महत्का[illegible] हा त्याना इष्ट वाटतें. याप्रमाणें मूळ तत्व मान्य असतां केवळ बारीक सारीक मतभेदाला महत्व देऊन त्यांनीं बिलाला विरोध करावा ही अत्यंत शोचनीय गोष्ट आहे. ना. सर गंगाधरराव चिटणवीस यांच्या संबंधानें आह्मी विशेष लिहूं इच्छित नाहीं. सध्याच्या कौंसिलाच्या मोसमांत त्यांचें अंतरंग जितकें स्पष्टपणें बाहेर आलें तितकें पूर्वीं कधीं आलें नव्हतें. थोड्या दिवसांपूर्वीं पोलिसाबद्दलचा, व मि० कौंसिलाचा प्रश्न कौन्सिलांत निघाला होता तेव्हां सर साहेबांच्या खऱ्या स्वरूपाचें आविष्करण ना० मि० गोखले यांनीं यथेच्छपणें केलेंच होते. यांही बिलाचे वेळीं मि० गोखले यांनीं सर साहेबांचा

खरपूस समाचार घेतला. सर साहेबांच्या मतें शिक्षण प्रसार हा मद्यपान प्रसारासारखा अनिष्ट कार्य करणारा असेल तर शिक्षण अजिबात बंद करण्याविषयींचें एखादें बिल किंवा ठराव आणून ते आपलें मनोधैर्य कां प्रकट करीत नाहींत तें कळत नाहीं. शेणाची बाहुली वरून रंगवून किर्तीहीं सुशोभित केली आणि कांहीं काळ पाहतां त्यांनीं लोकांत चित्र आकर्षिलें तरी अखेर त्यांचे अंतरंगांतली घाण केव्हांना केव्हां बाहेर यावयाची हेंच खरें.

मुसलमान बंधू कडून या बिलाला जितका विरोध होईल असें अगोदर वाटलें होतें तितका झाला नाहीं. इतकेंच नाहीं, तर उलट अपेक्षेपेक्षां अधिक पाठिंबा मिळाला हें पाहून आह्मांस अत्यंत संतोष वाटतो नवाब सय्यद महंमद व मि० जिन यांच्या सारख्या विचारी आणि सद्य स्थितीशीं पूर्ण ओळख असलेले सभासदांनीं तर या बिलाला अनुकूल अशीं जोरदार भाषणें केलीं. ना. मि. मदनमोहन मालवीय व ना. रा. ब. मुधोळकर यांच्यासारख्या सुशिक्षित सभासदांनीं आपल्या उत्तम सयुक्तिक प्रमाणांनीं मंडित भाषणें करून ना. मि. गोखले जला साह्य केलें तें यथोचितच ... बिलावरच्या मताची अ... करण्यांत अर्थ नाहीं. मध्या... क्षत झालें आहे की एखादी ...ताची गोष्ट कोणा सभासदानें कौं सिलपुढें आणिली तर तिचा निःपक्षपातानें विचार होऊनच निकाल लागतो असें नाहीं. पेक सभासद केवळ बडे बापके बेटे कित्येक सरकारच्या कृपा छत्राखालीं मानार्थिक मानाला ... करून देतो. त. विचार त्या नंतर पुन्हा आठ ' परकरून द्यावे असें ह्मटल्याव ह्मणाले कीं मदतू देतकार्य खडकर व रावजी ...त्र अमदाबू कुणबी यांसप्रमाव पडूकरून दिलीत. ना. मि. नावे खरेंद' अवयश येण्यास त्यावरून अधिकाऱ्यांचा विरोध खरेदींच्या देशी सभासदात ...व वर वर्णिलेली शोचनीय ...त. ही गोष्ट यावेळीं जशी बाहेर आली, तशी पूर्वी क्वचितच असेल.

प्रांतिक सरकारांनीं ज्या प्रमाणांच्या आधारावर ना. मि. गोखले यांच्या बिलाला विरोध दाखविला होता त्यांची चर्चा यापूर्वीच वर्तमानपत्रांतून होऊन चुकली आहे. परवा ना. मि. बलटर, ना. मि. शार्प वगैरे सरकारी सभासदांच्या भाषणांतून त्याच मतांचा व त्याच प्रमाणांचा उल्लेख झालेला असल्यामुळें त्या चर्चेचें चर्वितचर्वण आह्मी करीत नाहीं. ना. मि. गोखले यांनीं सर्वांच्या टीकेस समर्पक उत्तर दिलें तें खरोखर वाचनीय आहे. मुंबईचे गव्हर्नर सर जॉर्ज क्लार्क यांचे पासून तों ज्यांना प्रस्तुत बिलाचा उद्देश काय आहे तें मुद्दां नीटपणें कळलेंच दिसत नाहीं अशा ना. मि. शफी यांच्या पर्यंत मर्वांच्या टीकेंतले ठळक मुद्दे घेऊन ना. मि. गोखले यांनीं त्यांचें खंडन व आपल्या बिलाचे मंडन केलें. तें करतांना इंग्लंड जपान, फिलिपैन बेटें वगैरे देशांतून शिक्षण केव्हां व कशा प्रकारें सक्तीचें करण्यांत आलें व त्यापासून त्या त्या राष्ट्राचें कसें हित झालें वगैरे गोष्टीसंबंधानें गैर समज उत्पन्न करणाऱ्या कित्येक गोष्टी ना. मि. शार्प यांच्या टीकेंत आल्या होत्या त्यांचेंही आविष्करण यांना करावें लागलें. शिक्षणाचा प्रसार करण्यास झटण्यापूर्वी शिक्षणाचें स्वरूप उन्नत करण्यास लागलें पाहिजे असें ह्मणणारें मुंबई सरकार ग्राम्य शाळांतला नवा अभ्यासक्रम वगैरे ठरवितांना वरील तत्व कसें विसरलें आहे तेंही त्यांना दाखविलें, आणि शेवटीं अतिशय कळकळीनें त्यांनीं कौंसिलांतल्या आपल्या सहकारी मित्रांस विचारलें कीं देशांत शिक्षण सार्वत्रिक करण्यास सध्याच्या गतीनें एक शतकाहूनहि अधिक काळ लागेल इतका काळ तुह्मी घेणार कीं थोडीशी जलदी करून वीस पंचवीस वर्षांच्या अवधींत इतर राष्ट्रांच्या बरोबरीला येऊन पोंचण्याची कांहीं खटपट करणार या प्रश्नाचें उत्तर द्या. या प्रश्नाचें उत्तर देतांना ३८ सभासदांनीं बालाची मंदगतिच आह्मांस पसंत आहे असें दिलें आणि या अडतिसांत बहुतेक सगळे युरोपिन सरकारी व बिन सरकारी सभासद होते. हिंदुस्थान प्रागतिक नाहीं, प्रगतींत त्याचें पाऊल अत्यंत मंद आहे. हिंदुस्थानचे लोक पुराणप्रिय आहेत, वगैरे आरोप आतां कोणाच्या संबंधानें अधिक यथार्थ ह्मणावेत! हिंदुस्थानच्या लोकांच्या कीं हिंदुस्थानांतल्या युरोपियन अधिकाऱ्यांच्या?

सलाम

युरोपियन अधिकाऱ्यांना कोणीं, केव्हां व कशा रीतीनें सलाम करावयास पाहिजे. यासंबंधानें नेहमीं प्रश्न उपस्थित होतो, त्याचा समाधानकारक निकाल लागेल अशा रीतीचे कांहीं नियम सरकार प्रसिद्ध करील तर पुष्कळ घोटाळा दूर होऊन देशी लोक आपला बुद्धिपुरःसर अपमान करतात असा जो कित्येक युरोपियन अधिकाऱ्यांचा निष्कारण गैरसमज कांहीं प्रसंगीं होतो तो होण्याचेंही कारण राहणार नाहीं. असे नियम व्हावेत ह्मणून ना० मि० करंदीकर यांनीं मुंबईच्या कायदे कौंसिलांत सुचविलें होतें, पण त्या सरकारला या गोष्टीची अवश्यकता दिसत नाहीं असें उत्तर मिळालें. नुसत्या सलामाचाच प्रश्न नाहीं तर एकंदरीनें युरोपियन अधिकारी व बिन अधिकारी व देशी लोक यांनीं परस्परांशीं कसें वागावें याविषयीं दोघांतही मोठें अज्ञान आहे हें अज्ञान दूर करण्याची व गैर समजास जागा न ठेवण्याची अवश्यकता मुंबई सरकारास दिसूं नये हें खरोखर आश्चर्य आहे. मद्रास सरकारनें या बाबतींत आपली जबाबदारी ओळखून योग्य नियम ठरविले व ते सर्क्युलरांच्या द्वारें जाहिर केले त्यांपासून बराच फायदा झाला असला पाहिजे अशी आमची समजूत आहे. एकदा नियम ठरले ह्मणजे त्या नियमांप्रमाणें वर्तन ठेवण्याविषयीं खबरदारी घेतां येते. पण नियमच नसले ह्मणजे अधिकाऱ्यांच्या केवळ लहरीवर मानापमानाचा प्रश्न अवलंबून राहतो. कित्येकांना सलाम केलेला आवडतो, कित्येकांना तोच चीड आणितो. अशा स्थितींत बिचाऱ्या देशी लोकांना कसें वागावें याविषयीं मोठी अडचण येऊन पडते. याकरितां कांहीं तरी ठराविक नियम असलेले बरे. इतर प्रांतिक सरकार हीं मद्राससरकारचें अनुकरण या बाबतींत करतील अशी आह्मास उमेद आहे.

कोळशांनीं मांडलेला अनर्थ.

सध्या साऱ्या जगभर जर एखाद्या विषया संबंधाची चर्चा असेल तर ती इंग्लंडांत सुरू असलेल्या कोळशांच्या खाणींतल्या मजुराच्या संपाबद्दलची होय. आतापर्यंत १६ लक्ष मजूर काम सोडून घरीं बसले आहेत. याचा परिणाम असा झाला आहे कीं रेलवे, ट्राम, विंजनें चालणारे कारखाने, गिरण्या, आगबोटी, सगळ्यांचीं कामें लवकरच बंद पडण्याची भीती वाटत आहे. हीं बंद पडलीं ह्मणजे अर्थातच व्यापार बंद पडणार, पोटाचें कामाला हरकत येणार, रस्त्याचें व्यवहार प्रवास, सर्व कांहीं जागच्या जागीं थांबणार घरांत दिव्याचा प्रकाशसुद्धां मिळणार नाहीं. इंग्लंडचा इतर पुष्कळ देशांशीं व्यवहार असल्यामुळें या संपाचें अनर्थ इंग्लंडांतच थांबणार नाहींत, साऱ्या जगाला त्याचा संपर्क पोंचेल. ह्मणून लोक चिंताग्रस्त झाले आहेत इतर देशांतून कोळसे न्यावेत तर आगबोटींनीं ते नेण्यास परवडत नाहींत. विलायतेंतल्या या संपाचा परिणाम आताच इकडे हिंदुस्थानांत दिसूं लागला आहे. मुंबईतले कारखानदार कोळसा पुरेसा कसा मिळेल ह्मणून चिंताग्रस्त झाले आहेत. जो कोळसा एक दीड महिन्यापूर्वी १३ रुपये टन मिळत असे तो आतां २३ रु. टन प्रमाणें विकला जात आहे. इतकी भारी किंमत देऊनही कोलंबो सारख्या दूरदूरच्या ठिकाणचे कारखानदार कलकत्त्याहून कोळसा नेत आहेत. कलकत्त्यासही तो लवकरच मिळेनासा होईल असा रंग दिसतो. कारण कलकत्त्याची रोजची कोळशाची आयात पांच हजार टनांची असून निर्गत माल ६ हजार टनांवर आहे कोळसा महाग झाल्यामुळें इतर जिन्नसांतीहा त्याबरोबर महागाई होण्याचा संभव आहे. अगोदर महर्गता होतीच. त्यांत पुन्हा 'गंडकस्योपरि पिंडकः संवृत्तः।' हा सगळा अनर्थ कोळशाच्या पायीं!

वऱ्हाडवृत्त

हवामान—दिवसा ऊन फार प्रखर असतें. रात्रीं चांगल्या थंड असतात. उष्णतेचे विकार ह्मणजे ताप वगैरे आजार गांवांत पुष्कळ उद्भवले आहेत. इतर रोगराई कांहीं नाहीं.

रा. रा. एफ. जी. स्लाय कमिशनर, वऱ्हाड हे गेल्या शुक्रवारीं नागपूर मेलनें विलायतेला रवाना झाले. त्यांच्या सन्मानार्थ येथील स्टेशनावर सार्वजनिक पानसुपारी देण्यांत आली.

रा. रा. त्रिम्बक लक्ष्मण चिपळूणकर एल एम ॲंड एस हे वैद्यकाचें ज्ञान व शस्त्रक्रिया हीं वाढविण्यासाठीं गेल्या शनिवारच्या आगबोटीनें विलायतेला गेले आहेत. हे गृहस्थ बुद्धिमान, व्यासंगी व निश्चयी आहेत तेव्हां ते दीड दोन वर्षांच्या अवधींत आपला विद्याभ्यास पुरा करून विजयी होऊन येतील असा आह्मांस पूर्ण भरंवसा आहे.

नाट्यसंमेलन—आठवें वार्षिक संमेलन यंदा इस्टर सुटींत ७।८।९ एप्रिल रोजीं उमरावतीस भरणार असून अध्यक्षस्थान रा. रा. मोरो विश्वनाथ जोशी हे स्वीकारणार आहेत. वऱ्हाडांत कवी, नाटककर्ते व नट प्रसिद्ध आहेत पण संमेलनाचा योग हा पहिलाच आहे. सेक्रेटरी रा. रा. अनंत वामन वर्वे हा पुष्कळ प्रयत्न करीत आहेत आणि हा समारंभ चांगला उपयुक्त व मनोवेधक होईल असा अंदाजा आहे.

मेजर डी. ओ. मारिस सेशन जज, पूर्व वऱ्हाड हे एप्रिलच्या ५ वे तारखेपासून सहा महिन्याच्या रजेवर जात असून यांच्या जागीं रा. रा. सी. बी. एन. कामा यांस सेशन जज नेमण्यात आले.

रा. रा. एम. सी. कामरी असि० कमिशनर यांची बदली उमरावतीहून आकोल्यास झाल्या अन्वयें ते येथें दाखल झाले आहेत.

रा. रा. टॉमकिन्स असि० पोलिस सुपरिन्टेंडंट यांस इलिचपुरास बदलण्यांत आलें.

रा. रा. सैफुद्दीनखान ए. अ. क. यवतमाळ यास पुढील महिन्याच्या १९ तारखे पासून ३ महिन्यांची हक्काची रजा मिळाली. आणि त्याच्या जागीं रा. रा. रघुवीरसिंह दुनियासिंह ए० असि० कमि० यांस यवतमाळास नेमण्यांत आले.

धार्मिक शिक्षण—गेल्या १७ वे तारखेला वऱ्हाडांतील कांहीं थोर हिंदुमुसलमान पुढाऱ्यांची सभा रा. रा. स्लाय कमिशनर यांनीं भरविली होती आणि तेथें सर्वांचा अभिप्राय गोळाबेरजेनें असा ठरला कीं धार्मिक शिक्षण प्रत्येक धर्माच्या मूलबीज सामान्य तत्वाच्या धोरणानें शालागृहांतून चालू करणें विशेष लाभाचें होईल.

येथील तुरुंगांतील कैद्यांस दर अठवड्यास धर्मशिक्षण देण्याची सुरुवात झाली असून ती सरकारला फार पसंत आहे.

रा० रा० जे० जी० बोर्न सबजज, उमरावती यांस एप्रिल १९ पासून ६ महिन्याची रजा मिळाली.

'बरार ट्रेडिंग' कंपनीचे नवीन चार डायरेक्टर नेमण्यासंबंधानें येत्या रविवारीं सकाळीं सभा भरणार आहे. कंपनीच्या हिताच्या मर्यादेपलिकडे कांहीं कळकळी मंडळी परस्परांवर वाग्बाण सोडण्याची व बहुमत विशाळपांत घालण्याची पराकाष्ठा करीत आहेत.

'**चित्रमयजगत**' या पुण्याच्या अन्वर्थक मासिकाचा दिल्ली दरबारचा २रा अंक नुकताच मिळाला. हा अंक फार प्रेक्षणीय आहे. देशी चित्रशाळेची इतकी सुबक छापणी स्तुतीला पात्र आहे. यांतील वर्णनेंही चांगलीं उतरलीं आहेत. दोन वर्षांतली या मासिकाची भरभराटी पाहून त्याच्या प्रकाशकाचा धन्यवाद केल्यावाचून रहावत नाहीं.

नोटीस

नोटीस बेशमी सदाशीव सखाराम पाटील कुणबी रा० सायखेड परगणे जामोद ता० जळगांव यांस —

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं मौजे सायखेड येथील सर्व्हे नंबर १९१ एकर गुंठे हीं दोन्हीं

९८

१४८ १८०२६

शेतें माझ्या जवळ पट्ट्यानें आहेत. त्या पैकीं ९ वर्षे पुरीं होऊन येणारें साल १० वे आहे. या १६२२ चा पट्टा तुह्मी माझ्या कडून ता. २३।१।०८ रोजी इतर चार साल्च्या पृथक पट्ट्याबरोबर करून घेतला आहे. सदर्हू शेतापैकीं मोटें शेत सर्व्हे नंबर १४८ हे तुह्मीं मला गेल्या कार्तीक महिन्यात १२०० रुपयास विकत देण्याचा सवदा केला त्यानंतर कांहीं दिवसांनीं ह्मणजे मार्गशीर्षमासीं तुह्मी माझे घरीं येऊन चार मांडवांत लोकांसमक्ष सांगितलें कीं. माझे घरीं शालमुर्दा व लग्न आहे व कांहीं रक्कम सावकार लोकांस पटाविणें आहे करितां ८०० खरेदीच्या भरण्यापैकीं रुपये द्यावें. कारण सावकार लोकाचे हुकुमनामे आहेत सबब लग्न मी आपले गावात करीत नाहीं नारखेडास करितो असें सांगून त्याचवेळीं ८०० रुपये तुह्मास दिलें व बाकीचे रुपये ४०० शेतचें खरेदीखत करून रजिष्टर केलें जाईल त्यावेळीं रजिस्टरसमोर तुह्मास द्यावे असे ठरलें. खरेदी प्रमाणें शेतावर ताबा करावा असे त्याचवेळीं सांगितलें. व तुह्मी लग्न करण्यासाठीं निघून गेले तिकडून आल्यावर ठरल्याप्रमाणें तुह्मास शेताचें खरेदीखत करून मागितलें असतां तुह्मी सांगितलें कीं करून देतो. परंतु दिलें नाहीं व त्या नंतर पुन्हा आठ दिवसांपूर्वीं खरेदी करून द्यावे असें ह्मटलें असतां तुह्मी ह्मणाले कीं मदर्हू शेत मी सखाराम नारखेडकर व रावजी नादोकार व आवधे बापू कुणबी यांस या तिघांचे नांवानें खरेदी करून दिली आहे त्याचेकडून माझे नावे खरेदीखत करून देण्यास लावतो. त्यावरून मला संशय आला. मी शेत खरेदी घेतले असून वरील लोकाचे नावे खरेदी करून देण्याचे तुह्मास कारण काय? तेव्हां तुह्मी माझ्याशीं विश्वासघात केला आहे. ८०० रुपये रोख माझेपासून खरेदीचे भरण्यापैकीं खाऊन बसलेत व माझ्याशीं दंगलबाजी केलीत करितां तुह्मास कळवितो कीं तुमचा माझा करार ठरल्याप्रमाणे ही नोटीस पावल्यापासून ८ दिवसांचे आंत रजिस्टरसमोर ४०० रुपये घेऊन शेतचें खरेदीखत नोंदून द्यावें तसेच ८०० नेलेत त्या दिवशी शेताचा ताबा चार लोकांसमक्ष मला तुह्मी पूर्णपणें दिला. त्यावरून मी शेतांची वहिवाट करून शेतास १०० रुपयाचे खतही टाकलें आहे तेव्हां आतां खरेदीदार या नात्यानें मी शेताचा मालक झालो आहे शेत माझे ताब्यांत आहे. तुह्मी सरकारी पाटील आहा सर्व कायदे जाणता आहा तेव्हां माझे ताब्यांस तुह्मी हरकत आणाल किंवा तुमचे शिवाय दुसरा कोणी ही हरकत आणील तर त्याजवर व तुमच्यावर हि विश्वासघाताची फिर्याद करीन. व रितीप्रमाणें खरेदीखत करून न द्याल तर त्याबद्दल ही दावा करून कायदेशीर तजवीज करीन आणि वरील इसमाच्या नांवानें तुह्मी खरोखरच खरेदी दिली असेल तर त्याच्या कडून उलट खरेदी घेऊन नंतर माझ्या नावानें योग्यप्रकारें खरेदी लिहून नोंदून द्यावी. असे करण्यास आठ दिवसांची मुदत दिली आहे. त्या मुदतींत निकाल न कराल तर तुह्मावर दिवाणींत व फौजदारींत फिर्याद करीन कळावें. तारीख ११।३।१२ इ. सही

बपू वल्लद जानजी कोळी रा. टुनकी जहागीर प्र. सोनाळें ता. जळगांव पो. टुनकी नि. खुद. असे

नो. नं. १९०

नोटीस

नोटीस बेशमी- सेख सुभान वल्लद सेख रहिम मुसलमान रा० इलिचपूर हिशपुरा यांस:—

खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यांत येतें की मी तुमचे पासून ता० २४।१-०२ रोजीं रु० ३०० तीनशें बीन व्याजी घेऊन ह्या रुपयात तुह्मांस मौजे निजामपूर येथील शेतें.

सर्वे नं.	एकर	गुंठ	आकार	हिस्सा
२१	२	४	९०४	एक द्वितीयांश
२७	१९	११	९२	एक द्वितीयांश

हीं तारिगहाण लिहून दिली असून करार रुपयांस व्याज नाहीं व शेतास नफा नाहीं व रुपये १० वर्षांनीं देण्याचा करार लिहून दिला आहे

तुमचा करार ता० २४-१-१२ रोजीं भरला त्यावरून मी रु० घेऊन तुमचे कडेस आलों तर तुह्मी रु० घेतलें नाहींत. वरून ते रुपये मी वायलाजी वल्लद भास्करजी पाटील निजामपूरकर यांजपाशीं ठेऊन आलो आहे सदर्हू रुपये तुह्मांस देण्याकरितां अनामत ठेविलें असून वायलाजी यांस तुह्मांस रु० देऊन गहाणखत काढून घेण्यास सांगितलें आहे. करितां तुह्मांस या नोटिशीनें कळवीत आहों कीं तुह्मी ही नोटीस पावतांच वायलाजी पाटील यांजपासून रु २०० तीनशें घेऊन ताबे गहाणाचा दस्तऐवज त्यांचे स्वाधीन करावा.

तसेंच सदर्हू शेतें ही आह्मी रामचंद्र व० बालाजी पाटील यांस वहितीस दिलीं आहेत करितां शेतें त्याचें ताब्यांत देण्यास हरकत करूं नये.

नोटीशी प्रमाणें तुह्मी अनामत रकम घेऊन न गेल्यास पुढें पैशाकरितां कोर्टांत दावा वगैरे केल्यास खर्चाचा व व्याजाचा जबाबदार मी होणार नाहीं. शेताचे ताब्यास हरकत वगैरे तुह्मी आणल्यास त्याची जबाबदारी तुमचेवर राहील कळावें. तारीख १४-३-१२ इ०

दस्तुर दामोदर देवराव

सही

शंकर भुजंगराव सरदेशपांडे निजामपूरकर हल्लीं राहणार आकोला द. खु

नो० नं० १९१

नोटीस

नोटीस बेशमी-- गोविंदा वल्लद उदेभान कोकाटे राहणार कडतवाडी ता० आकोट यांस: —

खालीं सही करणार ईजकडून नोटीस देण्यांत येतें कीं, मी तुमची लग्नाची बायको आहे. लग्न झाल्यास १० वर्षे झाली. व मी सज्ञान झाल्यास ९ वर्षे झालीं मी सज्ञान झाल्यास ९।६ महिनें तुमचे येथें राहिली परंतु [illegible] लायक आहा असी नाहीं खातरी झा[illegible] पासून आज चार वर्षे आपले बापाचे घरीं मौजे पिंप्री येथें राहत आहे. व हल्लीं ८ दिवसांपूर्वीं ह्मणजे शुक्रवारीं मला घेऊन मारुती बापुजी पिंप्रीकर व पांडु पाटील कोकाट कडत वाडीकर हे तुमचे येथें आले असता चार मंडळींस तुह्मी सांगितलें कीं ती मला वीष चालून मारील. ह्यावरून मला संशय आला कीं तुह्मीच मला मारून टाकाल कारण तुह्मी संसारा लायक नाहीं. तेव्हां तुमच्याशी माझा संसार होणें नाहीं करिता ह्या नोटिशीनें कळवितें कीं नोटीस पावल्या पासून पंधरा दिवसात माझे चार पांच वर्षांचे अन्न वस्त्र दरसाल ६० रु० प्रमाणें रु० २४० मला द्यावे. मी येथेंतवर घराण्या पैकीं आहे. वरील प्रमाणें अन्नवस्त्राची रक्कम न दिल्यास रीतीप्रमाणे फिर्याद करून कोर्ट खर्चासह रक्कम भरून घेईन व वरील कारणामुळें तुमच्याशीं आता माझा संसार होणें नाहीं. सबब मला फारकत द्यावी. न दिल्यास ही नोटीस फारकत समजून मी दुसरा घरठाव करीन. कळावें. तारीख ५।३।१२ इ०

सही

बहावली मर्द गोविंदा कोकाटे नि० खुद बांगर्डा.

द० मारुती बापूजी पाटील पिंप्रीकर

नो० नं० १९२

नोटीस

बेशमी रा. रा. चंदु वा आकोसां आडनाव खोंड राहणार सोनवाड ता० जळगाव जि० बुलडाणा यांस—

खालीं सही करणार इजकडून नोटीस देण्यात येते कीं मी तुमची लग्नाची बायको असून व तुमचें पोटची एक मुलगी आहे. तुह्मी मजला अनमान ३॥ वर्षे झालीं टाकून दिले आणि मजला माझे आईबापाचे घरीं आणून घातलें तरी माझा बाप स्वतः तुमचे घरीं येऊन मला नेऊन नांदण्यास सांगितलें. तसेच माझा आतेभाऊ नामे रामजी हाही तुह्मास सांगण्यास आला होता. तरी तुह्मी मला घेऊन गेले नाहींत व माझे घरीं आले ही नाहींत आणि माझे बापास माझे खाण्याचा खर्च दरसाल ९० रुपयेप्रमाणें एकंदर १७९ रुपये कर्ज झालें आहे. तर त्यास देऊन मजला नांदविण्यास घेऊन जावें. न नेल्यास मी हीच नोटीस फारकत समजून दुसरा गंधर्वाचा नवरा करीन मग तुमचा मजवर व माझे गंधर्वाचे नवऱ्यावर कोणतेही प्रकारचा हक्क राहणार नाहीं तर तुह्मी ही नोटीस पावल्यापासून एक महिन्याचे आत १७९ रुपये देऊन मजला घेऊन जावें. आणि मी दुसरा गंधर्वाचा नवरा केल्यावर आपण त्याच्यावर हागडांगण्याविषयीं आळ घ्याल तर माझेजवळ तुमचा कांहींच हागडांगणा नाहीं. कळवें ही नोटीस दिली ता० १७-३-१२ इ. द० श्रीधर कृष्ण वैद्य

सही

मुली मर्द चंदु खोंड हल्लीं रा० मलवाडी ता० आकोट जि० आकोला नि० आंगठा

नो० नं० १९३

जाहिर नोटीस

सर्वत्र लोकांस कळविण्यात येते कीं रा. रा. काशिनाथ दामोदर फडके मु० आकोला यास आमचे — (गोपाळ जनार्दन हसकर) तर्फे जे कुलमुखत्यारपत्र होते ते आह्मी आज तारखेपासून रद्द केले आहे यापुढें ते आमचे तर्फे मुखत्यार या नात्यानें कोणतीही कारवाई किंवा लिखापढी करतील तर त्याची जबाबदारी आमचेवर नाहीं. कळावें ता० ११-३-१९१२

सही

गोपाळ जनार्दन हसकर सबडिव्हि. जनरल क्लार्क प. व. डि मुक्काम बैतुल सी. पी.

नो० नं० १९४

नोटीस

नोटीस बेशमी बिसमिल्लाखा वा हयातखा चमडेवाला राहणार खामगांव यांस—

मी खालीं सही करणार यांजकडून नोटीस देण्यात येते कीं स[illegible]नाथ वा नां साला[illegible]वर म[illegible] खामगांव यांस:— करकनाईची दुकान [illegible] सही करणार याज होती. त्या दुकानची विक्री आमचा बाप [illegible] अनामत ठेऊन एकंदर रुपये ११५ तुम[illegible] चेपाशीं आहे. शिवाय कच्छा लोकांस अपले मार्फतीनें गोष शंभर रुपयाचे विकलें असून आपण त्या रुपयाचा हवाला घेतला त्या चिठ्या आहेत. आणि रोजचें रोज विक्री तुमचेपाशीं अनामत ठेविल्याबद्दल टिपण बुक आमचे हातचें लिहिलेलें आहे. असे एकंदर रुपये २१५ तुमचेपासून मजला घेणें आहे. रुपये मागितले असतां आज देतों उद्या देतों असे चाळवित चाळवित राहून आजपावेतों रुपये दिले नाहीं. आपण मुनसीपाल कामिटीचे मेंबर असल्यामुळें तुमचा व कांहीं लोकांचा मेळ असल्यामुळें आपले मार्फतीचे पैसे मागितले असता देत नाहीं यावरून तुमची नियत रुपये देण्याची दिसत नसून बुडविण्याचा विचार दिसतो. करितां तुह्मास कळविण्यांत येते कीं ८ दिवसांचें आंत २१५ रुपये आणून देऊन पावती घेऊन जावें. तसें न केल्यास रीतीप्रमाणें कोर्टांत दावा आणून कोर्टखर्च व नोटिशीचा खर्च तुह्मापासून घेतला जाईल. कळावें ता० १०-३-१२ इ.

सही

नुरमन वा. सुलतान आमद बकरकसाई याचे हातची निशाणी असे

नो० नं० १९५

इराणी बल

(जोर) मोटारगाडी अटकावितां येते साखळदंड तोडितां येतो

इनाम रुपये ५०० ! इनाम रुपये ५०० !

प्राचीन इराणच्या रुस्तम व असफंदि यार वगैरे बहादुर पहिलवानांची शक्ती ज्या योगानें जगविख्यात झाली तीं औषधें आह्मी हजारों मैलावरून आणलेलीं आहेत. गंधक सोडा दोन वस्तूंचे कुशलतेनें समिश्रण केलें ह्मणजे ज्याप्रमाणें फुलपावर दारू (Gun Powder) बनते त्याप्रमाणें सालममिश्री, द्राक्षें, बदाम, पिस्ते, डाळिंब, सफरचंद वगैरे अत्यंत शक्तीवर्धक पदार्थाचें सत्व आह्मी शास्त्रीयरीत्या यंत्रानें बनविलेलें आहे. या पांच सात मेव्याच्या कुशल सम्मिश्रणानें विद्युतशक्ती व जोर इतका उत्पन्न होतो कीं कसाही कमताकद मनुष्य असला तरी त्यांस तीन दिवसांत शक्ती येऊं लागते दहा बारा दिवस हे खाल्यावर चेहऱ्यावर लाली चढूं लागते व गेलेली व ताकद पुन्हां येते. याच्या योगानें धातुपुष्टीही होते. वृद्ध तरुण, स्त्री पुरुष या सर्वांस ही फायदा देणारी व मजेदार वस्तू आहे दोन महिने आमच्या सांगण्याप्रमाणें जर याचे सेवन झालें तर मनुष्य मोटारगाडी अडवूं शकेल व साखळदंड तोडूं शकेल खात्री पटविण्याकरितां हा जगविख्यात फळांचा मेवा आह्मी तीन दिवस फुकट खावयास देऊं या आमच्या मेव्यांत तांबे, पारा रुप्याचा भाग वगैरे रासायनिक द्रव्यें आहेत असें जो कोणी सिद्ध करील त्यास ५०० रुपये बक्षीस देऊं किंमत एक तोळ्याची २॥ रुपये हें पंधरा दिवस पुरतें.

बादशाही गोळीः—

१ गोळी खाल्यानें चमत्कार माहीती पडतोः— किंमत १॥ रु.

टिकाव धरण्याकरितां इराणी मर्दानी पट्टी.

या एकट्या पट्टीच्या योगानें मुंबईत हजारों माणसांना फायदा झाला आहे. ज्या माणसाच्या शरीरांत ताकद नाहीं. त्या माणसानें ही पट्टी सहा सात दिवस बांधली ह्मणजे त्यास जवान मनुष्याप्रमाणें ताकद येते. यापासून आग होत नाहीं किंवा फोड येत नाहीं जर कोणास या औषधाबद्दल भरंवसा नसेल तर आह्मी कान्ट्रक्ट करून हें औषध पैसा घेतल्याशिवाय त्यास देऊं गुण आल्यावर पट्टीची किंमत व बक्षिस निराळें घेऊं कि. १० पट्टीची रु. पाच पट्टीची रु. ३

खानदानी हकीम-सय्यद जाफर हुसेन तबरेजी (इराण)

जाफरी दवाखाना जे जे. इस्पितळाचे समोर जितेकरच्या नव्या बिल्डिंगच्या शेजारी पहिला माळा, मुंबई जाफरी दवाखान्यांत भेटण्याची वेळ सकाळी ७ ते १२ पर्यंत गँट रोडवर ब्रँचनंबर ४ झरदस्ती याबगार ट्राम टरमिनस समोर जुपफ अत्तर वाल्याचे घरांत पहिला मजला भेटण्याची वेळ १ ते ५ आणी रात्रीं ७ ते ९॥

दिल्ली दरबार.

मानपत्राचें उत्तर देतानां "हिंदुस्थानची एकसारखी प्रगति होत जावी ही आपली उत्कट इच्छा आहे." असें बादशहानीं ह्मटलें. हिंदुस्थानांत शेकडा ८० पेक्षां लोक शेतकीवर निर्वाह करीतात तेव्हां त्यांच्या मध्यें अगोदर प्रगति झाली पाहिजे. त्यांची प्रगति होण्यास शेती सुधारली पाहिजे. शेती सुधारण्यास सुधारलेल्या आउतांचा जास्त जास्त प्रसार झाला पाहिजे. हें उघड आहे. आणि ही सुधारलेली शेतकींची आउतें ह्मणजे लोखंडी नांगर कडबा कापण्याचीं यंत्रें, मोटेचीं चाकें, वगैरे वगैरे तयार करण्याचें काम आह्मी करीत आहों. सबब हीं यंत्रें आमच्या कडूनच मागवा. क्याटलाग मागवा.

किर्लोस्करबंधु.

पोष्ट किर्लोस्करवाडी (सं० औंध जिल्हा सातारा).

नो० नं० १२

ठिक ठिकाणी एजंटस् पाहिजेत.

सन लाइफ अशुअरन्स कंपनी ऑफ कानडा

[१८६५]

इंग्लिश सरकारची सक्त देखरेख सरकारी हुकुमाशिवाय भांडवल गुंतवता येत नाहीं.

भांडवल तेरा कोटी रुपये.

पॉलिसीचे नमूने फारच सुधारलेले आहेत.

पॉलिसी .... बिन अटीच्या.

पॉलिसी .... बिन तक्रारी.

पॉलिसी .... बिन बुडणारी.

हिंदुस्थानचे मुख्य ऑफिस, हार्नबी रोड मुंबई. } रा. श्री मुधोळकर मध्यप्रांताचे व वऱ्हाडचे जनरल एजंट अकोला ' प्रांतवऱ्हाड नो. नं. १३

Oriental Govrnment security LIFE ASSURANCE COMPANY Limited

ESTABLISHED IN 1874.

R. Paterson, Brown, Manager,

HEAD OFFICE—BOMBAY

FUNDS Exceed 4 crores

CLAIMS PAID FOR OVER 3 CRORES

IMMEDIATE SETTLEMENT OF CLAIMS

If there be one thing of more importance than another in connection with Life Assurance, it is when claims arise, that the amount due under the policy be paid to the Claimants at the earliest possible date. This the Directors of the 'Oriental' keep well before them and act in treating the clients with the utmost liberality.

UNQUESTIONABLE SECURITY.

It is not sufficient to read that a Company's funds amount to a given um, but it is essential to know how such Funds are invested if in miscellaneous and risky investments or how secured.

The Funds of the 'Oriental' are invested in Government Securities and lodged with the Government Official Trustee of Bombay in terms the Company's Trust Deed, as Security for Claims arising, through decease of assured lives, and endowment policies matured.

Government Officers, Professional men, Tradesmen and others by employir portion of their annual income or profits in effecting life policies, at one create a fund equivalent to the savings of many years.

No man can be sure how long he will live. and although he may save money yet, if he dies early before he had time to save much, his wife and family may be in distress. Life Assurance is a means by which his danger is got over. Life being so uncertain, the sooner a man make up his mind to assure his life the better. Once satisfied of the propriety of the step, do not delay. There are numerous instances in the records of th Oriental' where the delay of a month or less, has left the family without the intended provision.

INFLUENTIAL AND ENERGETIC AGENTS WANTED. For term please apply to the undersigned.

Prospectuses, forms and any further information can be obtained on application

M. DESOUZA,

CHIEF AGENT, Nagpur

CHIEF AGENCY FOR C. P., BERAR & KHANDESH No. No. 14

नोटीस

गजाबाई मर्द कुकाजी हल्लीं चा पाटाचा नवरा आसराजी खाखरे राहणार क्षेमपूर तालुके आकोला इसः—

खालीं सही करणार याजकडून नोटीस देण्यांत येते कीं तुझी मुलगी पुंजाई ही माझी सून आहे व तुझा नवरा मयत कुकाजी याची सर्व जंगम स्थावर जिनगी तुझे ताब्यात आहे व हल्लीं २ वर्षें झालीं तूं दुसरा घरठाव केल्यामुळें तुझा नवरा मयत कुकाजी यांच्या जंगम स्थावर जिनगीवर तुझा काहींएक हक्क राहिला नाहीं. पुंजाबाई ही मयत कुकाजीची मुलगी असल्यामुळें त्याच्या सर्व जिनगीचा वारसा तिजकडे आला व त्या प्रमाणें सर्व जिनगीचा ताबा पुंजाईला देण्याचे लग्न होण्याचें अगोदरच तूं कबूल केलेले होतेस परंतु आज पावेतो जिनगीचा ताबा दिला नाहीं तरी ही नोटीस पावल्यापासून ८ दिवसांचें आंत तुझ्यापाशीं असलेली मयत कुकाजीची सर्व जंगम स्थावर जिनगी दागदागीने बैलखट्या, घर, शेतें, अशी पुंजाईच्या ताब्यांत द्यावी तसें न केल्यास दिवाणींत दावा करून सर्व जंगम स्थावर जिनगीचा ताबा व सर्व नुकसान भरून घेतले जाईल कळावें. तारीख १७-३-१२ इसवी सही

वल्लद लक्ष्मण लांडे वस्ती सुकळी पोष्ट बारसी टाकळी ता० आकोला.

नो० नं० १५६

विहार आनन्दका सागर रंगीन तसबीरे सहित चारो भाग तथा पांचो अंग सचित्र कोख शास्त्र.

अगळी हमसे मंगावो घांकेसे बचो स्त्री पुरुषोंके जात, भेद, लक्षण अनेक देशस्थ स्त्रीनायका, कुमारी प्रकृती, सत्व दुती कुलटा, पातिव्रता, व्यभिचारणी आदिको पहचान, रजोधर्म लक्षण, ऋतुविहार मय सहवास स्थान क्रिया, शैय्यातिथ. कामस्थान सालासगीर, वतीसोआमूशण, वस्त्रतअर्दिवमधान पुत्रस्टीकर्म, नपुंसकक्रिया, उपदंश प्रमेह आदि अनेक रोगोंकी चिकित्सा औषधि, पशुदे भाषा जाननेकी रीति, मंत्रतंत्र, यंत्र, वशीकरण मुद्रा विद्या आदि अमुल्य विषयका भंडार किंमत. रु०

पं० गंगाप्रसाद इंजीनियर शहापडी मठ

नो० नं० १९

जाहीरात

खरे गारेचे चष्मे. व खात्रीलायक घड्याळे आमचे येथे मिळतील. एकदा अनुभव घेऊन पाहवा खात्री न पटल्यास पैसे परत.

पत्ता एम. एम. आणि सन्स पुलाजवळ आकोला

हें पत्र आकोला येथें कैलासवासी खंडेराव बाळाजी फडके यांच्या वऱ्हाडसमाचार छापखान्यांत नारायण खंडेराव फडके यांनीं सदाशिवआश्रमांत छापून प्रसिद्ध केलें.